नौमुले गाँउपालीका,दैलेख

वस्तुगत विवरण (पार्श्वचित्र)

(Naumule Rural Municipality Profile)

२०७५

नौमुले गाँउ कार्यपालीकाको कार्यालय, दैलेख

कर्णाली प्रदेश, नेपाल

NEPAL
Engineering &
Management Associates

नेपाल ईन्जिनियरिङ्ग एण्ड मेनेज्मेण्ट एसासियटस काठमाण्डौ, नेपाल
शाखाकार्यालय कर्णाली प्रदेश, दैलेख

२०७५

संरक्षक
नौमुले गाँउ कार्यापालीकाको कार्यालय ,नौमुले
कर्णाली प्रदेश , दैलेख

नौमुले गाँउपालिकाको सांगठनिक संरचना

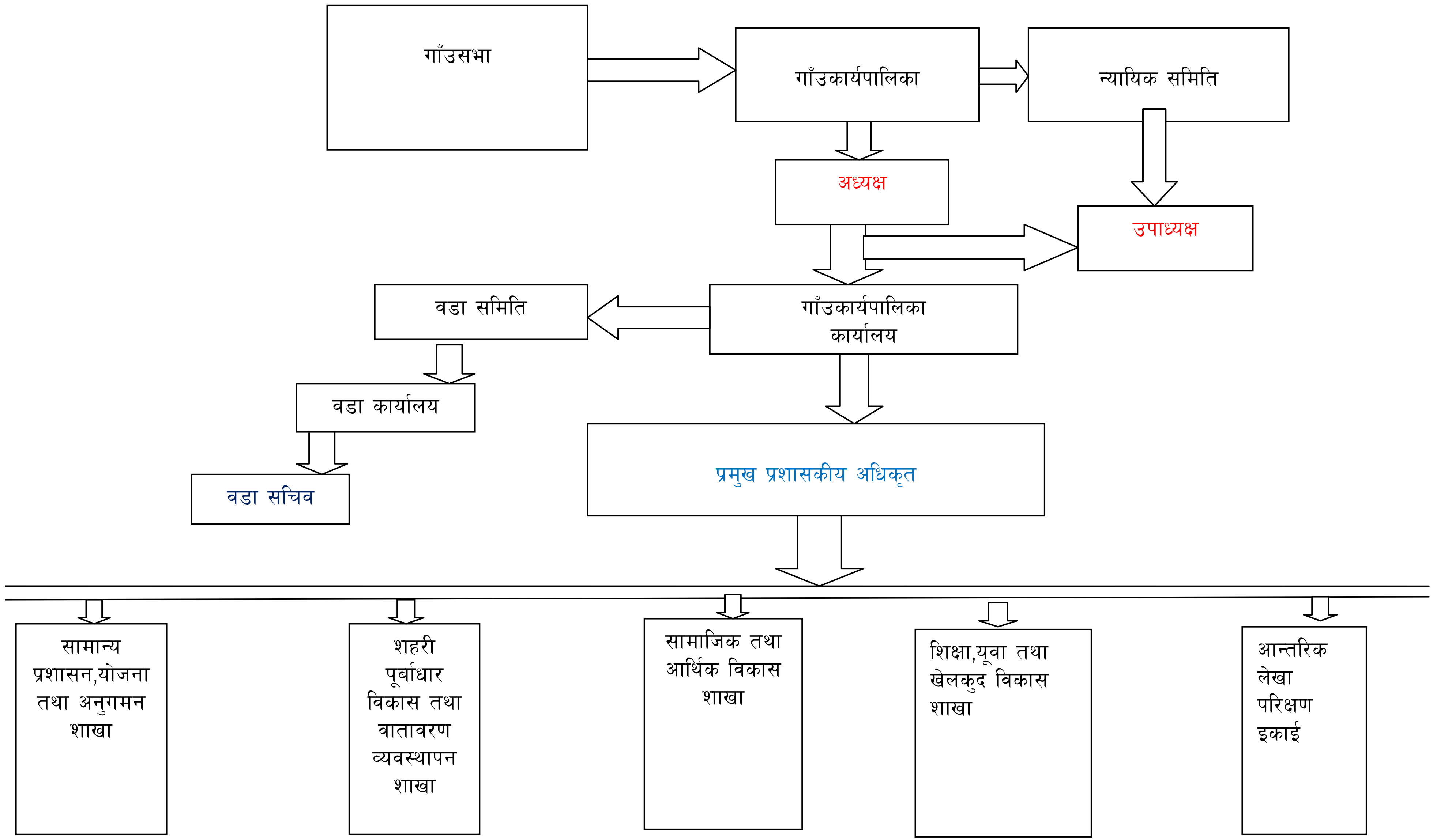

नौमुलेगाँउ कार्यपालिका का पदाधिकारीहरुको नामावली,२०७५

क.सं.	नाम थर	पद	मोवाइल नं.	कैफियत
१	भदे बुढा मगर	अध्यक्ष	९८१५४४३६६६	निर्वाचित
२	अमृता सिहं	उपाध्यक्ष	९८१९५१९५०१ ९८१९५१९५००	निर्वाचित
३	भुवानी प्रसाद जैसी	सदस्य	९८१२४४४५९७	निर्वाचित
४	मोतीलाल खत्री	सदस्य	९८४८०३०७२७ ९८१४५४९४४९	निर्वाचित
५	सुमित्रा कुमारी सलामी	सदस्य	९८००५८९८४१	निर्वाचित
६	गगन बहादुर रोका मगर	सदस्य	९८२२४०९०२५ ९८४८१६०३४५	निर्वाचित
७	गज बहादुर ढेगामगर	सदस्य	९८१२५२९८६३ ९७४८०८२०६३	निर्वाचित
८	भवीराम बुढामगर	सदस्य	९८१४५८४७९५	निर्वाचित
९	पवित्रा मगर्नी	सदस्य	९८१६५७१३०९	निर्वाचित
१०	दल बहादुर गुरुङ	सदस्य	९८१५५६८५४७ ९८६८९१७५३१	निर्वाचित
११	प्रेमा वस्नेत	सदस्य	९८१२५५००४०	निर्वाचित
१२	मोहन कुमार राना मगर	सदस्य	९८१४५०७६९१ ९८४८०६२८२१	निर्वाचित
१३	प्रमिला कुमारी वि.क.	सदस्य	९८२२४५०६१७ ९८२४५५१०१३	निर्वाचित
१४	सम्झना गहतराज	सदस्य	९८१४५२५२६५	निर्वाचित
१५	सिता वस्नेत	सदस्य	९८१४५९४६३६	निर्वाचित
१६	मोतीलाल बस्नेत	सदस्य	९८६८३५३४०४	निर्वाचित
१७	हरी बहादुर खत्री	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८०२५४७८७०	निजामती कर्मचारी

मन्तव्य

नेपाल अहिले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक मुलक बनेको छ । केन्द्रमा रहेका जनताका अधिकारहरुलाई स्थानीय तहमा प्रत्यायोजन गरी जनतालाई अधिकार सम्पन्न बनाउन स्थानीय तहको पुर्नसंरचना गरी हाल नेपालमा ७५३ वटा स्थानीय तहहरु गठन भएका छन् । सार्वभौमसत्ता सम्पन्न जनतालाई शासन प्रक्रियामा अधिकतम मात्रमा सम्मिलित हुने अवसर जुटाई प्रजातन्त्रको लाभहरुको उपयोग गर्न सक्ने व्यवस्था गर्न, त्यस्तै आफ्नो क्षेत्रको विकासको लागि साधन,श्रोतको परिचालन, विनियोजन र विकासको प्रतिफलको सन्तुलित र समान वितरणमा सामाजिक समानता ल्याउन पिछडिएको वर्ग, आदिवासी, जनजाति, दलित , सामाजिक र आर्थिक दृष्टिकोणले विपन्न वर्गको समग्र सहभागिता अभिवृद्धि गर्दै विकासको प्रकृयालाई संस्थागत गर्ने योजनाको तर्जुमा संचालन गर्न आवाश्यक जिम्मेवारी र अधिकार स्थानीय स्तरमा प्रदान गर्ने, त्यस्तै जिम्मेवारी बहन गर्न सक्ने तहको संस्थागत विकास गर्ने, स्थानीय नेतृत्वको विकास गरी स्वतन्त्र निकायको रुपमा स्थानीय तहको गठन गर्ने व्यवस्था भएको सन्दर्भमा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरु स्थानीय प्रजातन्त्रको सवैभन्दा मजवुत खम्वाको रुपमा स्थापित भएका छन् । यसर्थ प्रजातन्त्रको आधार स्तम्भका रुपमा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरु को स्वायत्तता र सक्षमतामा नै विकास केन्द्रित र गतिशिल हुन सक्छ विभिन्न कालखण्डहरुमा विभिन्न शासन व्यवस्थाहरुको उपयोग र अनुभव गर्दै नेपाल अहिले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक मुलक बनेको छ । हरेक गाँउपालीकाहरूले स्थानीय तहको सूचना तथा तथ्यांक संकलन र व्यवस्थापन गर्न आवश्यक हुन्छ । भरखरैं गाँउपालीकातथा नगरपालिकाहरूको पुनरसंरचना भएको हुँदा वस्तुगत विवरण तयार गरी त्यसैका आधारमा योजना छनौट गर्न आवश्यक भएको हो । संकलित सूचनालाई यथार्थपरक ढङ्गले विश्लेषणगरीवस्तुगत विवरण तयार गर्दा त्यसले गाँउपालीका तथा नगरपालिका लगायत अन्य सरोकारवालाहरूलाई विकास निर्माणका क्रियाकलाप संचालन गर्न सहज र सजिलो हुने गर्दछ । तसर्थ गाँउपालीका तथा नगरपालिकाहरूको वस्तुगत विवरण तयार पार्न आवश्यक भएको हो ।

दैलेखको नौमुले गाँउपालीकाको सूचना संकलन सूचना व्यवस्थापनका लागि तिनीहरूको प्रशोधन, तालिकीकरण र विश्लेषण गर्ने कार्यहरू गरी यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।यो गाँउपालीकाकोपार्श्वचित्र तयार गरी अथक परिश्रमका साथ यस गाँउपालीकाका विषयगत कार्यालयहरु, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र अन्य क्षेत्रबाट सूचना उपलब्ध गराई सहयोग गर्नु हुने सबै व्यक्ति र निकायहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यो वस्तुगत विवरण तयारीमा सहयोग गर्ने यस परामर्शदातालाइ धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

भदे बुढा मगर
अध्यक्ष
नौमुले गाँउपालीका,दैलेख
कर्णाली प्रदेश नेपाल

दुई शब्द

नेपालको संविधान २०७२ अनुरुपगाँउपालिका तथा नगरपालिकाहरूको पुनरसंरचना भएको हुँदा यस गाँउपालिका को वस्तुगत विवरण तयार गरी त्यसैका आधारमा योजना छनौट गर्न आवश्यक भएको हो । संकलित सूचनालाई यथार्थपरक ढङ्गले विश्लेषणगरीवस्तुगत विवरण तयार गर्दा त्यसले गाँउपालिका लगायत अन्य सरोकारवालाहरूलाई विकास निर्माणका क्रियाकलाप संचालन गर्न सहज र सजिलो हुने गर्दछ ।वार्षिक र आवधिक योजना तर्जुमा, लागत, योजना कार्यान्वयन आफ्नो क्षेत्रभित्रको प्राकृतिकतथा भौतिक साधन श्रोतहरुको व्यवस्थापन संचालन कार्यविधि आदिको प्रयोगवाटगाँउपालिकाले गर्ने गराउने अख्तियारी प्राप्त कामहरु गर्दा गराउदा आवधिक कार्य मुल्याङ्कनउपलब्धि जस्ता कुराहरुलाई समेटेर तयार गरिएको प्रमाणित दस्तावेज, जसलाई वस्तुगतविवरण पनि भनिन्छ,गाँउपालिका भित्र जुनसुकै पक्षवाट गर्ने गराउने आर्थिक सामाजिक कृयाकलापहरुको ढाँचा तयार गर्दा गुणात्मक सहयोग पुर्‍याउछ ।

तसर्थ गाँउपालिका हरूको वस्तुगत विवरण तयार पार्न आवश्यक भएको हो ।गाउँभित्रको सेवा प्रवाह, विकास र सूचना व्यवस्थापनका लागि गाउँको सम्पूर्ण सूचना अध्यावधिक गर्न आवश्यक हुन्छ । सूचना नभएसम्म कुनै पनि कार्यक्रममा लगानी गर्नु निरर्थक हुने गर्दछ । यसका लागि पनि गाँउपालिका हरूले वस्तुगत विवरण तयारी गर्न आवश्यक भएको छ । हालसालै स्थानीय तहहरू निर्माण गरिएको सन्दर्भमा गाउँ भित्रका सूचनाहरूको ठूलो अभावछ । हतारमा नै भए पनि छोटोमार्गबाट यथासक्य धेरै सूचनाहरूप्रवाह र अध्यावधिक गर्न आवश्यक छ । तसर्थ राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को तथ्यांकलाई का आधार साथै घरधुरी सर्भेक्षण गरेर यस गाँउपालिका कोतथ्यांक संकलन र विश्लेषणका साथमा यो पार्श्वचित्र निर्माण गरिएको छ । यसले नगर/गाउँपालिकाको यथार्थ सूचनासम्बन्धी आवश्यकता र सरोकारवालाहरूको चाहानालाई पूरा गर्ने विश्वास गरिन्छ । दैलेखको नौमुले गाँउपालीकाको सूचना संकलन , सूचना व्यवस्थापनका लागि तिनीहरूको प्रशोधन, तालिकीकरण र विश्लेषण गर्ने कार्यहरू गरी यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । अथक परिश्रमका साथ यस गाँउपालिकाकाविषयगत कार्यालयहरु, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र अन्य क्षेत्रबाट सूचना उपलब्ध गराई सहयोग गर्नु हुने सबै व्यक्ति र निकायहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यो वस्तुगत विवरण तयारीमा सहयोग गर्ने यस परामर्शदातालाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

अमृता सिंह
उपाध्यक्ष
नौमुले गाँउपालीकाका, दैलेख
कर्णाली प्रदेश ,नेपाल

मेरो भनाई

नेपालका ४६० गाँउपालिका हरु मध्ये नौमुले गाँउपालीका एक धार्मिक,पर्यटकिय महत्वको गाँउपालीका हो । सरकारको सवैभन्दा तल्लो निकाय स्थानीय सरकार हुन । स्थानीय सरकारले स्थानीय स्तरमा जनतालाई प्रत्येक्ष रुपमा तथा नजिक बाट सेवाहरू प्रवाह गर्दछन ।गाँउपालिका तथा नगरपालिकाहरू नेपालको लोकतान्त्रिक संविधान र यस अन्तर्गत जारी भएका नियामावलीहरूद्वारा निर्देशित छन् । हरेक गाँउपालिका तथा नगरपालिकाहरूले स्थानीय तहको सूचना तथा तथ्यांक संकलन र व्यवस्थापन गर्न आवश्यक हुन्छ । भरखरैं गाँउपालिका तथा नगरपालिकाहरूको पुनरसंरचना भएको हुँदा वस्तुगत विवरण तयार गरी त्यसैका आधारमा योजना छनौट गर्न आवश्यक भएको हो । संकलित सूचनालाई यथार्थपरक ढङ्गले विश्लेषणगरीवस्तुगत विवरण तयार गर्दा त्यसले गाँउपालिका तथा नगरपालिका लगायत अन्य सरोकारवालाहरूलाई विकास निर्माणका क्रियाकलाप संचालन गर्न सहज र सजिलो हुने गर्दछ ।तसर्थ गाँउपालिका तथा नगरपालिकाहरूको वस्तुगत विवरण तयार पार्न आवश्यक भएको हो ।गाउँभित्रको सेवा प्रवाह, विकास र सूचना व्यवस्थापनका लागि गाउँको सम्पूर्ण सूचना अध्यावधिक गर्न आवश्यक हुन्छ । सूचना नभएसम्म कुनै पनि कार्यक्रममा लगानी गर्नु निरर्थक हुने गर्दछ । यसका लागि पनि गाँउपालिका तथा नगरपालिकाहरूले वस्तुगत विवरण तयारी गर्न आवश्यक भएको छ । हालसालै स्थानीय तहहरू निर्माण गरिएको सन्दर्भमा गाउँ भित्रका सूचनाहरूको ठूलो अभाव छ । तसर्थ राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को तथ्यांकलाई आधार मान्दै घरधुरी सर्वेक्षणको आधारमा यस गाँउपालीकाकोतथ्यांक संकलन र विश्लेषणका साथमा यो पार्श्वचित्र निर्माण गरिएको छ । यसले गाउँपालिकाको यथार्थ सूचनासम्बन्धी आवश्यकता र सरोकारवालाहरूको चाहानालाई पूरा गर्ने विश्वास गरिन्छ । दैलेखको नौमुले गाँउपालीकाको सूचना संकलन सूचना व्यवस्थापनका लागि तिनीहरूको प्रशोधन, तालिकीकरण र विश्लेषण गर्ने कार्यहरू गरी यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । गरी अथक परिश्रमका साथ यस गाँउपालिकाकाविषयगत कार्यालयहरु, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र अन्य क्षेत्रबाट सूचना उपलब्ध गराई सहयोग गर्नु हुने सबै व्यक्ति र निकायहरूलाई धन्यवाद । अन्तमा यो वस्तुगत विवरण तयारीमा सहयोग गर्ने यस परामर्शदातालाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

हरी बहादुर खत्री
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
नौमुले गाँउपालीकाको कार्यालय, दैलेख
कर्णाली प्रदेश ,नेपाल

विषय सूची

खण्ड १ : भूमिका

१.१ : पृष्ठभूमि	१
१.२ : स्रोत नक्सा	१
१.३ : गाँउपालिकाको पार्श्वचित्र प्रकाशन गर्नाको उदेश्यहरु	१
१.४ : गाँउपालिकाको पार्श्वचित्र तयारीका विधि	२
१.५ : गाँउपालिकाको पार्श्वचित्र तयारीका सिमा	२

खण्ड २ : नौमुले गाँउपालीकाको परिचय

२.१ : गाँउपालीकाको संक्षिप्त परिचय	४
२.२ : गाँउपालीकाको भौगोलिक अवस्था /उपयोग तथा क्षेत्रफल	५
२.२.१ : राजनैतिक विभाजन	६
२.२.२ : जातिय विविधता	७
२.२.३ : धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरु	७
२.२.४ : सांस्कृतिक विविधता	७
२.२.५ : जैविक विविधता	८
२.३ : स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाको विवरण	८
२.४ : पर्यटकिय स्थलको विवरण	९
२.५ : वर्तमान भु उपयोग सम्वन्धि विवरण	१०
२.६ : सिंचित क्षेत्रफलको विवरण	११
२.७ : वन क्षेत्र , नर्सरी सम्वन्धि विवरण	१२
२.८ : सरकारी र सार्वजनिक जग्गाको विवरण	१३
२.९ : धार्मिक स्थल	१३

खण्ड ३ : जनसाङखिक विवरण

३.१ : वडा अनुसार उमेरगत जनसंख्या वितरणको अवस्था	१४
३.२ : वडा अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण	१५
३.३ : उमेर तथा लिङगको आधारमा जनसंख्याको विवरण	१६
३.४ : मातृभाषाको आधारमा घरधुरीको विवरण	१७
३.५ : धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरण	१७
३.६ : बसोवास गर्ने जातजातिहरुको विवरण	१८
३.७ : जातजातीको आधारमा जनसंख्याको विवरण	१९
३.८ : जनचेतनामुलक तालीम प्राप्त गरेको जनसंख्या विवरण	१९
३.९ : अपांगताको आधारमा जनसंख्या	२०
३.१० : रोजगारीको अवस्थाको विवरण	२०
३.११ : छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी प्रतिशतमा	२१

३.१२ : स्वामित्वको आधारमा **महिला घरमुली** सम्बन्धी विवरण २२
३.१३ : खानेपानीको स्रोतको आधारमा घरपरिवार सम्वन्धि विवरण २२
३.१४ : ईन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवारको विवरण २३
३.१५ : वत्ति प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण २३
३.१६ : शौचालय प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण २४
३.१७ : वसाई सराई सम्वन्धि विवरण २४
३.१८ : खाद्यान्न आत्मर्निभरताको अवस्था २५
३.१९ : जग्गा जमिन सम्वन्धि विवरण २५
३.२० : आर्थिक वर्ष २०७४। २०७५ को पंजिकरणको अवस्था २६
३.२१ : आर्थिक वर्ष २०७४। २०७५ मा भएको नागकिता तथा अन्य सिफारिसको विवरण २६
३.२२ : जेष्ठ नागरिक तथा एकल महिलाहरुको विवरण (आ.व २०७४। २०७५) र वडा अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने व्यक्तिको विवरण २६
३.२३ : आ.व.२०७४। २०७५को दोस्रो चौमासिकमा सामाजिक सुरक्षा रकम प्राप्त गर्ने व्यक्तिको वडा अनुसारको संख्यात्मक विवरण २७
३.२४ : श्रमिक वालवालीकाको विवरण २७
३.२५ : जन्म दर्ता भएका वालवालीकाको संख्या २७
३.२६ : परिवारविहिन वालवालीकाको अवस्था २८

खण्ड ४ : शैक्षिक पूर्वाधार तथा सेवा
४.१ : साक्षरताको विवरण २९
४.१.१ : शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण २९
४.१.२ : विश्व विद्यालय तथा कलेजहरु ३०
४.१.३ : शैक्षिक अवस्थाको विवरण ३०
४.१.४ : साविकका गाविसहरुको कुल साक्षरता प्रतिशत ३०
४.१.५ : वालविकास केन्द्रको विवरण ३१
४.१.६ : तहगत शिक्षक विवरण ३१
४.२ : विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरु ३१
४.२.१ : खोप सेवाको विरण ३३
४.२.२ : विगत ३ वर्षहरुको पोषणको अवस्था ३३
४.२.३ : दिर्घरोगको कारणले मृत्यु भएका वालवालीका सम्वन्धि विवरण ३४
४.२.४ : खोप सेवा छोड्ने वालवालीकाहरु ३४
४.२.५ : कुपोषण को विवरण ३५

खण्ड ५ : सामाजिक पूर्वाधार तथा सेवा
५.१ : वाल क्लव तथा वाल समुहले प्रतिनिधित्व गरेका संघ संस्थाहरुको विवरण ३६
५.२ : महिला हिंसा सम्वन्धि विवरण ३६
५.३ : वातावरण तथा सरसफाई सम्वन्धि विवरण ३७

५.४ : फोहोर मैला व्यवस्थापन ३७
५.५ : सेवा प्रवाह विवरण ३८
५.६ : कृषि सेवा केन्द्रको विवरण ३८
५.७ : पशुसेवा केन्द्रको विवरण ३८
५.८ : हुलाक सेवाको विवरण ३९
५.९ : गाँउपालीकाको हालको भवनको अवस्था ३९
५.१० : वसपार्क वा वस स्टेशन ३९
५.११ : सिंचाईको स्रोत ४०
५.१२ : .प्राकृतिक ताल तलैया र पोखरीको विवरण ४०

खण्ड ६ : भौतिक तथा सार्वजनिक पूर्वाधार
६.१ : गाँउपालीकाको टाढाको वस्तिवाट गाँउपालीकाको केन्द्रमा पुग्न लाग्ने समय ४२
६.२ : वैक तथा वित्तय संस्था ४२
६.३ : खुला क्षेत्र ४२
६.४ : अचल सम्पति विवरण ४३
६.५ : सडक संजालको विद्यमान अवस्था ४३
६.६. : गाँउपालीका स्तरिय निर्माणधिन सडकहरु ४३
६.७ : गाँउपालीका भित्र विद्यमान सतह ढलको अवस्था ४४
६.८ : गाँउपालीका क्षेत्र भित्र रुटपरमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनको विवरण ४४
६.९ : गाँउपालीका क्षेत्र भित्र चल्ने सवारी साधनहरुको विवरण ४४
६.१० : विपत व्यवस्थापन पुर्व तयारी सम्वन्धि विवरण ४५
६.११ : शहरी विधुतिकरण ४५
६.१२ : दुरसंचार सम्वधि विवरण ४६
६.१३ : झुलङ्गे पुलपुलेसा समवन्धि विवरण ४६
६.१४ : व्यापारिक केन्द्रहरुको विवरण ४७
६.१५ : शार्वजनिक पाटि पैवा र चौतारा सम्वन्धि विवरण ४७
६.१६ : खेल मैदान सम्वन्धि विवरण ४७
६.१७ : पार्क वनस्पति तथा उत्थान सम्वन्धि विवरण ४७
६.१८ : गाँउपालीकाको कार्यालय देखि प्रत्येक वडा सम्मको दुरी ४८
६.१९ : राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरुको विवरण ४८
१.NGO को विवरण
२.INGO को विवरण
३. UN Agency हरुको विवरण
६.२० : गाँउपालीका क्षेत्र भित्र गठन भएका टोल विकास संस्थाहरुको विवरण ४९
६.२१ : वडा नागरिक मंच तथा नागरिक सचेतना केन्द्र सम्वन्धि विवरण ४९
६.२२ : पशुधन तथा सोवाट हुने उत्पादनको अवस्था सम्वन्धि विवरण ५०
६.२३ : गाँउपालीकावाट वाहिर निकासि हुने वस्तुहरुको विवरण ५१

६.२४ : औद्योगीक तथा व्यापार व्यवसाय सम्वन्धि विवरण ५१
६.२५ : शहरीकरणको स्वरुप ५२
६.२६ : शहरोन्मुख वस्तीहरुको वर्तमान स्वरुप ५४
६.२७ : बस्ती विकासमा देखिएका चुनौतिहरु ५४

खण्ड ७ : प्रशासनिक तथा अन्य विवरण
७.१ : गाँउपालीकाको कार्यालयमा हाल कार्यरत कर्मचारीको विवरण ५४
७.२ : सरकारी कार्यालयहरुको नाम तथा विवरण ५६
७.३ : स्थानीय राजनितिक दलहरुको विवरण ५६
७.४ : गाँउपालीकासंग साझेदारी गरेका संघसंस्थाहको विवरण ५७
७.५ : गाँउपालीकाको स्थापना काल देखि हालसम्मका प्रमुखहरुको विवरण ५७
७.६ : गाँउपालीकाको स्थापना काल देखि हालसम्मका प्रमुख कार्यकारी हरुको विवरण ५७
७.७ : .विगत ३ वर्षको MCPM:को स्तर ५७
७.८ : शवदाह पशु वथशालाको विवरण ५७
७.९ : विशेष व्यवसायिक खेति र उतपादन हुने मुख्य कृषि वाली ५८
७.१० : प्राकृतिक स्रोत ५८
७.११ : कृषि तथा पशु सम्बन्धि दक्ष सिप सिकेकाको विवरण ५८
७.१२ : दक्ष सिप सिकेकाको विवरण ५९
७.१३ : औसत मासिक आम्दानि र वचतको विवरण ५९
७.१४ : वैदेशिक रोजगारीको अवस्थाको विवरण ६०
७.१५ : मुख्य पेशागत विवरण ६०
७.१६ : वेरोजगारीको अवस्थाको विवरण ६१
७.१७ : सहकारी संस्थाहरुको विवरण ६१
७.१८ : गाँउपालीकाको आ.व.२०७४/०७५ को निति,बजेट तथा कार्यक्रम ६२
१. सोच
२. लक्ष्य
३. उदेश्य
४. अपेक्षित उपलब्धि
५. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा अवलम्वन गरिएका प्रमुख आधारहरु
६. मुख्य मुख्य आयोजना तथा क्रियाकलाप हरु
७. अनुमानित व्याय र स्रोत व्यवस्थापन
७.१९ : गाँउपालीका मा हुनसक्ने संभावित प्रकोपको विवरण ६४
७.२० : भू–क्षय संभावित क्षेत्र ६५
७.२१ : गाँउपालीका आफैले वनाएका नियम विनियमको विवरण ६५
७.२२ : गाँउपालीकाका विकासका सम्भावनाहरु ६२
७.२३ : गाँउपालीकाका अवसर चुनौती र समस्याहरु ६६

खण्ड १ : भूमिका

१.१ : पृष्ठभूमि

नेपाल सरकार संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले निर्देशन गरेबमोजिम गाँउपालिका तथा नगरपालिकाहरूले आफ्नो क्षेत्रको विकासको लागि भरपर्दो तथ्याङ्कीय आधार तयार गर्नुपर्ने प्रावधान रहेको छ । दशौं पञ्चवर्षीय योजना (२०७२-२०७७) ले पनि गाँउपालिका तथा नगरपालिकाहरूको तथ्याङ्कीय आधार तयार गर्ने कार्यलाई नीतिगत प्राथमिकता दिएको र तीन वर्षीय अन्तरिम योजना (२०७२/२०७६/७७) ले पनि विकास योजना सम्बन्धका लागि गाँउपालिका तथा नगरपालिकाहरूले भौगोलिक सूचना केन्द्र स्थापना र मानव स्रोत विकास योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने थप दायित्व उल्लेख गरेको छ । यसै प्रयोजनको लागि गाँउपालिका तथा नगरपालिकाको वस्तुस्थिति झल्कने गरी गाँउ तथा नगर पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ ।

यस प्रणालीको भरपर्दो तथ्याङ्कीय आधार नै वैज्ञानिक योजना पद्धतिको जग हो । यसले तुलनात्मक अध्ययन, अनुसन्धान, विश्लेषण, विवेचना गर्न सम्भावनाहरूको खोजी गर्न सहि तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने हुनाले गाँउ तथा नगरमा रहेका विषयगत कार्यालयहरू तथा अन्य संघसंस्थाहरूको तथ्यगत स्थिति झल्कने गरी उपलब्ध भएसम्मका सूचनाहरूलाई व्यवस्थीत ढंगले संकलन गरी यो पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ ।

१.२ : स्रोत नक्सा

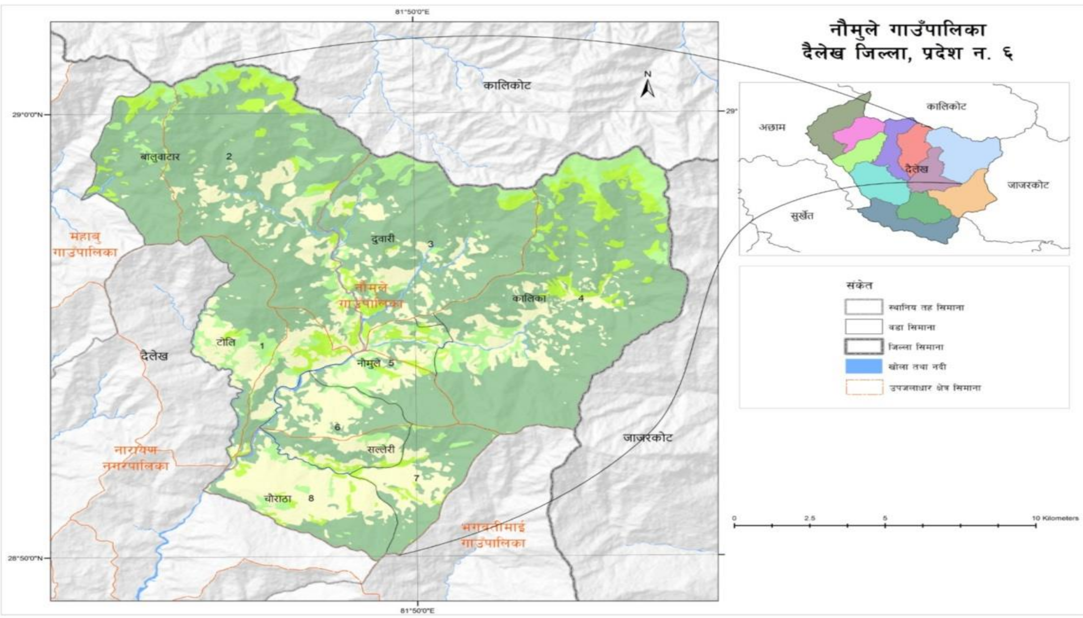

१.३ : गाँउपालिकाको पार्श्वचित्र प्रकाशन गर्नाको उदेश्य

वार्षिक र आवधिक योजना तर्जुमा, लागत, योजना कार्यान्वयन आफ्नो क्षेत्रभित्रको प्राकृतिक तथा भौतिक साधन श्रोतहरुको व्यवस्थापन संचालन कार्यविधि आदिको प्रयोगवाट गाँउपालीकाले गर्ने गराउने अख्तियारी प्राप्त कामहरु गर्दा गराउदा आवधिक कार्य मुल्याङ्कन उपलब्धि जस्ता कुराहरुलाई

समेटेर तयार गरिएको प्रमाणित दस्तावेज, जसलाई वस्तुगत विवरण पनि भनिन्छ, लेगाँउपालीका भित्र जुनसुकै पक्षवाट गर्ने गराउने आर्थिक सामाजिक कृयाकलापहरुको ढाँचा तयार गर्दा गुणात्मक सहयोग पुऱ्याउछ । यसबाट हुने फाईदाहरु निम्नअनुसार हुन सक्छन् ।

- गाँउपालीका भित्रको वस्तुस्थितिको वारेमा संकलित सूचना तथा तथ्याङ्क वास्तविक र सहि भए यसवाट स्थानिय तह देखि केन्द्र सम्म तथ्याङ्कगत एकरुपता आउने र यसका आधारमा बनेका योजनाहरुको प्रतिफल पनि समान रुपमा सवै नागरिकहरु लाई हुन सक्छ । साथै मानवीय तथा प्राकृतिक श्रोतसाधनहरुको पहिचान भई त्यसवाट हुनसक्ने फाईदाहरु र सम्भावित जोखिमहरु विश्लेषण गर्न सकिने हुन्छ । भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, धार्मिक, प्राकृतिक र मानवीय जीवनका हरेक पक्षहरुका वारेमा जानकारी प्राप्त गर्न सकिन्छ ।
  - गाँउपालीका क्षेत्र भित्र संचालित कार्यक्रमहरुको समिक्षा गरी सुधार, समायोजन वा परिवर्तन गर्न र नयाँ योजना तर्जुमाका लागि सहयोगी हुने र यसवाट खोजमुलक, उत्प्रेरणात्मक र जनमुखि कार्य योजनाहरु वन्न सक्ने आधारहरु वन्दछन् । संकलित तथ्याङ्कहरुले गाँउपालीकालाई युग सुहाउदो सूचना प्रणालि स्थापित भइ जनताहरुविच आपसि भाईचाराको सम्वन्ध निर्माण गरि विकासका कार्यक्रमहरुलाई अगाडी बढाउने आधार वन्दछ ।
  - नगरपालिकाको भावि योजना तथा कार्यक्रम र नीति निर्माणको कामलाई आधार प्रदान गर्ने र स्थानीय आवश्यकता र स्रोत साधनको विनियोजनको अवस्थाको जानकारी गराउने ।

१.४ : गाँउपालिकाको पार्श्वचित्र तयारीका विधिहरु

अध्ययन विधि अध्ययन गर्ने संस्था, संस्थालाई प्राप्त भएको श्रोत, संस्थागत अध्ययनगत ढाँचा आदिका आधारमा तयार हुने खाकाले निर्देशित हुने कुरा त छदैछ र यसका अलवा अध्ययन टोलीले स्थानिय परिस्थिका आधारमा वनाएका ढाँचाहरु पनि उत्तिकै महत्वपुर्ण हुन्छन् । यो अध्ययनका क्रममा यस नौमुले गाँउपालीकाको वस्तुगत विवरण तयारीका लागिनौमुले गाँउपालीकाको कार्यालय, जिल्ला स्थित बिभिन्न सरकारी निकायहरु, स्थानिय विकास मन्त्रालय लगायत विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरुले उपलब्ध गराएका प्राथमिक विवरणहरुका आधारमा तयार गरिएको छ भने यसको ढाँचा नेपाल सरकार संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले नमुनाका रुपमा तयार पारिएको ढाँचालाई नै मुल आधार मानी प्राप्त सूचना तथा तथ्यांङ्कका आधारमा तयार गरिएको छ ।

पार्श्वचित्र तयारीको क्रममा के-कस्ता तरिका र साधनहरूको प्रयोग गरियो त्यसैलाई अध्ययन विधिमा उल्लेख गरिएको छ । गाँउपालिका पार्श्वचित्रका तयारीका विधीहरू निम्नानुसार छन् ।

१. यसमा विषयगत कार्यालय तथा विभिन्न संघसंस्थाहरूबाट उपलब्ध तथ्यांकहरू समावेश गरिएको छ ।

२. राष्ट्रिय जनगणना, कृषि गणना, विभिन्न सर्वेक्षण, मानव विकास प्रतिवेदन आदिका नतिजाहरू समावेश गरिएको छ ।

३. भौतिक विकास पूर्वाधार, वातावरणीय व्यवस्थापन, सामाजिक विकास, आर्थिक विकास, वित्तीय व्यवस्थापन तथा संस्थागत विकास आदि, नतिजा, सूचकहरू, पुस्ट्याईका आधारहरू, जोखिम पक्षहरू, कार्यक्रमको पहिचान, जस्ता विषयवस्तु समावेश गरिएको छ ।

१.५ : गाँउपालिकाको पार्श्वचित्र तयारीका सिमा

नौमुले गाँउपालीकाको वस्तुगत विवरण संकलन तथा तयार पार्ने क्रममा प्राथामिक सूचनाहरुलाई मुख्य आधार मानिएको छ । प्रथम पक्षवाट उपलब्ध गराईएका सूचना, जानकारी तथा तथ्याँकहरुलाई नै प्रमुख आधार मानिएकाले यसको विश्वसनियता धेरै नै रहन गएको छ । व्यक्तिगत अन्तवार्ता, स्थलगत अध्ययन आदिबाट अपुग र अस्प्रस्ट सूचनाहरु प्राप्त गरिएकाले संकलित विवरण आँफैमा विशेष प्रकृतिको हुन पुगेको छ । सिमित श्रोत साधनहरुको अधिकतम् प्रयोगका वावजुत जे जति सूचना तथा तथ्यांकहरु प्राप्त भएका छन् यस प्रयोजनका लागि अति नै श्रेयस्कर सिद्ध भएका छन् । आवश्यक देखिएका सवै प्रकारका सूचनाहरु पूर्णरुपमा प्राप्त हुननसकेको तथा प्रस्तुत अध्ययनको सिमा भित्र प्रारम्भिक सूचना संकलन गर्ने कार्यले कम प्राथमिकता पाएका कारणले यथार्थ तथ्याङ्कका लागि बाह्य स्रोतलाई आधार मान्नु पर्ने बाध्यता
पनि थियो ।

खण्ड २ : परिचय

२.१. गाँउपालिकाको संक्षिप्त परिचय

नेपालको संविधान २०७२ ले संघीय राज्यको निर्माणका साथै तिन तहको राज्य प्रणालीको व्यवस्था गरे अनुरुप साविकका स्थानीय निकायहरु स्थानीय तहमा परिणत भएका छन संविधानले स्थानीय तहलाई अधिकार सम्पन्न बनाएको छ, राज्य शक्ति एक ठाउमा केंन्द्रित नगरी विभिन्न तह र तप्काबाट प्रयोग गर्ने ब्यबस्था भए अनुरुप **"जलविद्युत,जडिवुटी,पर्यटन,पूर्वाधार व्यावसायिक कृषि र सुशासन नौमुलेका मुल आधार,"** यहि मुल नारा लाई आत्मसाथ गर्दै दैलेख जिल्ला लाई पनि ४ नगरपालिका र ७ गाउँपालिका गरी ११ वटा स्थानीय तह गठन भएको छ, ७ वटा गाउपालिका मध्ये नौमूले गाउँपालिका दैलेख जिल्लाको पुर्वी भेगमा अवस्थित एक सुन्दर र प्राकृतिक श्रोतले सम्पन्न गाउँपालिका हो, यस गाउँपालिकामा साविकका ७ गाविस मिलेर वनेको छ । यो गाँउपालिका ८१ डिग्री ४३' १३.३४" देखि ८१ डिग्री५५' ३६.२४" देशान्तर र २८ डिग्री ४९' ५४.३९" देखि २८ डिग्री १' १०.१५"अक्षांशसम्म फैलिएको छ । यस गाउँपालिको क्षेत्रफल २२८.८९ वर्ग कि.मि. र जनसख्या २०,८०२ जना रहेको छ । यस गाउँपालिका लाई भौगलिक अवस्था र जनसंख्याको अनुपात अनुसार ८ वटा वडामा विभाजन गरिएको छ, यस गाउँपालिको केन्द्र साविकको नौमूले गाविसको भवन नौमूलेमा रहेको छ । करिव ८५ प्रतिशत हिन्दु धर्मालम्वीको बाहुल्यता रहेको यस गाउँपालिकामा मगर, बाहुन, क्षेत्री, ठकुरी, दलित, जनजाती, दलित तथा अल्पसंख्यक समुदायको बसोवास रहेको छ । यस क्षेत्रको प्रसिद्ध धार्मिक स्थलको रुपमा रहेको नौमूलको नामवाट यस गाउँपालिकाको नामाकरण गरिएको हो । अन्य धार्मिक तथा ऐतिहाँसिक स्थलहरुको रुपमा द्वारी झरना, तोली गुफा आदि रहेका छन ।

साविकका गा.वि.स.अनुसार गाँउपालिकाको वडा विभाजन तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं १ : नौमुले गाँउपालिकाका साविकका गा.वि.स.हरुको विवरण ।

वडा न.	समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरु	साविकका वडा नं.
१	तोली	१–९
२	बालुवाटार	१–९
३	द्वारी	१–९
४	कालिका	१–९
५	नौमुले	१–९
६	सल्लेरी	१–५
७	सल्लेरी	६–९
८	चौराठा	१–९

नौमुले गाँउपालिकाको वडा विभाजनको नक्सा

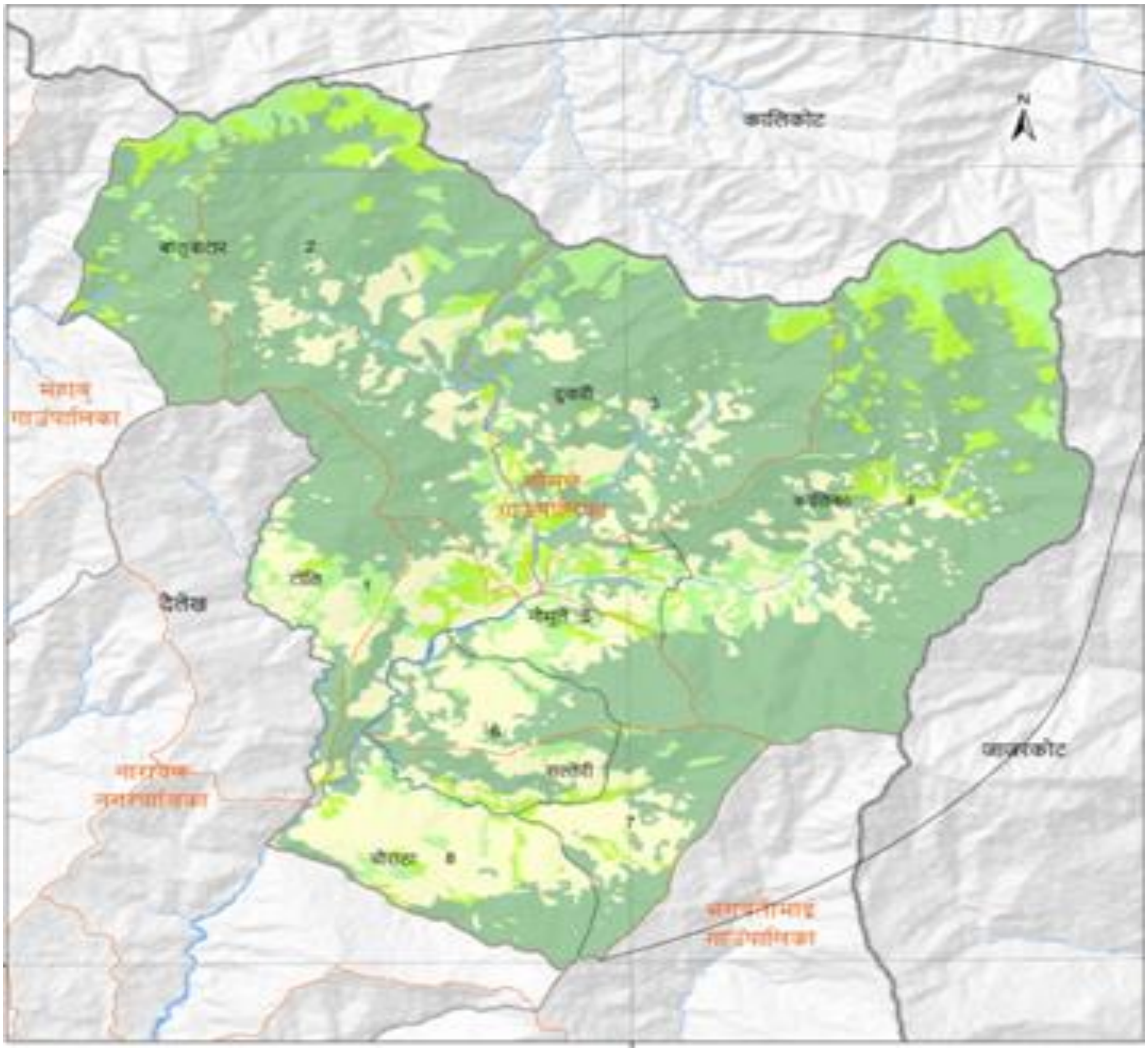

२.२ भौगोलिक अवस्था/उपयोग तथा क्षेत्रफल

यस नौमुले गाँउपालिकाको क्षेत्रफल २२८.८९ वर्ग कि.मि. छ। यो गाँउपालिका ० डिग्री देखि ८१ डिग्री सम्मको भिरालोपना भएको पहाडी खुला उपत्यका र खोच,खोलाको चौडाई खुला समतल र मध्येम भिरालोपन को भौगोलिक स्वरुप भएको माथिल्लो क्षेत्र धेरै भिरालो दक्षिणी भाग पहाडी मोहडा रहेको छ। समुन्द्री सतह देखि न्यूतम ९८० मिटर र अधिकतम ४१६८ मिटर उचाइ रहेको छ। यो गाँउपालिकाको सदर मुकाम नौमुले बजार ९८५ मिटरको उचाइमा रहेको छ। यस गाँउपालिकाको कूल भूभाग मध्ये १३८.९४८३ वर्ग कि.मि.वनजंगल, ४९.८२५२८ वर्ग कि.मि. तथा ४४४४० हेक्टर क्षेत्रफल खेति योग्य जमिनले ढाकेको छ।

भौगोलिक अवस्था:	पहाडै पहाड तर कहि कतै ५ प्रतिशत समथर रहेको छ
क्षेत्रफल:	२२८.८९ वर्ग कि.मि.
कृषियोग्य जमिन	४९.८२५२८ वर्ग कि.मि.
वनजंगल क्षेत्र	१३८.९४८३ वर्ग कि.मि.
समुद्र सतहदेखिको उचाई	न्यूतम ९८० मिटर र अधिकतम ४१६८ मिटर

नौमुले बजार

नौमुले गाँउपालिकाको भौगोलिक अवस्था को नक्सा

२.२.१ : राजनैतिक विभाजन

यो गाँउपालिका साविकका नौमुले,तोली,वालुवाटार,द्धारी कालिका,चौराठा र सल्लेरी(७ वटा) गाउँ विकास समितिहरुलाई समावेश गरी नौमुले गाँउपालिका २०७३ फागुन २७ गते स्थानीय तहहरुको पुर्नसंरचना हुँदा विधिवत रुपमा स्थापना भएको हो । योगाँउपालिका८ वटा वडाहरुमा विभाजन गरिएको छ , जसमा सविकको तोली गा.वि.स.लाई वडा नं. १, बालुवाटार २, द्धारी ३,कालिका ४, नौमुले ५,सल्लेरी ६ र ७ चौराठा नं. ८ वडामा विभाजन गरिएको छ ।

२.२.२ : जातीय विविधता

दैलेख जिल्ला विभिन्न जातजातिहरुको उद्गम स्थलको रहेको कुरा इतिहासकारहरुले व्याख्या गरेका छन् । हालको सर्बेक्षण अनुसार नौमूले गाँउपालिकाको कूल जनसंख्या ६४,२१२ मध्ये ३१,३४९ (४८.८२%)पुरुष, ३२,८६३ (५१.१८%) महिला रहेका छन् । जस अनुसार ब्राह्मण (७.२८%), क्षेत्री (२६.२५%), ठकुरी (१२.४७%), आदिबासी जनजाति (२९.६२%), दलित (२२.४%) र अन्य (१.९७ %)जाति पर्दछन । यो गाँउपालिका पनि दैलेख जिल्लाका एघार वटा स्थानीय तह मध्येको एक जातीय विविधता यूक्त गाँउपालिका हो यस गाँउपालिका मा वाहुन,ठकुरी,क्षेत्री,गुरुङ,मगर,,दमाई,कामी, आदि जातजातिहरुको मुख्य वसोवास रहेको छ ।

२.२.३ : धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरु

यस गाँउपालिकाको नामाकरण गरिदा नै नौ वटा पानीका मुलको नामबाट नौमुले गरिएकोले यो गाँउपालिका धार्मिक तथा सांस्कृतिक रुपले पनि भरिपूर्ण रहेको छ । द्धारी झरना,द्धारी हाईड्रोपावर, नौमुले हाईड्रोपावर,पदम खोला हाईड्रोपावर,लोहोरेहाईड्रोपावर,महावु गाँथ,तीन चुले हिमाल , भूंसु गुफा, वासुकी गुफा,मालिका बासुकीधारायहाँका महत्वपुर्ण धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरु हुन् ।

धार्मिक तथा पर्यटकिय क्षेत्र महाँबु गाँथ/लेख

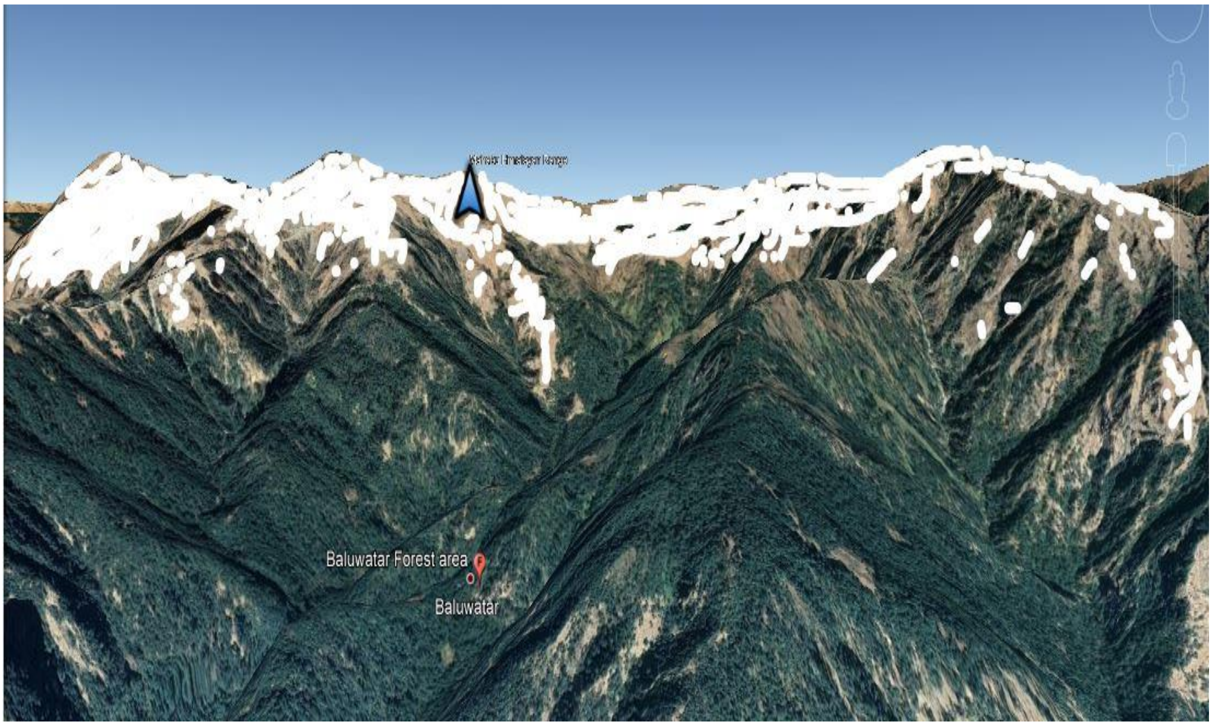

२.२.४ : सांस्कृतिक विविधता

यस गाँउपालिकामा वसोवास गर्ने वहुसंख्यक ८५% जातजातिहरु हिन्दु धर्म मान्ने गर्दछन् भने इसाई धर्मालम्वि हरु पनि यस गाँउपालिका मा रहेको छ । हिन्दु र इसाइ धर्मालम्वि हरुका आ-आफ्नै

किसिमका धार्मिक तथा सांस्कृतिक परम्परा रहेका छन् । विजया दशमी,तिहार,कृष्ण अष्टमी,हरितालिका तिज, माघे संक्रान्ति,होली, चैते दशै, नववर्ष (तागा), गुरु पूर्णिमा,नागपञ्चमी हिन्दुहरुका महत्वपूर्ण चाडपर्वहरु हुन् भने इसाईको ईसु,वौद्ध हरुको वौद्ध जयन्ति,ल्होसार आदि धर्मालम्वि हरुका महत्वपूर्ण चाडपर्वहरु हुन् ।

२.२.५ : जैविक विविधता

यस क्षेत्रमा उष्ण,समशितोष्ण हावापानी पाईन्छ, वनस्पतिहरुमा साल, सिसौ, मसला, लहरे पिपल,जामुन, अमला,बाँस आदी मुख्य वनस्पतिहरु रहेका छन । यहा विभिन्न प्रजातिका स्तनधारी जीवहरु जस्तै बदेल, चितुवा, बन बिरालो, मृग, सेतो बादर र लंगुर जस्ता जनावरहरु रहको जानकारी पाइयो त्यसैगरी घस्रने जातका प्राणीमा सर्प, छेपारो,साल्घारे,मौसुली,रातो टाउको छेपारो सवभन्दा वढी पाइन्छन् । यस क्षेत्रमा भ्यागुता जस्ता उभयचर हरु पनि पाइन्छन् त्यस्तै लांचे, जुरेली, काग, भगेरो, कालिज, सुगा, ढुकुर, चिवे, रानीचरा,वन कखरा लगायत प्रजातिका पंक्षीहरुको वासोवास रहेको छ । माछा हरुमा असला, धामी र बाम पाइन्छन । साथै यी क्षेत्रहरु कुनै पनि राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष तथा संरक्षित क्षेत्रहरु भित्र पर्दैनन् ।

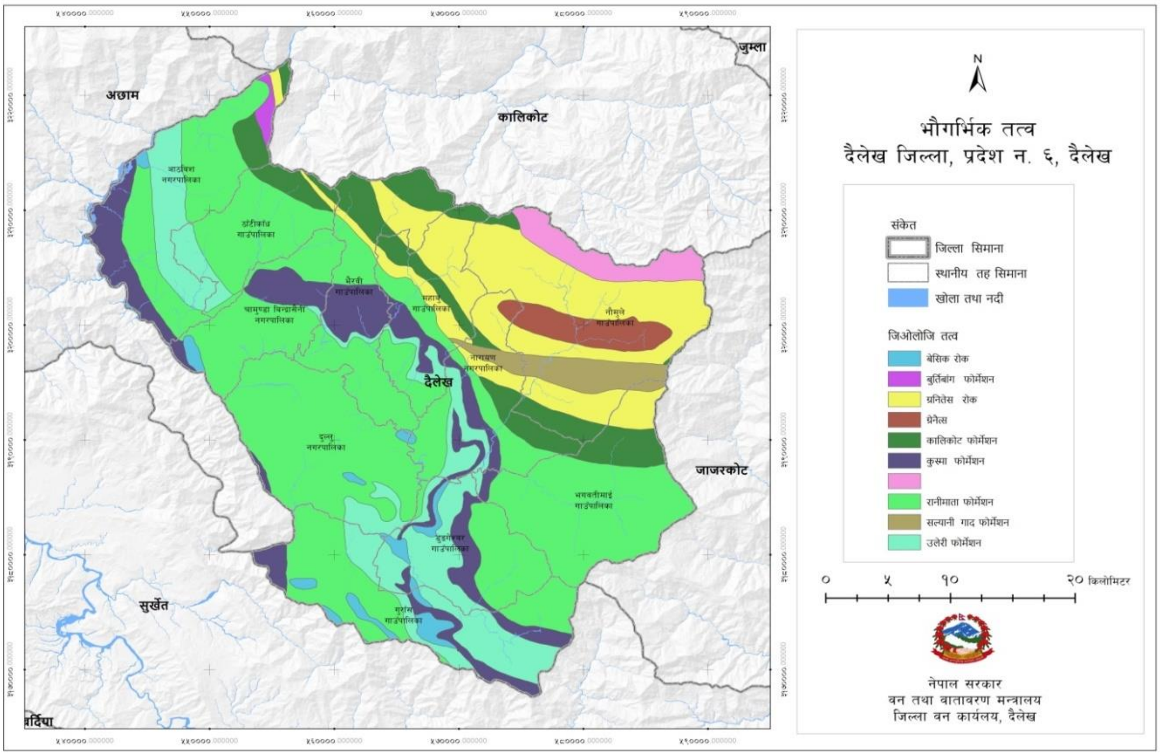

२.३ : स्थानीय चार्डपर्व तथा जात्रा र मेलाहरुको विवरण :

क.सं.	चार्डपर्व	जात्रा /मेलाहरुका नाम	मनाइने महिना	तिथि	मनाउने जातजाति
१	छड	नौमुले जात्रा	कार्तिक/मंसिर	एकादशि	सवै
२	नयाँ वर्ष		बैशाख		सवैजातजाति
३	चण्डिपूर्णिमा		बैशाख	पूर्णिमा	सवैजातजाति
४	रक्षाबन्धन		भाद्र	जनैपूर्णिमा	सवैजातजाति
५	श्रीकृष्ण जन्माष्टमी		भाद्र	सप्तमी	सवैजातजाति
६	हरितालिका (तिज)		भाद्र	तृतीया	हिन्दु महिला मात्र
७	विजयादशमी		असोज/कार्तिक	दशमी	सवैजातजाति
८	भाईटिका		कार्तिक/मंसिर	द्धितीया	सवैजातजाति
९	ल्होसार		पौष,माघ,फागुन		गुरुङ,मगर,तामाङ
१०	माघेसंक्रान्ति		माघ		सवैजातजाति
११	श्रीस्वस्थानीव्रत्र		माघ	पूर्णिमा	सवैजातजाति
१२	चैते दशै		चैत्र	अष्टमी	सवैजातजाति
१३	होली		चैत्र	पूर्णिमा	सवैजातजाति

श्रौतः नौमुले गा.पा. दैलेख २०७५

२.४. पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण (धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक):

यस नौमुले गाँउपालिका मा अवस्थित पर्यटकीय स्थल हरु निकै महत्वको रुपमा रहेका छन् । जसमा द्धारी झरना, द्धारी हाईड्रोपावर, नौमुले हाईड्रोपावर, तीन चुले हिमाल, भुर्सु गुफा, वासुकी गुफा, मालिका बासुकीधारा, नौमुल, गिद्ध नुहाउने ठाँउ आदीका कारण दैनिक आउने पर्यटक हरुको संख्या मा वृद्धी भएको देखिन्छ ।

क्र.सं.	पर्यटकीय स्थलहरुको नाम	वडा नं.	स्थलको महत्व	दैनिक औसतमा आउने पर्यटकहरुको संख्या	कैफियत
१.	द्वारी झरना	३	सिंचाइ तथा पर्यटन	३	
२.	द्वारी हाईड्रोपावर	४	विद्युतिय प्रसारण	२	
३.	नौमुले हाईड्रोपावर	१	विद्युतिय प्रसारण	५	
४.	तीन चुले हिमाल	३	पर्यटन	१	
५.	भुर्सु गुफा	१	पर्यटन	४	
६.	वासुकी गुफा	८	पर्यटन	२	
७.	मालिका बासुकीधारा	६	पर्यटन	१	
८.	नौमुल	१	पर्यटन	२	
९.	गिद्ध नुहाउने ठाँउ	३	पर्यटन	१	

श्रोतः नौमुले गा.पा. दैलेख २०७५

नौमुलेका ४ वटा हाईड्रोपावरहरु

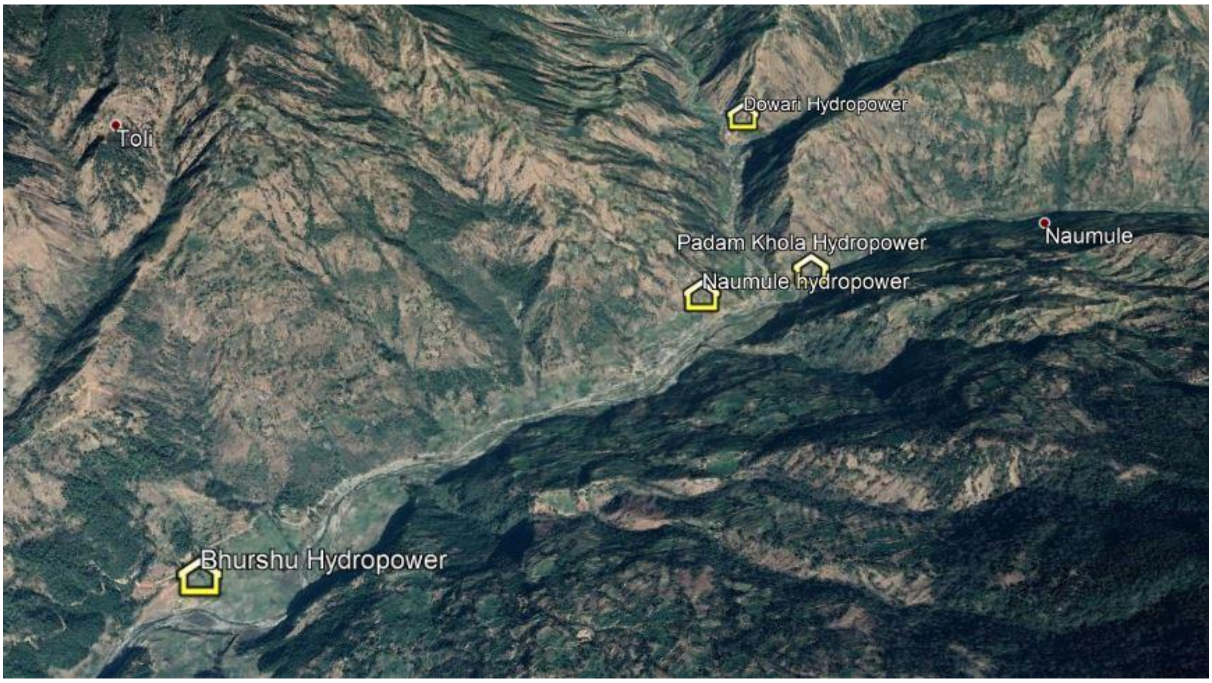

२.५. वर्तमान भू-उपयोग सम्वन्धी विवरण

यस नौमुले गाँउपालिकाको वर्तमान भू-उपयोग लाई हेर्दा सवैभन्दा बढी १३८.९४८३ वर्ग कि.मि क्षेत्रफल वन तथा चरन क्षेत्रले ओगटेको छ भने औषत बर्षा २७०२६८ मि.मि.रहेकाले कृषि क्षेत्र मा उन्नती भएको पाईन्छ । घाँसे क्षेत्र, झाँडी वुट्यान का कारण विभिन्न खाले जडिवुटीको महत्व रहेको छ । सडकले ओगटेको क्षेत्र १०९ वर्ग कि.मि.र सवै वडा हरुमा ग्राभिल सडक पुगेकाले यातायात को सुविधा रहेको छ ।

क्रं सं.	विवरण	क्षेत्रफल (वर्ग कि. मि.)	प्रतिशत
१	कृषि क्षेत्र	४९.८२५२८ वर्ग कि.मि	
२	वन तथा चरन क्षेत्र	१३८.९४८३ वर्ग कि.मि	
३	घाँसे क्षेत्र	२२.१३६२७ वर्ग कि.मि	
४	झाँडी वुट्यान	१५.५४४९६ वर्ग कि.मि	
५	नदि तथा खोलाले ओगटेको क्षेत्र	०.२२३३९३ वर्ग कि.मि	
६	ताल वा पोखरी	०.००२१०१ वर्ग कि.मि	
७	सडकले ओगटेको क्षेत्र	१०९ वर्ग कि.मि.	
८	पहिरो	०.००५७३६ वर्ग कि.मि	
९	बालुवा	१.५५२९०६ वर्ग कि.मि	
१०	औषत बर्षा	२७०२६८ मि.मि.	

श्रौतः केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

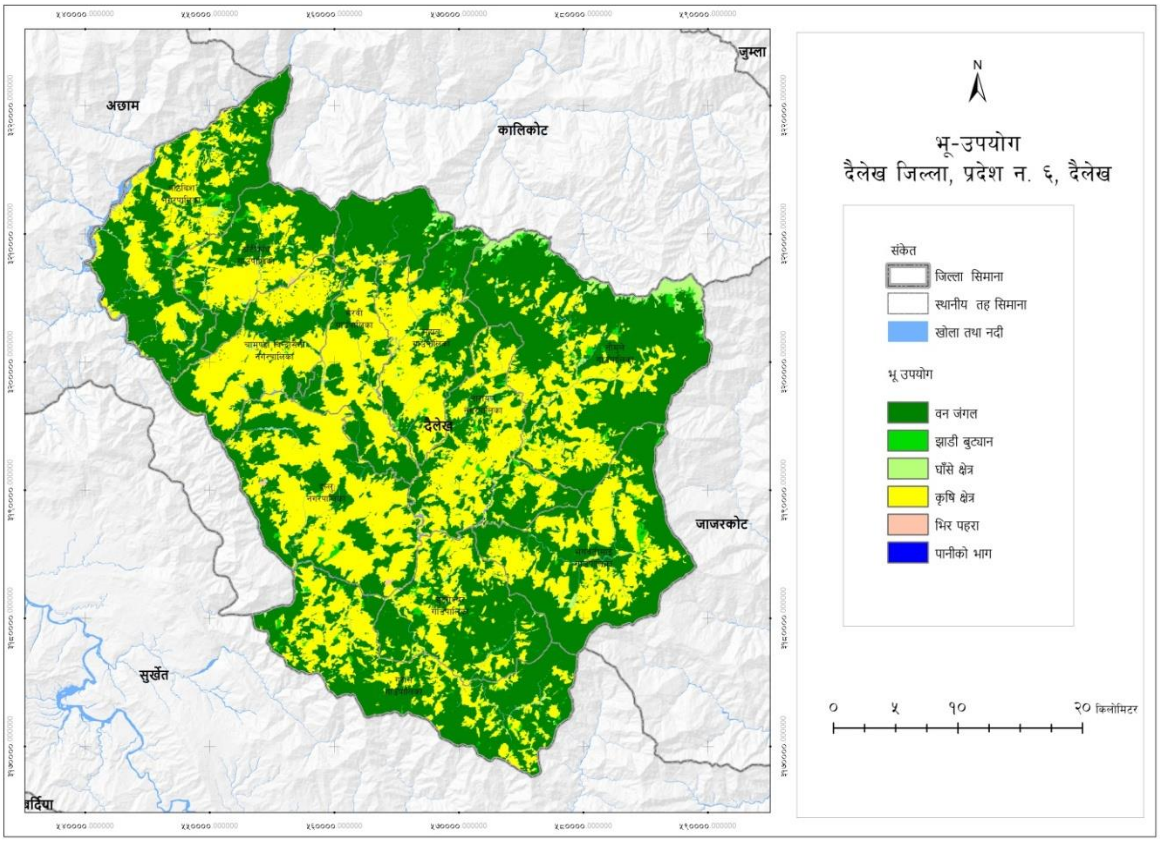

२.६.सिंचित क्षेत्रफलको विवरण

यस नौमुले गाँउपालिकामा पहाडै पहाड रहेकाले पानीको प्रचुर मात्रा धेरै छ ।जसका कारण सिंचाई को संभावना, खेतीको राम्रो उब्जनी हुने देखिन्छ । सिंचाई को संभावनामा १०७९ हेक्टर जमिन, खेतियोग्य जमिनमा ४४४० हेक्टर जमिन रहेको छ जस लाई अझ बढावा दिन सकिने देखिन्छ ।

क्र.स.	विवरण	क्षेत्रफल (हे.मा)	कैफियत
१	कूल सिंचित क्षेत्रफल	१०७९ हेक्टर	
२	असिंचित जमिन	३३६१ हेक्टर	
३	खेतियोग्य जमिन	४४४० हेक्टर	
४	खेति गरीएको जमिन	३७७१.१ हेक्टर	
५	खेति नगरीएको जमिन	६६८.९ हेक्टर	

श्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यालय ,दैलेख

नौमुले गाँउपालिकाको सिंचित क्षेत्र

२.७. वन क्षेत्र/नर्सरी सम्वन्धी विवरण

हरियो वन नेपालको धन भने जस्तै यस गाँउपालिकामा धेरै वन क्षेत्रले ढाकेको छ ।जसमा सामुदायिक वन संख्या ६० क्षेत्रफल २१५५.७०७ हेक्टर र कबुलियती वन संख्या ७ क्षेत्रफल ३८.९८ हेक्टर क्षेत्र रहेको तथ्याङ जिल्ला वन कार्यालय, दैलेख बाट प्राप्त भएको कुरा अवगत छ ।

क्र.स.	विवरण	सख्या	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	कैफियत
१.	सामुदायिक वन	६०	२१५५.७०७ हेक्टर	
२.	कबुलियती वन	७	३८.९८ हेक्टर	
३.	धार्मिक वन	०	०	
४.	सरकारी संरक्षित वन	०	०	
५.	अन्य	०	०	
जम्मा		६७		

श्रोतः जिल्ला वन कार्यालय, दैलेख

नौमुलेको जंगल क्षेत्रहरु

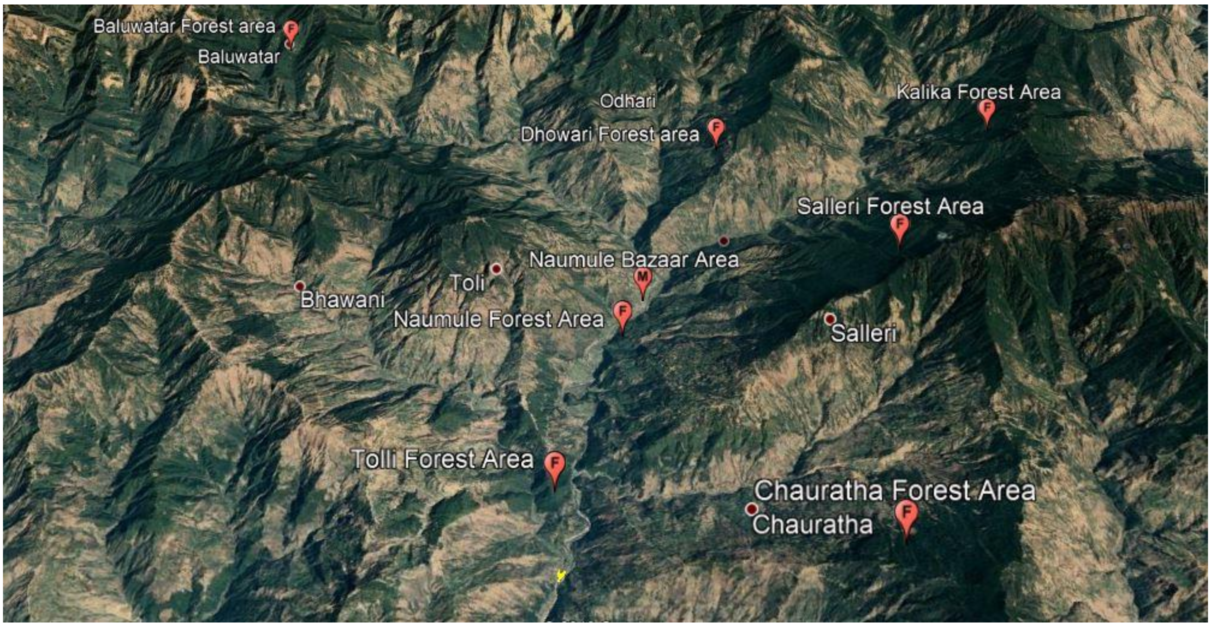

२.८. सरकारी/सार्वजनिक जग्गाहरुको विवरण

क्रं सं.	जग्गा रहेको स्थान	वडा कार्यालय	
		क्षेत्रफल (वर्ग कि. मि.)	स्वामित्व
१	नौमुले १ तोली	६५ रोपनी	वडा कार्यालय

श्रोत : नौमुले गा.पा. दैलेख २०७५

२.९.धार्मिक स्थल

क.स.	मन्दिर	मस्जीद	गुम्बा	चर्च	अन्य
१	दुधे मष्टो	०	०		
२	राँके मष्टो	०	०		
३	जगनाथ	०	०		
४				ईसु	

: श्रोत : नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

खण्ड ३ : जनसाङखिक विवरण

३.१ : वडाअनुसार उमेरगत जनसंख्या वितरणको विवरण

यस गाँउपालिकाका ८ वटै वडा हरुको वडाअनुसार उमेरगत जनसंख्या वितरणको विवरण लाई विश्लेषण गर्दा ०– ५ वर्षका पुरुष वडा न.२ मा सवैभन्दा बढी २९५ रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.४ मा १४० छन् । यसै गरी ०– ५ वर्षका महिला वडा न.२ मा सवैभन्दा बढी ३३९रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.४ मा १४५ छन् । ६–१५ वर्षका पुरुष वडा न.८ मा सवैभन्दा बढी ९६१ रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.३ मा २४३ छन् । ६–१५ वर्षका महिला वडा न.२ मा सवैभन्दा बढी ५७९रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.३ मा २६५ छन् । १६ –२० वर्षका पुरुष वडा न.२ मा सवैभन्दा बढी ३७३ रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.४ मा १२० छन् । १६–२० वर्षका महिला वडा न.१ मा सवैभन्दा बढी ३३५रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.४ मा १०६ छन् । २१ –६९ वर्षका पुरुष वडा न.१ मा सवैभन्दा बढी ११३० रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.३ मा ४३० छन् । २१–६९ वर्षका महिला वडा न.१ मा सवैभन्दा बढी ११८४ रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.३ मा ४३२ छन् । ७० वर्ष भन्दा माथी का पुरुष वडा न.७ मा सवैभन्दा बढी १५२ रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.४ मा २० छन् । ७० वर्ष भन्दा माथी का महिला वडा न.२ मा सवैभन्दा बढी १५६ रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.४ मा २६ छन् । समग्रमा जनसंख्याका विश्लेषण गर्दा पुरुष सवैभन्दा बढी वडा न.२ मा २४६५ रहेका छन् भने महिला २४२६ छन् । यसै गरी पुरुष सवैभन्दा कम वडा न.३ मा १२०० रहेका छन् भने महिला १२३३ छन् ।अन्तमा यहाँको जनसंख्यामा पुरुष १४६२० र महिला १३९४२ रहेकोमा जम्मा २८५६२ जनसंख्या रहेको छ ।

वडा	०– ५ वर्ष		६–१५ वर्ष		१६ –२० वर्ष		२१–६९ वर्ष		७० भन्दा माथी		जम्मा		जम्मा
	पुरुष	**महिला**	**पुरुष**	**महिला**	**पुरुष**	**महिला**	**पुरुष**	**महिला**	**पुरुष**	**महिला**	**पु**	**म**	
१	२६८	३०७	५४७	५११	३०९	३३५	११३०	११८४	१३५	८३	२३८९	२४२०	४८०९
२	२९५	३३९	५९०	५७९	३७३	३१७	१०८८	१०३५	११९	१५६	२४६५	२४२६	४८९१
३	१८३	१९०	२४३	२६५	२८४	२९५	४३०	४३२	६०	५१	१२००	१२३३	२४३३
४	१४०	१४५	४४०	३८६	१२०	१०६	७८०	७४१	२०	२६	१५००	१४०४	२९०४
५	२०३	२१३	४९५	४६९	२८३	२७३	८१०	७९६	१०७	१०६	१८९८	१८५७	३७५५
६	१८२	१५८	३६७	३५५	२२०	२०९	६७०	६८७	९३	१०१	१५३२	१५१०	३०४२
७	२०३	१७५	३४६	३९०	१९३	१६४	६५५	७४४	१५२	५३	१५४९	१५२६	३०७५
८	२५०	१८५	९६१	४६४	२६५	२२५	७३०१	७९२	१११	१०३	२०८७	१५६६	३६५३
जम्मा	**१७२४**	**१७१२**	**३९८९**	**३४१९**	**२०४७**	**१९२४**	**६२९३**	**६४११**	**७९७**	**६७९**	**१४६२०**	**१३९४२**	**२८५६२**

श्रोत: प्राथमिक सर्भेक्षणको आधारमा २०७५

महिला र पुरुषहरुको उमेरगत जनसंख्या वितरणको विवरण

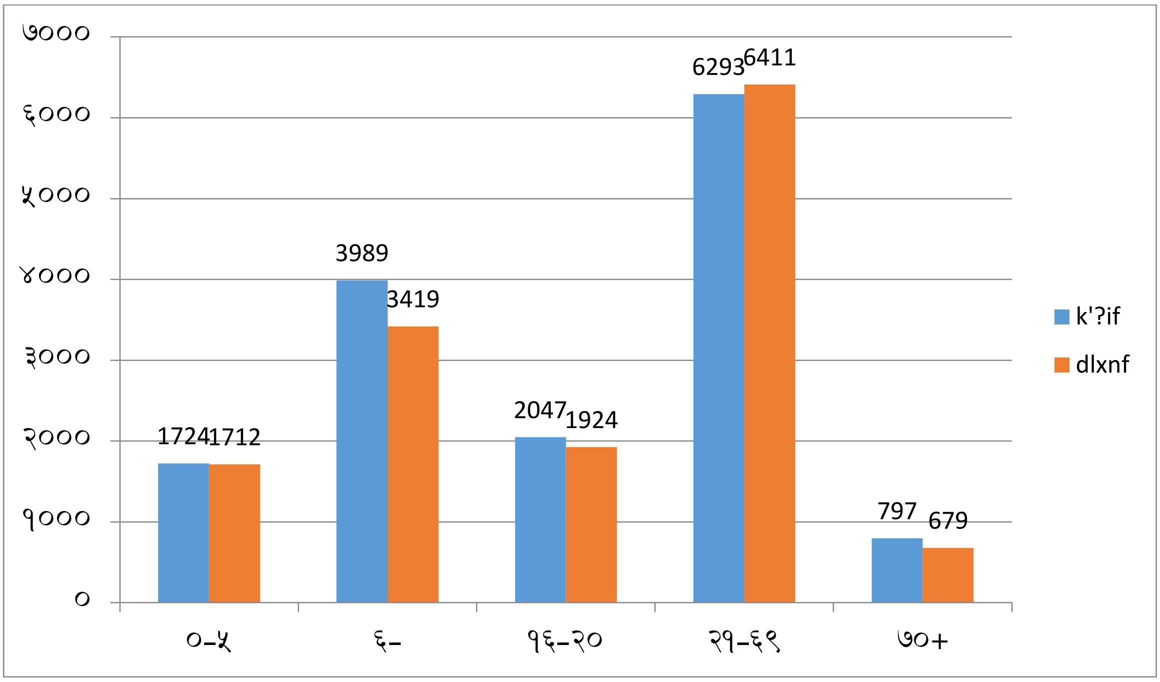

३.२ : वडाअनुसार घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण

यस गाँउपालिकाका ८ वटै वडा हरुको जम्मा घरधुरी संख्या ४५२६ रहेका छन् । जस मध्ये वडा न.१ मा सवैभन्दा धेरै ७८२ घरधुरी रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.७ मा ४१९ छन् । यसै गरी क्रमश कम देखि धेरैमा वडा न.६मा ४३९,वडा न.३मा ४७८,वडा न.४ मा ५००,वडा न.८ मा ५१३,वडा न.५ मा ६२६,वडा न. २ मा ७६९ घरधुरी रहेका छन् जसलाई स्तम्भ चित्रमा निलो रंगको संकेतमा देखाईएको छ ।यसै गरी जनसंख्यामा सवैभन्दा धेरै वडा न. २ मा २४६५ पुरुष र २४२६ महिला रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.३ मा १२००पुरुष र १२३३ महिला रहेका छन् । उल्लेखित जनसंख्या लाई स्तम्भ चित्रमा रातो रंगको संकेतमा पुरुष र खैरो रंगको संकेतमा महिला लाई देखाईएको छ ।

वडा न.	घरधुरी	पुरुष	महिला	जम्मा
१	७८२	२३८९	२४२०	४८०९
२	७६९	२४६५	२४२६	४८९१
३	४७८	१२००	१२३३	२४३३
४	५००	१५००	१४०४	२९०४
५	६२६	१८९८	१८५७	३७५५
६	४३९	१५३२	१५१०	३०४२
७	४१९	१५४९	१५२६	३०७५
८	५१३	२०८७	१५६६	३६५३
जम्मा	४५२६	१४६२०	१३९४२	२८५६२

श्रोत : श्रोत: प्राथामिक सर्भेक्षणको आधारमा २०७५

वडाअनुसार घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

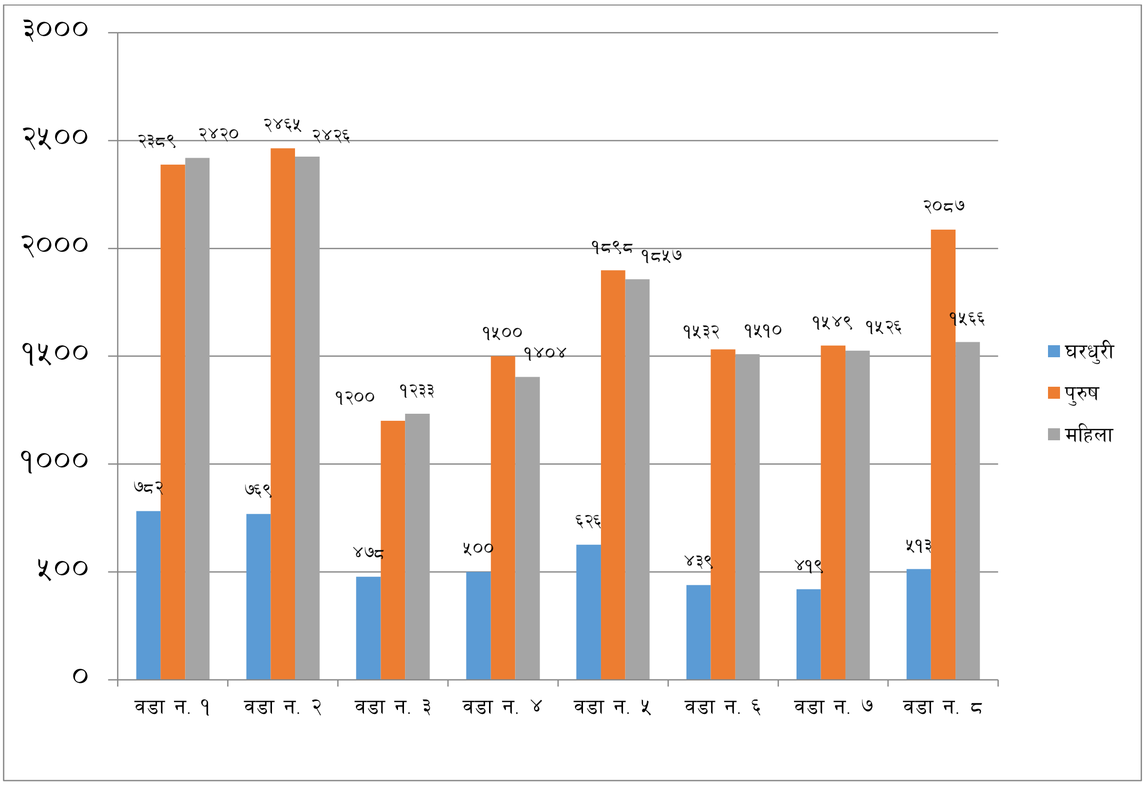

३.३ : उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसंख्याको विवरण

उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसंख्याको विवरण लाई विश्लेषण गर्दा ५ वर्ष भन्दा मुनिका महिला १७१२,पुरुष १२२४, ६ देखि १५ वर्षसम्मका महिला ३४१९,पुरुष ३९८९,१६ देखि २०वर्षसम्म का महिला १९२४,पुरुष २०४७,२१ देखि ६९ वर्षसम्म महिला ६४११,पुरुष ६२९३,७० भन्दा माथीका महिला ६७९,पुरुष ७९७ छन् भने समग्रमा महिला भन्दा पुरुषको नै बढी भएको तालिका मा देखाइएको छ ।

उमेर समूह	महिला	पुरुष	तेश्रो लिंगी	जम्मा
५ वर्ष भन्दा मुनि	१७१२	१७२४	०	३४३६
६ - १५ वर्षसम्म	३४१९	३९८९	०	७४०८
१६ - २०वर्षसम्म	१९२४	२०४७	०	३९७१
२१ - ६९ वर्षसम्म	६४११	६२९३	०	१२७०४
७० भन्दा माथी	६७९	७९७	०	१४७६
जम्मा	१३९४२	१४६२०	०	२८५६२

श्रोत: प्राथामिक सर्भेक्षणको आधारमा २०७५

३.४ : मातृभाषाको आधारमा घरधुरी को विवरण

यस गाँउपालिकामा बसोवास गर्ने विभिन्न जातजाति हरुले बोल्ने मातृभाषा हरुको विश्लेषण गर्दा सवैभन्दा धेरै नेपाली मातृभाषा ४९.९५% , मगर मातृभाषा ३०.०८% , गुरुङ मातृभाषा ११.७८% र अन्य मातृभाषा ८.१९% भएका पाइयो जस लाई घरधुरीको आधारमा वृत्त चित्रमा देखाइएको छ ।

क्र.सं.	मातृभाषा	घरधुरी	प्रतिशत
१	गुरुङ भाषा	५३३	११.७८%
२	मगर भाषा	१३६१	३०.०८%
३	नेपाली भाषा	२२६१	४९.९५%
४	अन्य भाषा	३७१	८.१९%
जम्मा		**४५२६**	**१००%**

श्रोत: प्राथमिक सर्भेक्षणको आधारमा २०७५

मातृभाषाको आधारमा घरधुरी को विवरण

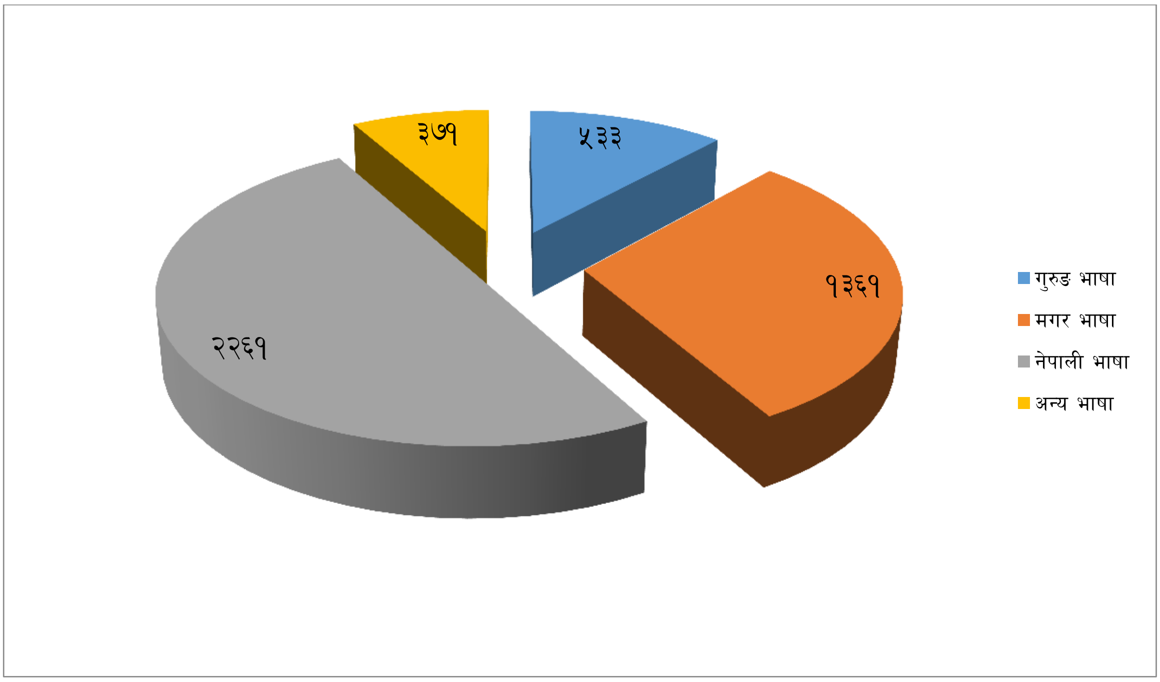

३.५: धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरण

यस गाँउपालिकामा बसोवास गर्ने विभिन्न जातजाति हरुले मान्ने धर्म हरुको विश्लेषण गर्दा सवैभन्दा धेरै हिन्दु धर्म मान्ने ८५% ,इसाई धर्म मान्ने १०% र अन्य धर्म मान्ने ५% भएका पाइयो जस लाई वृत्त चित्रमा देखाइएको छ ।

क्र.सं.	धर्म	जनसंख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	२४२७७	८५%
२	इसाई	२८५७	१०%
३	अन्य	१४२८	५%
जम्मा		**२८५६२**	**१००%**

श्रोत : प्राथामिक सर्भेक्षणको आधारमा २०७५

धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरण

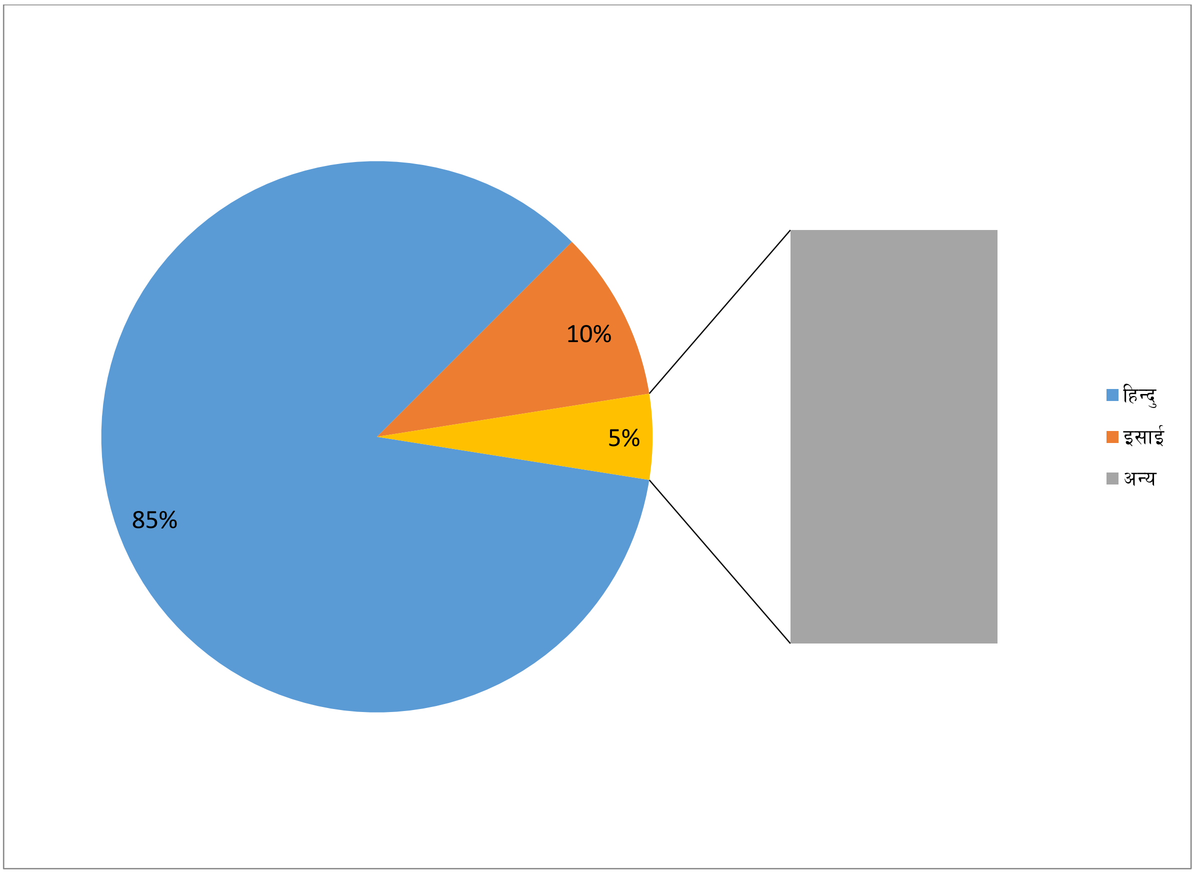

३.६ : बसोबास गर्ने जातजातीहरु को विवरण

केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार नौमुले गाँउपालिकाका साविकका गाविस हरुमा बसोबास गर्ने जातजातीहरु को विवरण अनुरुप आदिवासी जनजाती सवैभन्दा बढी ६३०४,क्षेत्री ५५८७,दलित ४७६८,ठकुरी २६५४,बाहुन १५५१ र अन्य ४१९ भएको देखियो जसलाई तलको तालिका मा देखाईएको छ ।

साबिकको गा.बि.स.	क्षेत्री	बाहुन	ठकुरी	आदिबासीजनजाति	दलित	अन्य	जम्मा
तोली	३६१	५४१	६७५	८५८	१०२९	१६	३४८०
बालुवाटार	१६४१	५२४	५०४	२०१	९११	२२४	४००५
द्धारी	५८७	६६		१६२२	३८७	१९	२६८१
कालिका	४६९	२९		१६७७	१५४	१३१	२४६०
नौमुले	१५२७			०	२२९	२४	१७८०
चौराठा	१४५	३००	८३०	७३६	८५५	३	२८६९
सल्लेरी	८५७	९१	६४५	१२१०	१२०३	२	४००८
जम्मा	**५५८७**	**१५५१**	**२६५४**	**६३०४**	**४७६८**	**४१९**	**२१२८३**

श्रोत: केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

३.७ : जातजातिको आधारमा जनसंख्याको विवरण

प्राथामिक सर्भेक्षण तथा तथांङक संकलन २०७५ अनुसार नौमुले गाँउपालिकामा बसोवास गर्ने जातजातिको आधारमा जनसंख्याको विवरण लाई हेर्दा क्षेत्री सवैभन्दा धेरै ३५.९५% , आदीवासि जनजाती २७.१९% , दलीत २०.०७% ,ब्राम्हण १३.९३% र अन्य २.८६% रहेका छन् ।जस लाई तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

क्र.सं.	जातियता	जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	१०२६८	३५.९५%
२	ब्राम्हण	३९७७	१३.९३%
३	दलीत	५७३१	२०.०७%
४	आदीवासि जनजाती	७७६७	२७.१९%
५	अन्य	८१९	२.८६%
	जम्मा	**२८५६२**	१००%

श्रोत : प्राथामिक सर्भेक्षण तथा तथांङक संकलन २०७५

जातजातिको आधारमा जनसंख्याको विवरण

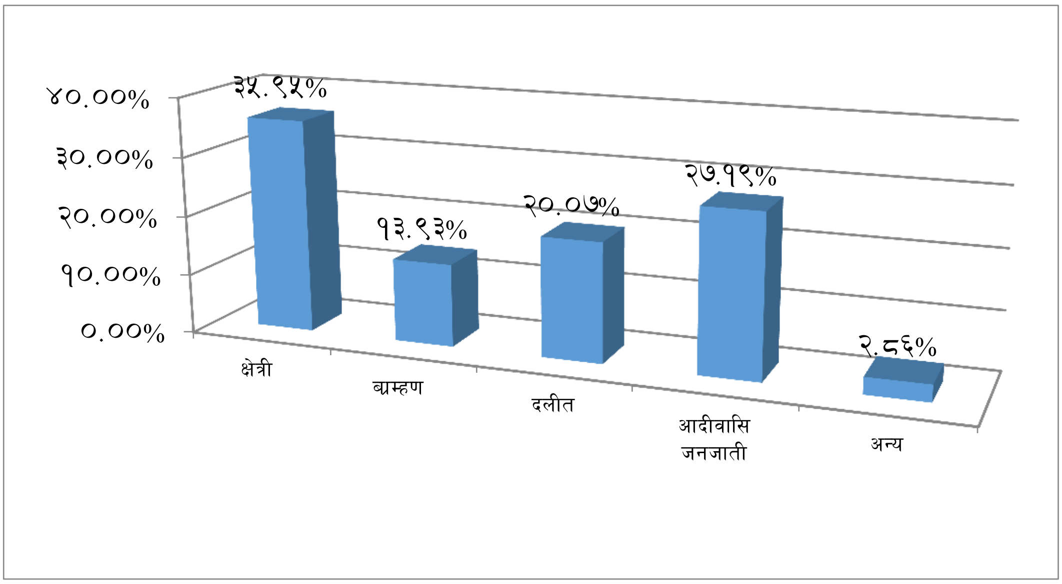

३.८ : जनचेतनामुलक तालिम प्राप्त गरेको जनसंख्या विवरण

यस नौमुले गाँउपालिकामा संचालित विभिन्न जनचेतनामुलक तालिम प्राप्त गरेको जनसंख्या विवरण लाई विश्लेषण गर्दा जम्मा ९ वटा जनचेतनामुलक तालिम हरु संचालन गरिएकोमा महिला र पुरुषको ठुलो संख्यामा सहभागी रहेको जसमा ११७९महिला र १०४१ पुरुष जम्मा २२२० जनाले जनचेतनामुलक तालिम प्राप्त गरेका विवरण घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ अनुसार तलको तालिकामा

उल्लेख गरिएको छ ।

क्र.स.	**तालिम को विवरण**	**महिला**	**पुरुष**	**जम्मा**
१	वचत तथा ऋण	३४०	२९९	६३९
२	संस्थागत नेतृत्व	१३५	१५०	२८५
३	स्वास्थ्य	९७	३४	१३१
४	परिवार नियोजन	९४	११०	२०४
५	खानेपानी तथा सरसफाई	५५	७५	१३०
६	फोहोरमैला व्यवस्थापन	१५६	८५	२४१
७	सिप विकास	३५	६५	१००
८	सामाजिक कुरितिको अन्त्य	११२	१२५	३३७
९	अन्य	५५	९८	१५३
जम्मा		**११७९**	**१०४१**	**२२२०**

श्रोत : घरधुरी सर्भेक्षण २०७५

३.९ : अपांगताको आधारमा जनसंख्या(Populatioy disability)

यस नौमुले गाँउपालिकामा घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ का अनुसार पुर्ण अशक्त अपांगता (रातो रंगको)पुरुष ३५,महिला १३ , अतिअशक्त अपांगता परिचय पत्र (नीलो रंगको) पुरुष ४०,महिला ३१, मध्यम अपांगता(पहेंलो रंगको) पुरुष १६,महिला ११,र सामान्य अपांगता(सेतो रंगको) पुरुष १४,महिला ९ रहेको तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

लिंग	जम्मा अपाङगता संख्या	अपांगताका आधार जनसंख्या			
		पूर्ण अशक्त अपांगता (रातो रंगको)	अतिअशक्तअपांगता परिचय पत्र (नीलो रंगको)	मध्यम अपांगता(पहेंलो रंगको)	सामान्य अपांगत रंगको) सेतो
जम्मा	**१६९**	**४८**	**७१**	**२७**	**२३**
पुरुष	१०५	३५	४०	१६	१४
महिला	६४	१३	३१	११	९

श्रोत : घरधुरी सर्भेक्षण २०७५

३.१० : रोजगारीको अवस्था को विवरण

यस नौमुले गाँउपालिकामा घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ का अनुसार आठ वटै वडा हरुको रोजगारीको अवस्था को विवरण लाई विश्लेषण गर्दा ज्याला/मजदुर सवैभन्दा बढी २९३७ जना, करार कर्मचारी अन्य ४६३ जना, वैदेशिक रोजगार ३१६ जना, व्यापारमा २११ जना, नोकरीमा ३०१ जना रहेको तलको तालिका र स्तम्भ चित्रबाट देखाइएको छ ।

वडा न.	नोकरी	व्यापार	वैदेशिक रोजगार	ज्याला/मजदुर	करार कर्मचारी अन्य
१	८६	७१	१११	३९२	१९
२	२७	१२	८५	२४९	१९६
३	११	९	५५	२०३	२१
४	२५	५	१६	७४८	४४
५	१४	२१	१४	४४७	१८
६	६	५	४	३५८	५२
७	९१	२६	१९	२२३	६०
८	४१	६२	१२	३१७	५३
जम्मा	**३०१**	**२११**	**३१६**	**२९३७**	**४६३**

श्रोत : घरधुरी सर्भेक्षण २०७५

रोजगारीको अवस्था को विवरण

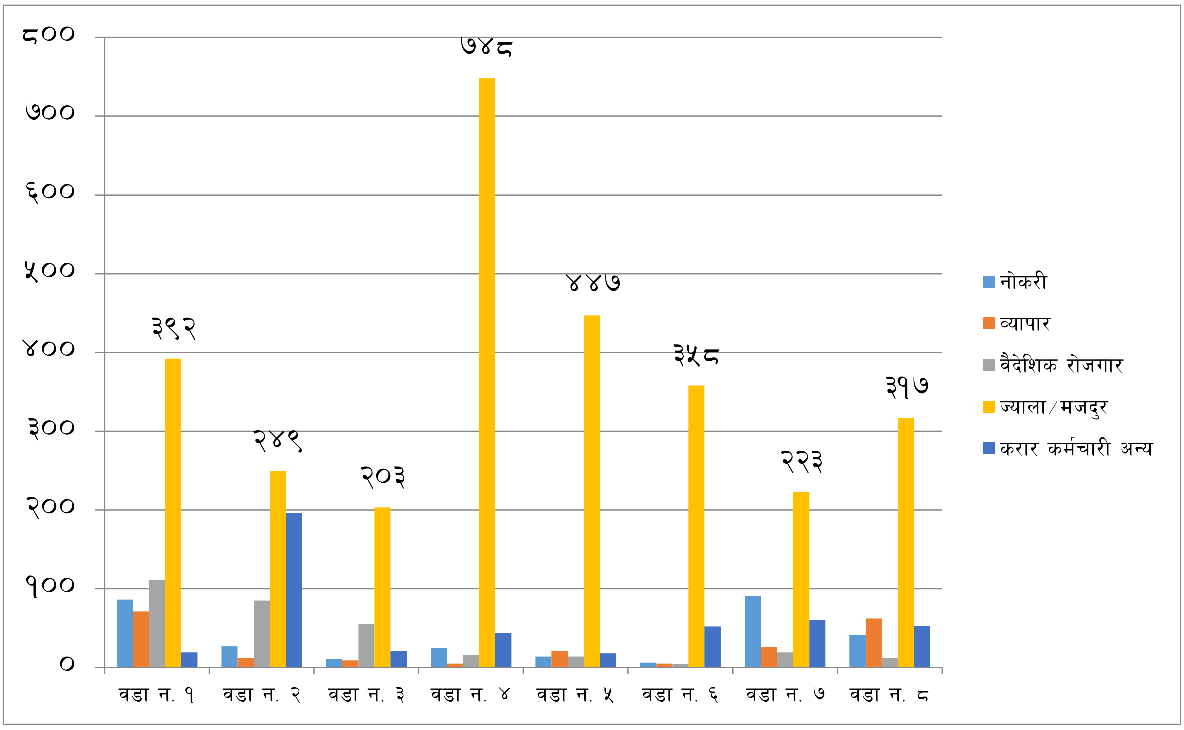

३.११ : छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी प्रतिशतमा

घरको प्रकार	**प्रतिशतमा**	**कैफियत**
पत्थर तथा खरको छाना	६१ %	

पाताको छाना	२९ %	
छत तथा लेण्डरवाला	१० %	

श्रोत : घरधुरी सर्भेक्षण २०७५

छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी प्रतिशतमा

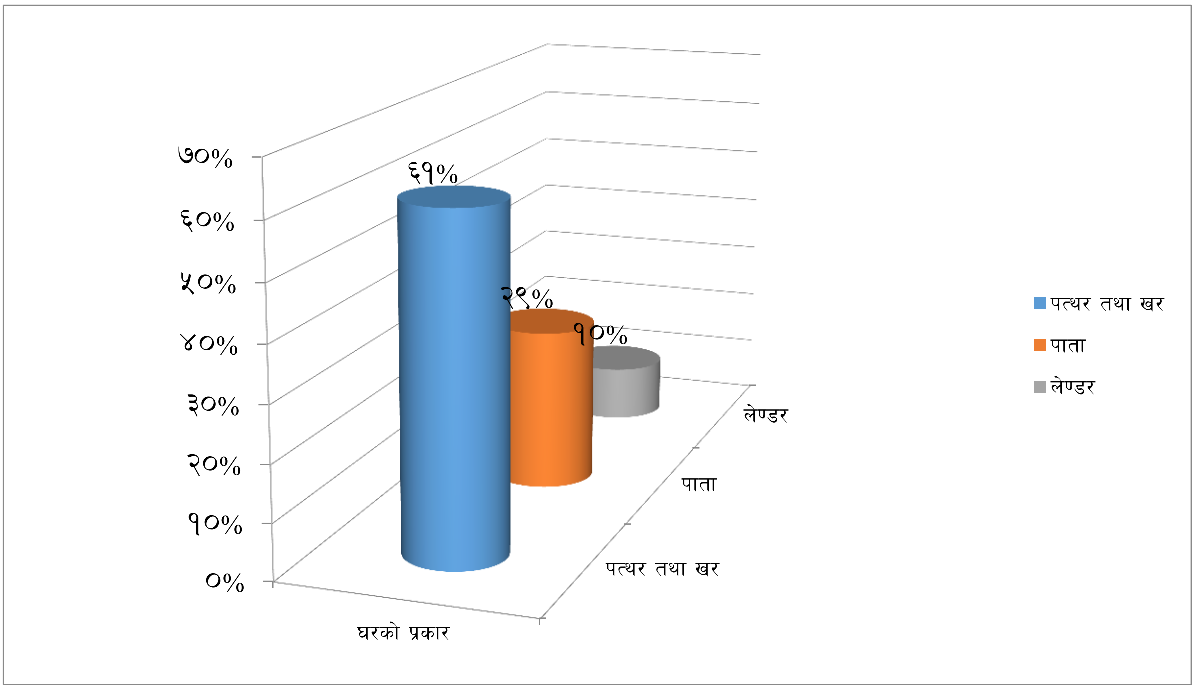

३.१२ : स्वामित्वको आधारमा "महिला"घरमुली सम्वन्धी विवरण

यस नौमुले गाँउपालिकाको घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ का अनुसार जम्मा ४५२६ घरधुरी मध्ये घरजग्गा दुवैमा स्वामित्व भएका महिला १२.७५% र घरजग्गा दुवैमा स्वामित्व नभएका महिला ८७.२५% पाईयो जस अनुसार महिला भन्दा पुरुषको घरजग्गामा बढी नै स्वामित्व भएको तथ्यांङक ले देखाएको छ ।

सि.नं.	स्वामित्वको विवरण	घरपरिवार	प्रतिशत
१	घरजग्गा दुवैमा स्वामित्व भएका महिला	५७७	१२.७५%
२	जग्गामा मात्रै स्वामित्व भएका	०	०.००
३	घरजग्गा दुवैमा स्वामित्व नभएका महिला	३९४९	८७.२५%
४	उल्लेख नभएको	०	०.००
	जम्मा	४५२६	१००%

श्रोत : घरधुरी सर्भेक्षण २०७५

३.१३ : खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार सम्वन्धी विवरण

दैलेख जिल्लाका ११ वटै स्थानिय तहहरु मध्ये खानेपानीको स्रोत बढी भएको यो नौमुले गाँउपालिका हो ।यहाँका ४५२६ घरधुरी हरुमध्ये सवैभन्दा धेरै पाईप वा धाराको पानी खाने ३८८० घरधुरी, मूलको पानी /कुवा को पानी खानी ५५५घरधुरी र खोला/नदीको पानी खाने सवैभन्दा कम ९१ घरधुरी रहेको प्राथामिक सर्भेक्षण तथा तथांक संकलन २०७५ का अनुसार तालिकामा देखाईएको छ ।

सि.नं.	खानेपानीको श्रोतहरु	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	पाइपधारा	३८८०	८५.७३%
२	मूलको पानी /कुवा	५५५	१२.२६%
३	खोला/नदीको पानी	९१	२.०१%
	जम्मा	**४५२६**	**१००%**

श्रोतः प्राथामिक सर्भेक्षण तथा तथांक संकलन २०७५

खानेपानीको श्रोतहरुको विवरण

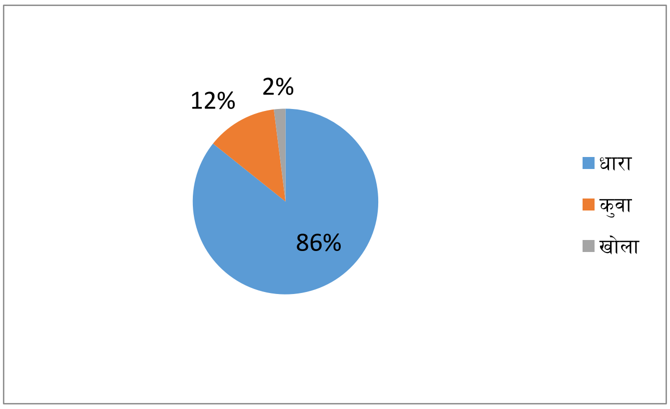

३.१४ : इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण

यस नौमुले गाँउपालिकाको प्राथामिक सर्भेक्षण तथा तथ्यांङक संकलन २०७५ का अनुसार इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार को विश्लेषण गर्दा सो गाँउपालिकामा जंगल धेरै र पहाडी भुभागका कारण दाउराको प्रयोग गर्ने ९४.३६% घरपरिवार रहेका छन् भने ३.२९% घरपरिवार एल पि.ग्यास र २.३५% घरपरिवार गोवर ग्यास को प्रयोग गरेको सो सर्भेक्षण ले देखाएको छ ।

सि.नं.	इन्धनको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	दाउरा	४२७१	९४.३६%
२	एल पि.ग्यास	१४९	३.२९%
३	गोवर ग्यास	१०६	२.३५%
जम्मा		**४५२६**	**१००%**

श्रोतः प्राथामिक सर्भेक्षण तथा तथांक संकलन २०७५

३.१५ : बत्ती प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण

यस नौमुले गाँउपालिकाको प्राथामिक सर्भेक्षण तथा तथ्यांङक संकलन २०७५ का अनुसार बत्तीको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार को विश्लेषण गर्दा सो गाँउपालिका ग्रामिण भएकाले र त्यहाँका हाईड्रोपावरहरु पुर्णरुपमा संचालनमा नआईसकेकाले विजुली बत्तीको सुविधा भएका ५.६३% घरपरिवार रहेका छन् भने ९२.८६% घरपरिवार सोलार र १.५१% घरपरिवार अन्य उज्यालोको प्रयोग गरेको सो सर्भेक्षण ले देखाएको छ ।

सि.नं.	बत्तीको प्रकार	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	विजुली	२५५	५.६३%
२	सोलार	४२०३	९२.८६%
३	अन्य	६८	१.५१%
	जम्मा	**४५२६**	**१००%**

श्रोतः प्राथामिक तथांक संकलन २०७५

३.१६ : शौचालय प्रयोगको आधारमा घरपरिवार विवरण

दैलेख जिल्ला खुल्ला दिशा मुक्तक्षेत्र घोषणा भएको राष्ट्रिय रुपमा प्रतिवेदन उल्लेख छ जसका बाफजुद यस नौमुले गाँउपालिकाको प्राथमिक सर्वेक्षण २०७५ अनुसार शौचालय प्रयोगको आधारमा घरपरिवार को तथ्यांक लाई हेर्दा जम्मा ३७ घरपरिवार शौचालयनै नभएका पाईए भने कच्चि शौचालय १५३४ र पक्कि शौचालय २९५५ रहेको उक्त सर्वेक्षण ले देखाएको छ ।

वडा	शौचालय कच्चि	शौचालय पक्कि	नभएका
१	५४९	२२०	१३
२	३०९	४६१	०
३	१०५	२६७	५
४	४	४९०	६
५	२२०	४०४	२
६	१८	४१७	४
७	६६	४४८	५
८	२६३	२४८	२
जम्मा	**१५३४**	**२९५५**	**३७**

श्रोतः प्राथामिक तथांक संकलन २०७५

३.१७ : वसाई सराई सम्वन्धी विवरण

सुविधा लाई मध्ये नजर गर्दै यस नौमुले गाँउपालिकाका ९६ घर परिवारले बसाई सराई गरेको कुरा प्राथामिक तथांक संकलन २०७५ ले देखाएको छ जसमा वडा भित्र आएका १३ घरपरिवार र वडावाट बाहिर जिल्ला गएका ८३ घर परिवार रहेको उक्त तालिका मा देखाईएको छ ।

वसाई सराई विवरण	**महिला**	**पुरुष**	**जम्मा**	**मुख्य जिल्लाहरु**
वडा भित्र आएका			१३ घर परिवार	
वडावाट बाहिर गएका			८३ घर परिवार	सुर्खेत,बर्दीया,कैलाली
जम्मा			**९६घर परिवार**	

श्रोतः प्राथामिक तथांक संकलन २०७५

३.१८ : खाद्यान्न आत्मार्निभरताको अवस्था :

नेपाल कृषिप्रधान देश त्यसैमा नौमुले गाँउपालिका साधन र स्रोतले भरिपुर्ण हुदा हुदै पनि ३०.७५ प्रतिशत घरपरिवार खाद्यान्न आत्मार्निभरताका क्रममा ३ महिनाभन्दा कम खान पुग्ने कुरा प्राथामिक घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ले देखाएको छ । यसै क्रममा ४-६ महिना खान पुग्ने ३३.९८ प्रतिशत, ७-९महिना खान पुग्ने २३.७९ प्रतिशत, १०-१२महिना खान पुग्ने ६.९८ प्रतिशत र आप्नैबारी वाट खान पुगेर वेच्ने १.५५ प्रतिशत घरपरिवार रहेको कुरा तलको तालिका बाट देखाईएको छ ।

वडा न.	**३ महिना भन्दा कम खान पुग्ने**	**४-६महिना खान पुग्ने**	**७-९महिना खान पुग्ने**	**१०-१२महिना खान पुग्ने**	**आप्नैबारी वाटखान पुगेर वेच्ने**
१	३१७	२५९	१२५	७७	४
२	२१३	१९२	२५७	१०५	५
३	१२०	१८३	१०७	६५	३
४	१५७	१६२	१५३	२५	३
५	१५८	२३०	१७०	६५	३
६	१०५	१४०	१४२	५०	२
७	९०	१६१	५८	७	३
८	२३२	२०८	६५	१२	२
जम्मा	**१३९२** (३०.७५%)	**१५३८** (३३.९८%)	**१०७७** (२३.७९%)	**३१६** (६.९८%)	**२५** (१.५५%)

श्रोतः प्राथामिक घरधुरी सर्भेक्षण तथांक संकलन २०७५

३.१९ : जग्गा जमिन सम्वन्धी विवरण

सि.नं.	जग्गा जमिनको विवरण पहाड (रोपनी)	जम्मा घरधुरी	प्रतिशत
१	२ रोपनी भन्दा कम	१४३	
२	२ देखि ५ रोपनी सम्म	२६३३	
३	६ देखि १० रोपनी सम्म	१२३०	
४	११ देखि २० रोपनी सम्म	४५६	
५	२० रोपनी भन्दा माथि	६४	
६	जग्गा नै नभएको	०	

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण , २०७५

३.२० : आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ र २०७४/०७५ पंजिकरणको विवरण

यस नौमुले गाँउपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ र २०७४/०७५ को पंजिकरणको विवरण नौमुले गाँ.पा. कार्यालय दैलेख २०७५ का अनुसार जन्मदर्ता जम्मा ६०९ मध्ये महिला २७० र पुरुष ३३९ रहेका छन् जसमा महिला भन्दा पुरुषको जन्मदर्ता दर बढी नै छ। यसै गरी मृत्यु दर्ता महिला ७२ र पुरुष ९१ गरी जम्मा १६३ जना मध्ये पुरुष को मृत्यु दर्ता दर नै बढी छ । बसाईसराईमा ७५ जना र बिबाह दर्ता १४२ जोडी रहेका उक्त तथ्यांकले देखाएको छ ।

क्र.स.	**विवरण**	**महिला**	**पुरुष**	**जम्मा**	**कैफियत**
१.	जन्मदर्ता	२७०	३३९	६०९	
२.	मृत्यु दर्ता	७२	९१	१६३	
३.	सम्बन्ध बिच्छेद	०	०	०	
४.	बसाईसराई	०	०	७५	
५	बिबाह दर्ता	०	०	१४२	

श्रोत : नौमुले गाँ.पा. कार्यालय दैलेख २०७५

३.२१ : आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ र २०७४/०७५ मा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरुको विवरण :

क्र.सं.	**विवरण**	**महिला**	**पुरुष**	**जम्मा**	**कैफियत**
१.	नागरिकता सिफारिस	१७७	१८६	**३६३**	

२.	नाता प्रमाणित	८८	५६	१४४	
३	नक्सापास संख्या	०	०	५	
४	अन्य सिफारिस	०	०	२९९३	

श्रोत : नौमुले गाँ.पा. कार्यालय दैलेख २०७५

३.२२ : जेष्ठ नागरिक तथा एकल महिलाहरुको वडा अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने व्यक्तिको विवरण

क्र.सं.	विवरण	वडा नं.								जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	
१	जेष्ठ नागरिक अन्य	७७	१०५	६९	७५	७२	८२	६४	१८१	
२	जेष्ठ नागरिक दलित	६२	४५	२१	३७	१९	१७	२३	५६	
३	एकल विधवा महिला	७६	७९	५०	४३	४९	६२	२३	९०	
४	पूर्ण अपांग	५	२	३	९	३	४	११	११	
५	पूर्ण अशक्त अपांग	४	६	६	६	४	९	८	२८	
६	दलित वालवालिका	१२०	६८	१९	१२	३१	५९	११५	१३२	
जम्मा		**३४४**	**३०५**	**१६८**	**१८२**	**१७८**	**२३३**	**२४४**	**४९८**	

श्रोत : नौमुले गा.पा. दैलेख २०७५

३.२३ : आ.व. २०७४/०७५ को दोश्रो चौमासिकमा सामाजिक सुरक्षा रकम प्राप्त गर्ने व्यक्तिकोवडा अनुसारको संख्यात्मक विवरण

क्र.सं.	विवरण	वडा नं.								जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	
१	जेष्ठ नागरिक अन्य	७७	१०५	६९	७५	७२	८२	६४	१८१	७२५
२	जेष्ठ नागरिक दलित	६२	४५	२१	३७	१९	१७	२३	५६	२८०
३	एकल विधवा महिला	७६	७९	५०	४३	४९	६२	२३	९०	४७२
४	पूर्ण अपांग	५	२	३	९	३	४	११	११	४८
५	पूर्ण अशक्त अपांग	४	६	६	६	४	९	८	२८	७१
६	दलित वालवालिका	१२०	६८	१९	१२	३१	५९	११५	१३२	५५६
जम्मा		**३४४**	**३०५**	**१६८**	**१८२**	**१७८**	**२३३**	**२४४**	**४९८**	**२१५२**

श्रोत : नौमुले गा.पा. दैलेख २०७५

३.२४ : श्रमिक वालवालिकाको विवरण

सि.नं.	कामदारको विवरण	संख्या	कैफियत
१	घरेलु कामदार	०	
२	होटल तथा रेष्टुरेण्ट	०	
३	उद्योग तथा व्यवसाय	०	
४	अन्य	०	
जम्मा		०	

श्रोतः नौमुले गा.पा. दैलेख २०७५

३.२५ : जन्मदर्ता भएका बालबालिकाको संख्या

नौमुले गाँउपालिकाका वडा कार्यालय सर्वेक्षण,२०७५ का अनुसार अघिल्लो आ.व.२०७३/०७४ को कुल जन्मदर्ता संख्या ६८५रहेकोमा बालिका (२९८) भन्दा बालक(३८७) को संख्या बढी रहेको छ यसै गरी चालु आ.व.२०७४/०७५ को कुल जन्मदर्ता संख्या ६०९ रहेकोमा बालिका (२७०) भन्दा बालक(३३९) को संख्या बढी रहेको तथ्यांक तालिकामा देखाईएको छ ।

आ.व.	कुल जन्मदर्ता सङ्ख या			कैफियत
	बालिका	बालक	जम्मा	
अघिल्लो आ.व.	२९८	३८७	६८५	
चालु आ.व.	२७०	३३९	६०९	

श्रोतः गाँउपालिका वडा कार्यालय सर्वेक्षण, २०७५

३.२६ : परिवार विहीन बालबालिकाको अबस्था

विवरण	बालिका	बालक	जम्मा	कैफियत
परिवारिक संरक्षणविहीन बालबालिकाको कूल सङ्ख्या	०	०	०	
परिवारमा वयस्क व्यक्ति नभइ बालबालिका मात्र भएको	०	०	०	
अवस्थामा रहेका बालबालिका	०	०	०	
आफन्तको संरक्षणमा रहेका बालबालिका	०	०	०	
संस्थागत संरक्षणमा रहेका बालबालिका	०	०	०	
सडक बालबालिका	०	०	०	

जेलमा रहेका	०	०	०	
हिंसा /यातना पीडित	०	०	०	
अलपत्र वा वेवारिसे अवस्थामा फेला परेका	०	०	०	
बेचविखनमा परेका बालवालिका	०	०	०	

स्रोतः गाँउ न्याय समिति,नौमुले २०७५

खण्ड ४ : शैक्षिक पुर्वाधार तथा सेवा

४.१ : साक्षरताको विवरण

सि.नं.	विवरण	प्रतिशत	कैफियत
१	पुरुष साक्षरता	५४.५ %	
२	महिला साक्षरता	४५.५ %	
	जम्मा	**१०० %**	

श्रोतः प्राथामिक सर्भेक्षण तथा तथांक संकलन २०७५

साक्षरताको विवरण

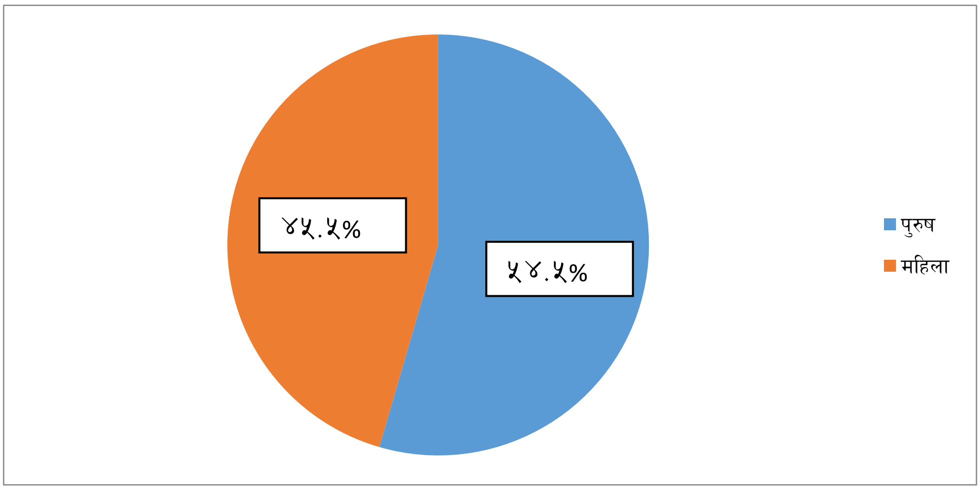

४.१.१ : शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण

गाँउ शिक्षा शाखा,नौमुले २०७५ को तथ्यांक अनुसार यस नौमुले गाँउपालिकामा जम्मा ५५ वटा विद्यालय हरु रहेका छन् जसमा सामुदायिक प्रा.वि.३६,निजी प्रा.वि.१ जम्मा ३७,सामुदायिक आ.वि.६,निजी आ.वि.२ जम्मा ८,सामुदायिक मा.वि.६,सामुदायिक बालविकास केन्द्र ४ रहेको तथ्यांक तालिकामा उल्लेख छ ।

विवरण	सरकारी	सामुदायिक	निजी विद्यालय	कुल
प्रा.वि.	०	३६	१	३७
आ. वि.	०	६	२	८
मा. वि.	०	६	०	६
सामुदायिक बालविकास केन्द्र		४	०	४
जम्मा		**५२**	**३**	**५५**

स्रोत : गाँउ शिक्षा शाखा,नौमुले २०७५

४.१.२ : विश्वबिद्यालय तथा कलेजहरु

यस गाँउपालिकाको उच्च शिक्षा लाई बढावा दिने तवरले २ वटा विद्यालय मा (१०+२) उच्च शिक्षा को कक्षा संचालन गरी विश्वबिद्यालय तथा कलेजहरु जग बसाउने कार्यमा बढावा भएको कुरा तलको तालिका बाट प्रष्ट्याईएको छ ।

क्र.सं.	उ.मा.वि.,कलेजको नाम	ठेगाना	सञ्चालित कार्यक्रम तथा तह	बिद्यार्थी संख्या
१.	भैरब उच्च मा.वि.नौमुले	नौमुले गा.पा.१	शिक्षा (१०+२)	९९४
२.	अरनिको मा.वि.गिरखानी,चौराठा	नौमुले गा.पा.८	शिक्षा (१०+२)	५८१

श्रोतः गाँउ शिक्षा शाखा,नौमुले २०७५

४.१.३ : शैक्षिक अबस्था को विवरण

यस नौमुले गाँउपालिकाको शैक्षिक अबस्था लाई विश्लेषण गर्दा समग्र तवरले महिला,पुरुषको संख्यामा हाल विद्यालय नजाने ६ देखि १५ वर्षका पुरुष ९८ र महिला १४८ रहेका छन् भने निरक्षर पुरुष १६६ महिला ३०० रहेको तथ्यांक तालिकामा उल्लेख छ ।

वडा न.	हाल विद्यालय जाने		एस.एल सि.		प्रमाण पत्र तह		स्नातक तह		स्नाकोत्तर तह		निरक्षर		६–१५वर्ष विद्यालय नजाने	
	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म
१	६२६	५९४	१६९	१०३	१२६	६९	६५	३१	१७	१	१३	३९	२२	२९
२	६९८	६४५	१४१	९३	९८	२७	२५	१३	४	१	२३	३७	१५	२१
३	४२०	३९६	७१	५४	५९	१३	१४	५	३	०	१३	१९	१०	१६
४	४९२	३९४	६०	३२	३०	१४	१७	३	२	०	४१	६७	१४	२१
५	६७७	५७५	१९५	१५३	५६	३४	३२	१४	१३	१	२३	३४	११	१५
६	४६३	४११	१६१	७२	६६	३३	२९	१९	११	१	९	२३	८	१३
७	४१९	४७४	१२५	८४	४६	२८	७	३	४	१	११	३०	१०	१७
८	४७१	४६९	१७२	८७	५७	३६	३१	६	८	१	३३	५१	८	१६
जम्मा	४२६६	३९५८	१०९४	६७७	५३८	२५४	२२०	९४	६२	६	१६६	३००	९८	१४८

श्रोत: गाँउ शिक्षा शाखा,नौमुले २०७५

४.१.४ : साविकका गाविसहरुको कूल साक्षरता प्रतिशत

.क्र.स.	साविकका गाविस (नौमुले गा.पा)	प्रतिशत
१.	चौराठा	९६.१५%
२.	सल्लेरी	९५.७३%
३.	नौमुले	९५.८%
४.	कालिका	९५.५५%
५.	द्वारी	९६.९७%
६.	बालुवाटार	९५.८४%
७.	तोली	९५%

स्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय,दैलेखको शैक्षिक बुलेटिन,२०७४

४.१.५ : बालविकास केन्द्रको विवरण

क्र.स	बाल विकास केन्द्रको विवरण	जम्मा संख्या	जम्मा विद्मार्थी संख्या
१	जि.शि.का.वाट स्विकृत	३४	५०९
२	गा.पा.वाट स्विकृत	२	२०
जम्मा		३६	५२९

श्रोत:गाँउ शिक्षा शाखा,नौमुले २०७५

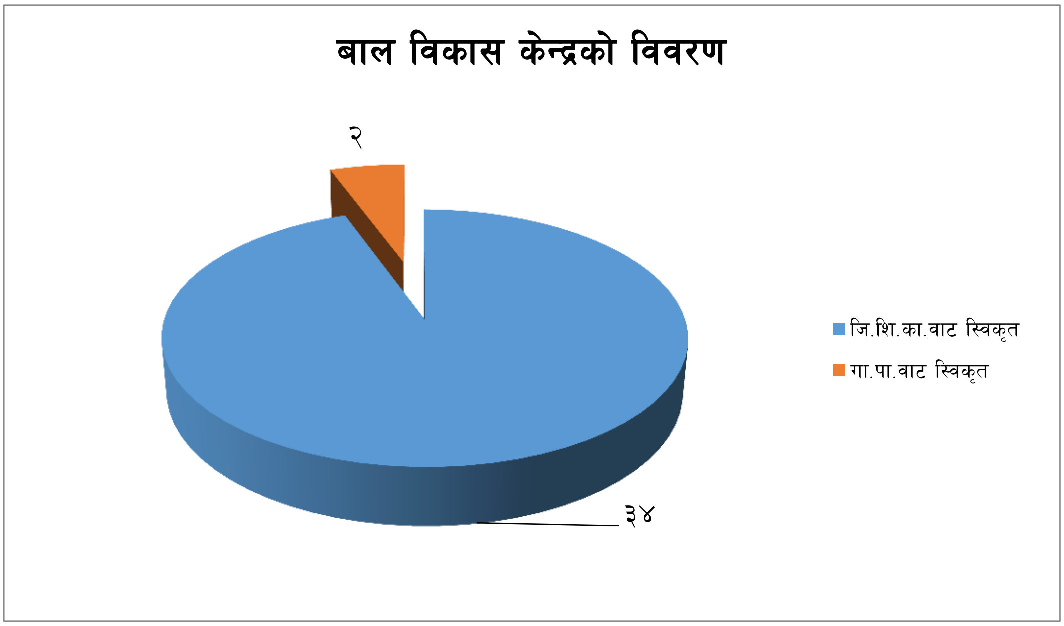

४.१.६ : तहगत शिक्षक बिवरण

तह	स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत				राहत दरवन्दीमा कार्यरत		नीजि श्रोतमा		तालिम प्राप्त शिक्षक संख्या		कुल जम्मा
	स्थायी		अस्थायी								
	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	जम्मा
प्रा.वि.	३	२८	१८	३१	२६	१६	०	४	३	२८	**१२६**
आ.वि.	१	३	०	२	२	१३	०	०	१	३	**२१**
मा. वि.	२	४	०	३	०	२	०	०	२	४	**११**
जम्मा	**६**	**३५**	**१८**	**३६**	**२८**	**३१**	**०**	**४**	**६**	**३५**	**१५८**

श्रोत: गाँउ शिक्षा शाखा,नौमुले २०७५

४.२ : विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरु

स्वास्थ्य जिवन हो भन्ने कथनका साथ यस नौमुले गाँउपालिकाको विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरु गाँउ स्वास्थ्य शाखा,नौमुले २०७५ का अनुसार ८ वटा वडाका ७ वटा स्वास्थ्य चौकीहरुमा प्रसुती गृह संख्या ७ रहेका छन् जस अनुसार गाँउपालिकामा आयुर्बेद अस्पताल १, प्राथमिक स्वास्थ्य स्याहार केन्द्र १, चिकित्सक संख्या १, क्लिनिक ३,बर्थिङ सेन्टर:७, स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने प्रतिशत ७०, दक्ष स्वास्थ्यकर्मी बाट सूत्केरी गराउने प्रतिशत ७०,सुडेनीवाट सुत्केरी गराउने प्रतिशत:५, भिसीटी केन्द्र संख्या:१, महिला स्वयम सेविका संख्या:७८, टि.बी. उपचार केन्द्र:७, परिवार नियोजन का ५ बिधी र ३ बिधीको सेवा उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था संख्या:३ गर्भवती जाँच पहिलो पटकको प्रतिशत: ७५, गर्भवती जाँच चौथो पटक सम्मको प्रतिशत: ५०, सुत्केरी पश्चात जाच गराउन आउने प्रतिशत:२५,र औसत आयु:६७ वर्ष महिला:६८. वर्ष पुरुष:६५ वर्ष रहेको तथ्याँक तालिकामा देखाईएको छ ।

क्र.सं.	**स्वास्थ्य सेवा**	**संख्या**	**बेड संख्या**
१	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	०	०
२	सरकारी अस्पताल	०	०
३	प्रसुती गृह	७	१४
४	वाल अस्पताल	०	०
५	आयुर्बेद अस्पताल	१	०
६	प्राकृतिक चिकित्सा	०	०
७	स्वास्थ्य चौकी	७	०
८	उप-स्वास्थ्य चौकी	०	०
९	प्राथमिक स्वास्थ्य स्याहार केन्द्र	१	३
१०	निजि अस्पताल	०	०

११	फार्मेसी	०	०
१२	चिकित्सक संख्या	१	०
१३	चिकित्सक अनुपात	०	०
१४	क्लिनिक	३	०
१५	बर्थिंङ सेन्टरः	७	१४
१६	पोलि क्लिनिक	०	०
१७	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने प्रतिशत	७०%	
१८	दक्ष स्वास्थ्यकर्मी बाट सूत्केरी गराउने प्रतिशत	७०%	
१९	सुडेनीवाट सुत्केरी गराउने प्रतिशतः	५%	
२०	भिसीटी केन्द्र संख्याः	१	
२१	महिला स्वयम सेविका संख्याः	७८	
२२	टि.बी. उपचार केन्द्रः	७	
२३	परिवार नियोजन का ५ बिधी र ३ बिधीको सेवा उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था संख्याः	३	
२४	बि.ओ.सी.(आधारभुत):	०	०
२५	सि.ई.ओ.सी.(अपरेसन सेवा) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	०	०
२६	गर्भवती जाँच पहिलो पटकको प्रतिशतः	७५%	
२७	गर्भवती जाँच चौथो पटक सम्मको प्रतिशतः	५०%	
२८	सुत्केरी पश्चात जाच गराउन आउने प्रतिशतः	२५%	
२९	औसत आयुः६७ वर्ष महिलाः६८. वर्ष पुरुषः६५ वर्ष		

श्रोतः गाँउ स्वास्थ्य शाखा,नौमुले २०७५

४.२.१ : खोप सेवाको विवरण

गाँउ स्वास्थ्य शाखा,नौमुले २०७५ को वार्षिक प्रतिवेदन अनुसार तिन आ.व.को खोप सेवाको विवरण लाई विश्लेषण गर्दा आ.व २०७२/०७३ मा वि.सि.जि.लाउने वालवालिका को संख्या ३८० रहेकोमा आ.व २०७३/०७४ मा ४०३ र आ.व. आ.व. २०७४/ ०७५ मा बढेर ४५८ छ। यसै गरी आ.व २०७२/०७३ मा डि.पि.टि. लाउने वालवालिका को संख्या २२९ रहेकामा आ.व २०७३/०७४ मा २९९ र आ.व. २०७४/ ०७५ मा बढेर ३५९ छ। यस्तै आ.व २०७२/०७३ मा हेपाटाइटिस “वि” लाउने वालवालिका को संख्या २६५ रहेकामा आ.व २०७३/०७४ मा ३०१ र आ.व. २०७४/ ०७५ मा बढेर ३५१ छ। आ.व २०७२/०७३ मा दादुरा लाउने वालवालिका को संख्या ४११ रहेकामा आ.व २०७३/०७४ मा ४७८ र आ.व. २०७४/ ०७५ मा बढेर ५११ छ। आ.व २०७२/०७३ मा पोलियो ३ लाउने वालवालिका को संख्या ३३३ रहेकामा आ.व २०७३/०७४ मा ३५१ र आ.व. २०७४/ ०७५ मा बढेर ३९७ छ। आ.व २०७२/०७३ मा टि.टि (गर्भवती महिला) लाउने महिला को संख्या २९९ रहेकामा आ.व २०७३/०७४ मा ३२२ र आ.व. २०७४/

०७५ मा बढेर ३९७ छ जस लाई तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

क.सं.	विवरण	आ.व२०७२/०७३ संख्या	आ.व. २०७३/०७४ संख्या	आ.व. २०७४/०७५ संख्या
१	वि.सि.जि.	३८०	४०३	४५८
२	डि.पि.टि.	२२९	२९९	३५९
३	हेपाटाइटिस "वि"	२६५	३०१	३५१
४	दादुरा	४११	४७८	५११
५	पोलियो ३	३३३	३५१	३९७
६	टि.टि (गर्भवती महिला)	२९९	३२२	३९७

श्रोतः गाँउ स्वास्थ्य शाखा,नौमुले २०७५

४.२.२ : विगत ३ वर्षहरुको पोषणको अवस्था

सुचकांकहरु	**आ.व. २०७२/०७३**	**आ.व. २०७३/०७४**	**आ.व. /०७५**
५ वर्ष भन्दा मुनिको बृद्धि अनुगमन (पटक)	१९९७	२३२४	२७८१
गर्भवती महिलाहरुका लागि आइरन चक्की वितरण(जना)	२०३	२८६	३४४
गर्भवती महिलाहरुले प्राप्त गरेको जुकाको औषधी (जना)	२०३	२८६	३४४
सुत्केरी भएका महिलाहरुका लागि भिटामिन ए वितरण (जना)	१७५	२१७	२६३
६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरुलाई खुवाएको भिटामिन ए(जना)	२८३०	३३४०	३८८४
१ देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरुलाई खुवाएको जुकाको औषधी (जना)	३०११	३२३०	३४०८

श्रोतः गाँउ स्वास्थ्य शाखा,नौमुले २०७५

४.२.३ : दीर्घ रोगको कारणले मृत्यु भएका वालवालिका सम्वन्धी विवरण

रोगको नाम	**वालिका**	**वालक**	**जम्मा**
एच.आई.भि./ एड्स	०	१	१
मलेरिया	०	०	०
क्षयरोग	१	१	२
मुटु सम्वन्धि	०	०	०
मेनेन्जाइटिस	०	०	०
कुपोषण	०	०	०
अन्य	०	०	०
जम्मा	**१**	**२**	**३**

श्रोतःगाँउ स्वास्थ्य शाखा,नौमुले २०

दीर्घ रोगको कारणले मृत्यु भएका वालवालिका सम्वन्धी विवरण

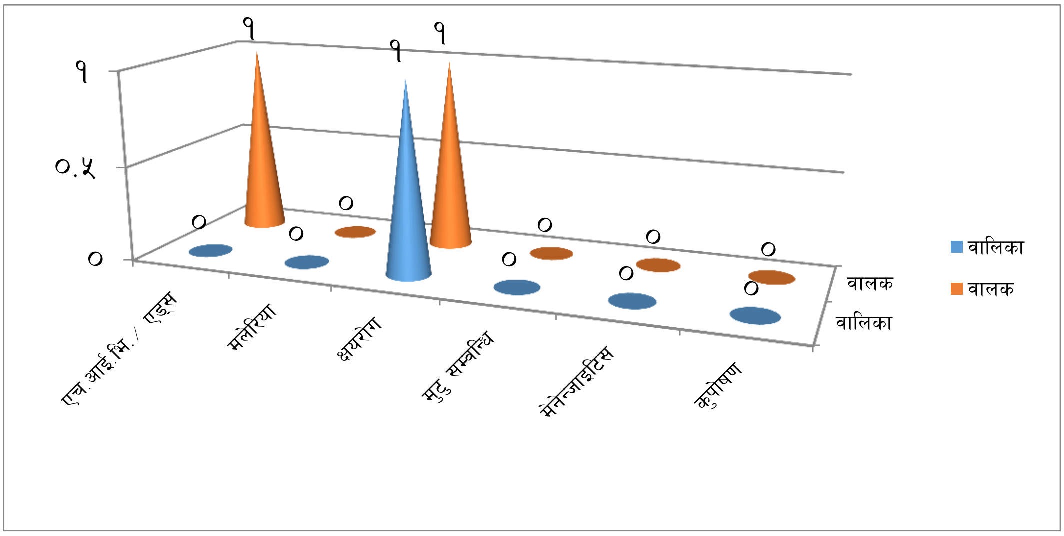

४.२.४ : खोप सेवा छोड्ने बालबालिकाहरु

क्र.सं.	विवरण	आ.व.२०७२/०७३	आ.व२०७३।०७४	आ.व.२०७४।०७५
		संख्या	संख्या	संख्या
१	वि.सि.जि. र दादुरा	१०५	७०	५३
२	डि.पि.टि,हेपटाइटिस वि.,एच.आइ.भि	१	३	१
३	खोप नलगाएका बालबालिका	०	०	०

श्रोत: गाँउ स्वास्थ्य शाखा,नौमुले २०७५

४.२.५ : .कुपोषणको विवरण

लिंग	संख्या	कैफियत
वालक	२२	
वालिका	४८	
जम्मा	७०	

श्रोत: गाँउ स्वास्थ्य शाखा,नौमुले २०७५

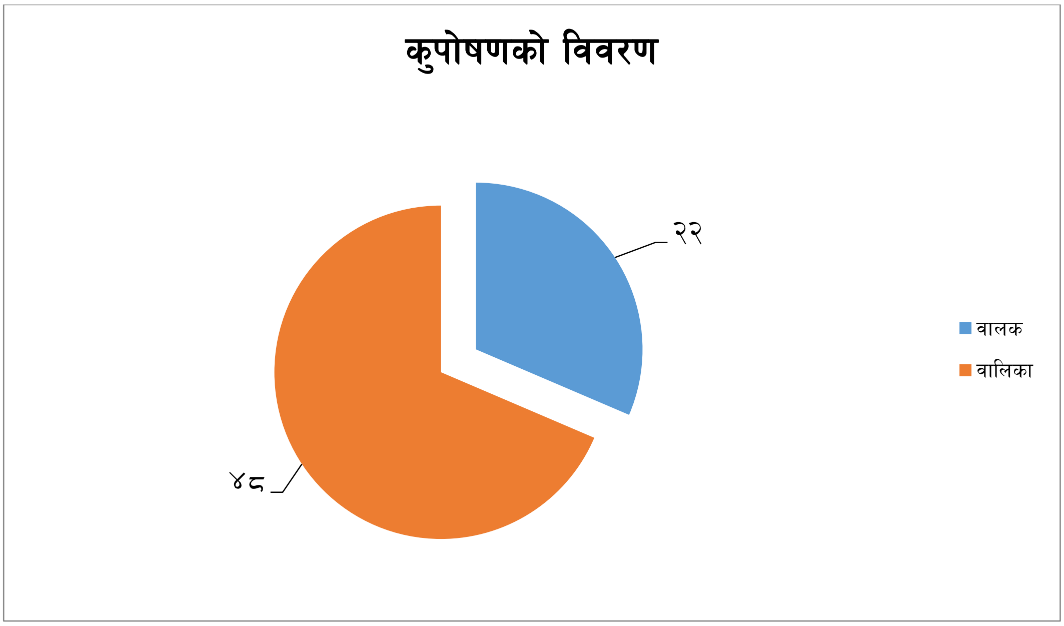

खण्ड ५ : सामाजिक पुर्वाधार तथा सेवा

५.१ : बालक्लव तथा बाल समूहले प्रतिनिधित्व गरेका संघ संस्थाहरुको विवरण:

सि.न.	समितिको नाम	लिंङ्ग		जम्मा
		बालक संख्या	बालिका संख्या	
१	सेवक (पहल)	९९	१२९	**२२८**
२	एभरेष्ट क्लव	१०७	१६६	**२७३**
३	ग्रामिण जलस्रोत विकास	०	०	**०**
४	सुआहारा	२८०	३११	**५९१**
५	आशा	७५	१०२	**१७७**

श्रोत:संघ संस्थाको प्रतिवेदन,नौमुले २०७५

५.२ : महिला हिसां सम्वन्धी विवरण

नेपालको संविधान २०७२ अनुसार सामाजिक कुरिति,महिला हिंसा जस्ता जघंन्य अपराध लाई कानुनको कटघेरामा ल्याउदा ल्याउदै पनि हिंसात्मक गतिविधिले बढावा दिएको पाईन्छ । जस अनुरुप यस नौमुले गाँउपालिकाको गाँउ न्याय समिति ,नौमुले २०७५ का अनुसार घरेलु हिंसावाट पिडित संख्या १, श्रीमानवाट पिडित/ पिटिएका संख्या ३ र सामाजिक कुरिती अन्तर्गत छुवाछुत मा १ जना गरी जम्मा ५ जना हिंसात्मक भएर गाँउ न्याय समिति मार्फत न्यायका लागी अग्रसर भएको तथ्यांक उल्लेख गरीएको छ ।

सि.नं.	विवरण	संख्या	कैफियत
१	घरेलु हिंसावाट पिडित	१	
२	सौता रहेको	०	
३	वेचविखनमा परेका	०	

४	श्रीमानवाट पिडित/ पिटिएका	३	
५	द्वन्दवाट पिडित	०	
६	सामाजिक कुरिती लगाईएका	१	
जम्मा		**५**	

श्रोत: गाँउ न्याय समिति ,नौमुले २०७५

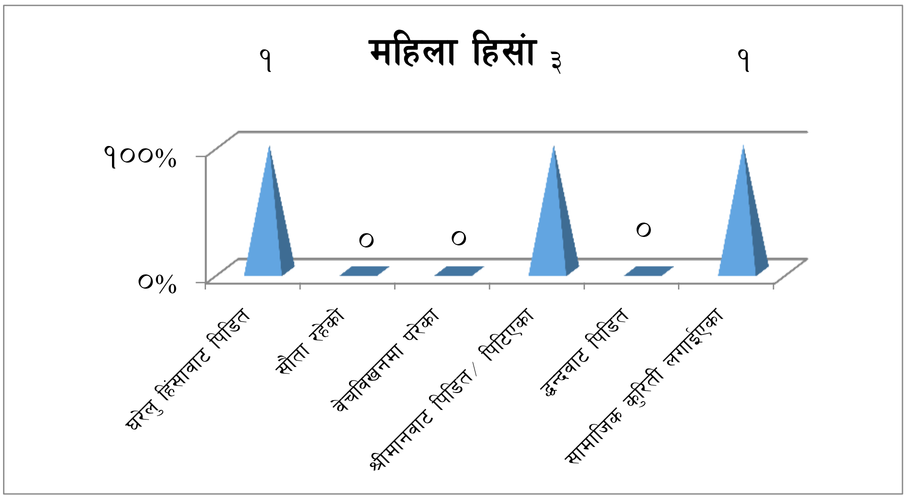

५.३ : वातावरण तथा सरसफाई सम्बन्धी विवरण

- सार्वजनिक शौचालय ० वटा
- फोहरपानी प्रशोधनशाला :० वटा
- पीउने पानी प्रशोधनशाला :० वटा - ल्याण्डफिल साइट :०
- सरसफाई व्यवस्थापन सवारी साधनको अवस्था : ०

७०. **५.४ : फोहरमैला व्यवस्थापन**

पारिवारिक विवरण	नदि वा खोल्सामा	सडकमा	फोहोरथुपार्ने ठांउ,कन्टेनर	घरमा नै लिनआउछ	आफ्नै कम्पाउण्डमा	कम्पोष्ट मलवनाईन्छ	थाहा छैन
परिवार संख्या	१०१३	४२	२४३०	०	९५१	८३	७

-श्रो श्रोत : घरधुरी सर्भे,नौमुले २०७५

७१. **५.५ : .सेवा प्रवाह विवरण**

१. दमकल : .० संख्या

२. स्कारभी : १ संख्या

३. ३. शववाहन : ० संख्या

४. ४. प्रहरी भ्यान :१संख्या

५. ५. मोटरसाईकल : ८ संख्या

५.६ : .कृषि सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र, कृषक समूह

क.स.	**गापा/नपाको नाम**	**भवनको प्रकृति : वटा**			**कैफियत**
		गोटा	कच्ची	पक्की	
१	नौमुले कृषि संकलन केन्द्र को भवन वडा न.१	१	०	पक्की	हाल भाडामा

श्रोत : गा.पा. कृषि शाखा,नौमुले, २०७५

७२. **५.७ : पशु सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र, कृषक समूह**

क.स.	**गापा/नपाको नाम**	**भवनको प्रकृति : वटा**			कैफियत
		गोटा	**कच्ची**	**पक्की**	
१	नौमुले गा.पा.	१	०	पक्की	

श्रोत : गा.पापशु शाखा ,नौमुले ,२०७५

७३.

७४. **५.८ : हुलाक सेवा केन्द्र**

क.स.	गापा/नपाको नाम	भवनको प्रकृति : वटा			कैफियत
		गोटा	कच्ची	पक्की	
१	नौमुले गा.पा.	१		पक्की	

श्रोत : नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

७५. **५.९ : गाँउपालिकाको हालको भवनको अवस्था**

क.स.	गापा/नपाको नाम	भवनको प्रकृति : वटा			कैफियत
		गोटा	कच्ची	पक्की	
१	नौमुले गा.पा.	१	०	पक्की	भाडाँमा

स्रोत : नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

गाँउपालिकाको हालको भवन

५.१० : वसपार्क वा वस स्टेशन

क.स.	गापा/नपाको नाम	स्थान (नपा/गापाको वडा नं.)	क्षेत्रफल (वर्ग किमि)	कैफियत
१	नौमुले गा.पा.	नौमुले बजार	१२५	
२				

स्रोत : नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

५.११ : सिचांईको स्रोत

क.स.	सिचांईको स्रोतको नाम	गापा वा नपाको नाम	वडा नं.
१	पदम खोला	नौमुले गा.पा.	४
२	द्वारी खोला	नौमुले गा.पा.	३
३	लोहोरे खोला	नौमुले गा.पा.	५
४	तामे खोला	नौमुले गा.पा.	१
५	वालुवाटार खोला	नौमुले गा.पा.	२

श्रोत : नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

नौमुले गाँउपालिकामा सिंचाई हुने स्रोत

५.१२ : प्राकृतिक ताल तलैया र पोखरीको विवरण

क.स.	नाम	गापा/नपाको नाम र वडा नं.	कैफियत
१	द्वारी खोला को प्राकृतिक झरना	नौमुले गा.पा.वडा न.३	
२	लोहोरे खोला प्राकृतिक सौन्दर्य	नौमुले गा.पा.वडा न.१,५	
३			

श्रोत : नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

प्राकृतिक सौन्दर्यता

खण्ड ६ : भौतिक तथा सार्वजनिक पुर्वाधार

७६. **६.१ : गापाको टाढाको वस्तिबाट गापाको केन्द्रमा पुग्नलाग्ने अनुमानित समय(घण्टा)**

वडा नं.	वडा कार्यालय वाट गापाको केन्द्र सम्म पुग्नलाग्ने समय	वडा कार्यालय वाट गापाको केन्द्र सम्म पुग्नलाग्ने दुरी कि.मि.
१	तोली देखि नौमुले बजार १ घण्टा	३ कि.मि.
२	रापड देखि नौमुले बजार १.५ घण्टा	३ कि.मि.
३	द्धारी देखि नौमुले बजार २.५ घण्टा	६ कि.मि.
४	कालिका देखि नौमुले बजार ३ घण्टा	६ कि.मि.
५	नौमुले बजार १० मिनेट	१ कि.मि.
६	सल्लेरी देखि नौमुले बजार ३ घण्टा	६ कि.मि.
७	पैती देखि नौमुले बजार ३.५ घण्टा	८ कि.मि.
८	चौराठा देखि नौमुले बजार ३.५ घण्टा	८ कि.मि.

श्रोत : नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.२ : वैंक तथा वित्तीय संस्था

क.स.	गापा/नपाको नाम	सहकारी संस्था	फाइनान्स	विकास वैंक	बैंक	कैफियत(निजीवा सरकारी के हो उल्लेख गर्ने)
१	नौमुले गापा				एस वि आइ बैंक	निजी

श्रोत : नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.३ : खुला क्षेत्र

क.स.	गापा/नपाको नाम	मुख्यवजार	केन्द्रवाटको दुरी किमि)	कैफियत
१	नौमुले गापा	नौमुले बजार	०	

श्रोत : नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.४ : अचल सम्पत्ति विवरण

(गापा,कृषिपशु, स्वास्थ्य, हुलाक, रेन्जरपोष्ट आदि कार्यालयको एकमुष्ट)

क.स.	अचल सम्पति	इकाइ (वटा, विगाहा, रोपनी, कठ्ठा आदी)	स्वामित्वमा रहेको गा.पा/ नपा	कैफियत
१	भवन	कृषि,पशु, स्वास्थ्य, हुलाक,	गा.पा.	
२	जमनि	६५ रोपनी	गा.पा.	
३	गाडी	१	गा.पा.	
४	मोटर साइकल	८	गा.पा.	
५	अन्य मेशिन	०		
६	अन्य	०		

श्रोत : नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.५ : सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था

क्र.सं.	सडकको वर्गीकरण	लम्वाई कि.मि.	सडकको औसत चौडाइ (मि.)	सडकले सेवा पुगेकावडाहरु
१	तामेखोला देखि नौमुले	५ कि.मि	८ किमि	१
२	नौमुले देखि रापड	३ कि.मि	६ कि.मि	१,२
३	नौमुले देखि कालिका	६ कि.मि	६ कि.मि	१ देखि ४
४	पक्की तथा कालोपत्रे नौमुले बजार	१ कि.मि	८ कि.मि	१
५	नौमुले देखि सल्लेरी	६ कि.मि.	६ कि.मि	१ देखि ६
६	नौमुले देखि पैती	८ कि.मि.	६ कि.मि	१ देखि ७
७	नौमुले देखि चौराठा	८ कि.मि.	६ कि.मि	१ देखि ८
८	ग्राभेल सडक	०	०	०
९	कच्ची सडक/मौसमी सडक	१०५ कि.मि	६ कि.मि	१ देखि ८

श्रोत : नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.६ : गाँउपालिका स्तरीय निर्माणाधीन सडकहरु

सडकको किसिम	अनुमानित लम्बाइ किमी	सडकको औसत चौडाइ (मि.)	सडकले सेवा पुग्न सक्ने वडा तथा बस्तीहरु
कालो पत्रे	३ कि.मि	८ कि.मि.	१
ग्राभेल	०	०	
कच्ची तथा धुले	२५० कि.मि	६ कि.मि	१ देखि ८
जम्मा			

श्रोत : नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.७ : गाँउपालिका भित्र.विद्यमान सतह ढलको अवस्था

सतह ढलको प्रकार कि.मि. मा	कि.मि.
ह्युम पाइप	५ कि.मि.
पक्की स्ल्याब ढाकिएको	३ कि.मि
पक्की स्ल्याब नढाकिएको	११ कि.मि.
जम्मा	१९ कि. मि.

स्रोत : प्रथामिक सर्भेक्षण,२०७५

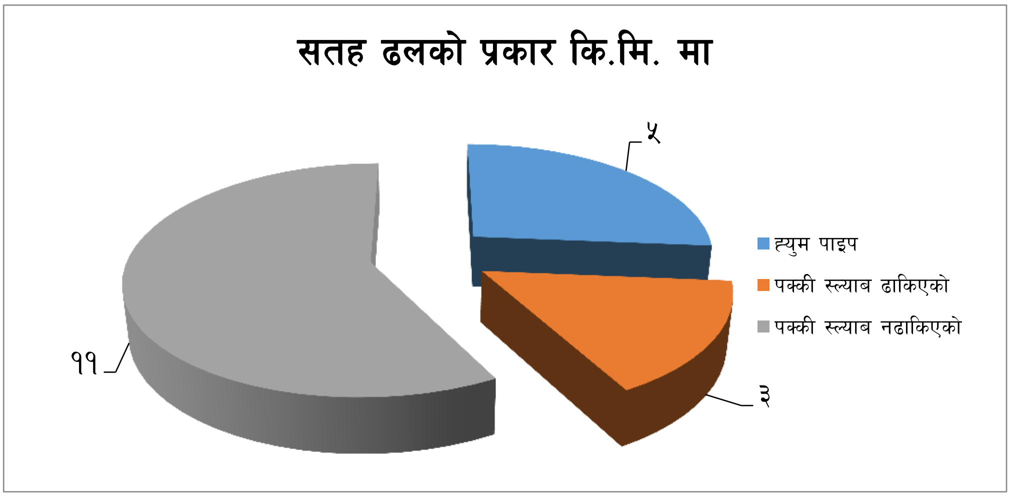

६.८ : गाँउपालिका क्षेत्रभित्र रुट परमिट लिएर संचालन भएका सवारी साधनहरुको विवरण

बस चल्ने शुरु स्थान	बस पुग्ने अन्तिम स्थान	दैनिक सञ्चालन हुने सवारी साधन संख्या	वस स्टप संख्या (यात्रु चढाउने ओराल्ने स्थान)
नौमुले वजार	दैलेख बजार हुदै सुर्खेत सम्म	२ बस,४ जिब	नौमुले बजार,दैलेख बजार,सुर्खेत
जम्मा			

श्रोत:नौमुले गा.पा.को कार्यालय,

६.९ : गाँउपालिका क्षेत्र भित्र चल्ने सवारी साधनहरुको विवरण

क.स.	सवारी साधनको प्रकार	संख्या	अवस्था	
			५ वर्ष सम्म पुरानो	१० वर्ष भन्दा बढि पुरानो
१	नीजि	४	४	०
२	सरकारी स्वामित्वका	१०	१ बर्ष पुरानो	०
३	सार्वजनिक (भाडाका)	०	०	०
४	कुटनैतिक	०	०	०
५	अन्तराष्ट्रिय गै.स.स.	०	०	०
जम्मा				

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.१० : विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारी सम्वन्धी विवरण

- विपद व्यवस्थापन गाँउ समिति बनेको . **छ**
- सुरक्षित स्थान तोकिएको .**छैन**
- विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारी योजना बनेको **छैन**
- विपद व्यवस्थापन कोष बनेको **छैन**

६.११ : शहरी विद्युतीकरण

क्र.सं.	विवरण	परिमाण (संख्या)
१	ग्राहस्थ लाईन संख्या	२
२	औद्योगिक लाइन संख्या	०
३	व्यापारिक संख्या	०
४	मन्दिरमा वितरीत संख्या	०
५	खानेपानी	०
६	सडक वत्ति	०
७	अस्थायी वत्ति	०
८	सिंचाई	०
९	स्विचिङ स्टेशन -	२
	ट्रान्शफर्मर संख्या	३

श्रोत : नेपाल विद्युत प्राधिकरण

शहरी विद्युतीकरण अनुसार नौमुले विद्युतीकरण

८३.

६.१२ : दुर संचार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	संचार सेवाको किसिम	परिमाण	कैफियत
१	एक्त्ल टेलिफोन लाईन		
२	ए.डी.एस.एल. सेवा		
३	इन्टरनेट तथा जी.पी.आर.एस. सेवा		Wireless;]jfsf] Dataएकिन गर्न नसकिने भएकाले
४	मोबाइल टावर जी.एस.एम.	४	
५	मोबाइल टावर स्काई	३	
६	जी.एस.एम. पोस्टपेड मोबाइल		
७	जी.एस.एम. प्रिपेड मोबाइल	१	
८	स्काई पोस्टपेड मोबाइल		
९	स्काई प्रिपेड मोबाइल		

श्रोत : नेपाल दुरसंचार संस्थान

८४. ६.१३ : झोलुङ्गे पुल/पुलपुलेसा सम्वन्धी विवरण गाउँ/नगरभित्र पक्की तथा आरसिसि पुल, कल्भर्ट तथा झोलुगें पुलहरुको विवरण :

पुल/खोलाको नाम	दायाँ किनारा रहेको स्थान	बायाँ किनारा रहेको स्थान	निर्मित साल	सहयोगी निकाय
तामे खोला	तोली	ना.न.पा.	२०७०	नेपाल सरकार
नौमुले,लोहरे खोला	नौमुले स्वास्थ्य चौकी	नौमुले बजार	२०६९	नेपाल सरकार
बालुवाटार	द्वारी	रापड	२०६०	नेपाल सरकार
बालटार	द्वारी	वालटार	२०६५	नेपाल सरकार
नौमुले,लोहरे खोला	सल्लेरी	नौमुले ठुटेसिमल	२०५६	नेपाल सरकार
लोहरे	चौराठा	विजौरा	२०५१	नेपाल सरकार
भुर्सु	सल्लेरी	भुर्स	२०५७	नेपाल सरकार
तामे	तोली	सोत	२०५८	नेपाल सरकार
कालिका ट्रसी	नौमुले	द्वारी	२०७२	नेपाल सरकार
सल्लेरी	सल्लेरी	सल्लेरी	२०७२	नेपाल सरकार

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

८५.

८६.

८७.

८८.

८९. **६.१४ : व्यापारिक केन्द्रहरुको विवरण**

९०.

क.सं.	व्यापारिक केन्द्रहरुका नाम	मुख्य व्यापारिक वस्तुहरु	कैफियत
१	नौमुले बजार	खाद्य, खुद्रा, कपडा, फलफुल, स्टेशनरी,औषधी	
२	रापड	खाद्य, खुद्रा, कपडा, स्टेशनरी	
३	चौराठा	खाद्य, खुद्रा, कपडा, स्टेशनरी	
४	तोली	खाद्य, खुद्रा, कपडा,स्टेशनरी	
५	तामे	खाद्य, खुद्रा,	

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.१५ :सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्वन्धी विवरण

क्र.सं.	सार्वजनिक वस्तु विवरण	स्थान	उपयोग	कैफियत
१	वर, पिपल	तोली	वैठक,सभा	
२	वर, पिपल	ठुटेसिमल नौमुले	वैठक,सभा	

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.१६ : खेल मैदान सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	खेल मैदानको किसिम र अनुमानित क्षेत्रफल	स्थान तथा वडा नं.	उपयोगको अवस्था (कसले उपयोग गर्छ)	कैफियत
१	भैरब मा.वि.नौमुले खेल मैदान,१००मि	नौमुले बजार,१	विद्ममयालय खेलकुद विकास	

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.१७ : पार्क, वनस्पति तथा उद्यान सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	पार्क तथा वाल उद्यानको विवरण	स्थान तथा वडा नं.	सञ्चालक	कैफियत
१	नौमुले बजार पार्क	नौमुले गा.पा.१	गाँउपालिका	

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.१८ : गाँउपालिकाको कार्यालयदेखि प्रत्येक वडाकेन्द्रसम्मको दूरी

वडा नं.	गाँउपालिका केन्द्र रहेको स्थान	वडा केन्द्रसम्मको दूरी (किमी)
१	नौमुले बजार	तोली ३ कि.मि.
२	नौमुले बजार	रापड ३ कि.मि.
३	नौमुले बजार	द्धारी ६ कि.मि.
४	नौमुले बजार	कालिका ६ कि.मि.
५	नौमुले बजार	वडा कार्यालय १ कि.मि.
६	नौमुले बजार	सल्लेरी ६ कि.मि.
७	नौमुले बजार	पैती ८ कि.मि.
८	नौमुले बजार	चौराडा ८ कि.मि.

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

९१. ६.१९ : राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संघसंस्थाको विवरण र वार्षिक बजेट

१. NGOको विवरण

सि.न	NGOको नाम	रहेको स्थान सम्पर्क न	उद्देश्य/कार्य क्षेत्र	कैफियत
१	सोसेक नेपाल, दैलेख	नयाँ बजार दैलेख	खानेपानी सरसफाई,महिला तथा वालवालिका ।	
२	एभरेष्ट क्लव, दैलेख	नयाँ बजार दैलेख	पोषण	
३	सेवक, दैलेख	नयाँ बजार दैलेख	खानेपानी सरसफाई , आयआर्जन ,कृर्षी आदी	

श्रोत: नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

२. INGOहरुको विवरण

सि.नं.	INGOको नाम	रहेको स्थान (ठेगाना)	उद्देश्य/कार्य क्षेत्र	सहयोगी दातृ निकाय	कैफियत
१	RVWRMP	नौमुले वजार	खानेपानी सरसफाई , आयआर्जन , आदी	finland	
२	Save the Children	दैलख वजार	खानेपानी सरसफाई , आयआर्जन , आदी	USAID	
३	SIP	दैलख वजार	सिंचाई	SWISS	
४	RAP 3	दैलख वजार	सडक		

श्रोत: नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

३. UN Agency/Bilateral Organisationsहरुको विवरण

सि.नं.	UN Agencies को नाम	रहेको स्थान	उद्देश्य/कार्य क्षेत्र	सहयोगी दातृ निकाय	कैफियत
१	WFP	दैलेख वजार	पौष्टिक आहार	UN	
२	सुहारा	दैलेख वजार	स्वास्थ्य,शिक्षा	USAID	

श्रोत: नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.२० : गाँपालिका क्षेत्रभित्र गठन भएका टोल विकास संस्थाहरुको विवरण

क्र.सं.	टोलविकास संस्थाको नाम	ठेगाना	संस्थाको किसिम (महिला, पुरुष)	सदस्य संख्या	कैफियत
१.	जम्मा टोल विकास संख्या ८	नौमुले गापा	महिला,पुरुष		
२.					

श्रोत: नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.२१ : वडा नागरिकमञ्च तथा नागरिक सचेतना केन्द्र सम्वन्धी विवरण

वडा नागरिकमञ्च

क्र.स.	साविकका गाविसहरु	दलित		जनजाति		अन्य		जम्मा
		महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	
१.	नौमुले	१८	२७	१२	४१	५७	१३३	२८८
२.	तोली	३५	१३	३३	३७	४५	४५	२०८
३.	बालुवाटार	२२	२८	५२	६०	३६	४८	२४६
४.	द्वारी	५	२५	६२	१०	८	३२	१४२
५.	कालिका	७	७	६७	९३	२४	४२	२४०
६.	सल्लेरी	९	१८	३३	२४	६६	५१	२०१
७.	चौराठा	११	१७	२८	३७	५७	६४	२१४
जम्मा		१०७	१३५	२८७	३०२	२९३	४१५	१५३९

श्रोत: नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

नागरिक सचेतना केन्द्र

P1 नागरिक सचेतना केन्द्रको नाम	लैंगिक आधार		सामाजिकआधार			जम्मा
	महिला	पुरुष	दलित	जनजाती	अन्य	
१.भैरबस्थान ना.स.के.तोली,९	२३	७	१८	११	१	३०
२.भ्राक्रीथर ना.स.के.बालुवाटार,६	२३	९	२१	८	३	३२
३.कालिका ना.स.के.कालिका,४	१४	११	१३	११	१	२५
४.जागरण ना.स.के. द्वारी,६	२९	०	०	२८	१	२९
५.काफलपानी ना.स.के.सल्लेरी	२३	१	१३	८	२	२४

६.मानव उत्थान ना.स.के,नौमुले ,१	२९	६	३५	०	०	३५
७.सृजनसिल ना.स.के.चौराठा,९	३०	०	२५	०	५	३०
जम्मा	**१७१**	**३४**	**१२५**	**६६**	**१३**	**२०५**

श्रोत: नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

नागरिक सचेतना केन्द्र

P2 नागरिक सचेतना केन्द्रको नाम	**लैंगिक आधार**		**सामाजिक आधार**			**जम्मा**
	महिला	**पुरुष**	**दलित**	**जनजाती**	**अन्य**	
१. भुर्सुखोला ना.स.के.तोली,५	२८	२	१५	२	१३	३०
२. लालीगुराँस ना.स.के.बालुवाटार,१	२८	५	१५	१०	८	३३
३. पारागाँउ ना.स.के.कालिका,७	१३	१४	०	२७	०	२७
४. झरना ना.स.के. द्वारी,१	३०	०	५	१९	६	३०
५.फुलवारी ना.स.के.सल्लेरी,	२२	१	११	९	३	२३
६.सृजनसिल ना.स.के,नौमुले ,३	२५	०	२५	०	०	२५
७. झरना ना.स.के. चौराठा,६	३०	०	०	२५	५	३०
जम्मा	**१७६**	**२२**	**७१**	**९२**	**३५**	**१९८**

श्रोत: नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.२२ : पशु धन तथा सोबाट हुने उत्पादनको अवस्था सम्वन्धी विवरण

क्र. सं.	**किसिम**	**संख्या**			**उत्पादन**		
१	पशुधन	स्थानीय	उन्नत	जम्मा	दूध लि.	मासु केजी	उन केजी
क	गाई गोरु	६९६२	९०	७०५२	१५०	०	०
ख	भैंसी राँगा	३०२०	०	३०२०	४५५	५००	०
ग	बोका खसी वाखा	५०४०	५२३	५५६३	०	१५००	०
घ	भेडा च्यांग्रा	९०५१	०	९०५१	०	२५००	२५०
ङ	सुँगुर वंगुर	२३०	१२३	३५३	०	१०५०	०
च	अन्य.............	०	०	०	०	०	०
२	पंक्षी	स्थानीय	उन्नत	जम्मा	अण्डा सख्या		मासु केजी
क	कुखुरा	३४२५	७२५०	१०६७५	२५००		१७३५०
ख	हाँस	२२५	१५५	३८०	५५०		४५०
ग	अन्य	०	०	०	०		०
३	माछा	०	०	०	केजी ७५		

क	मौरी घार	५५५	०	५५५	मह केजी ४५
४	अन्य …………	०	०	०	०

श्रोत घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

६.२३ : गाँउपालिकाबाट बाहिर निकासी हुने वस्तुहरुको विवरण (कृषिजन्य, पशुजन्य, औद्योगिक, वन पैदावार तथा व्यापारिक वस्तुहरु)

क.सं.	आयात निर्यात वस्तुहरुको नाम	निकासी हुने वार्षिक परिमाण(क्विन्टल)	जम्मा निकासी मूल्य
१	कृषि तथा वनजन्य उत्पादनको निर्यात (खाद्यन्न तथा नगदे लगायत जडिबुटी…….	०	
२	औद्योगिक निर्यात (निर्माण सामाग्री……)	०	
३	कृषि तथा वनजन्य उत्पादनको आयात (खाद्यन्न तथा नगदे लगायत जडिबुटी…….	०	
४	औद्योगिक निर्यात (निर्माण सामाग्री……)	०	
जम्मा			

श्रोतः

६.२४ : औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय (निर्माण व्यवसायी समेत) सम्बन्धी विवरण

सि.न	व्यापार,व्यावसाय विवरण	जम्मा संख्या
१	दुग्घ व्यवसायी	२५
२	टेलर्स	११
३	सुनचाँदी व्यवसायी	५
४	भाडा व्यवसायी	५
५	होटल व्यवसायी	१२
६	फेन्सी व्यवसायी	२०
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	१०
८	तरकारी तथा फलफूल व्यवसायी	६
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	५
१०	माछामासु पसल, व्यवसायी	१५
११	हेयर सैलुंग तथा सौन्दर्यकला व्यवसायी	१
१२	उद्योग	०
१३	आर्ट व्यवसायी	१
१४	बेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसायी	३
१५	वाल मनोरञ्जन	०

१६	बंगुर पालन	१६
१७	कार्ड बोर्ड उत्पादन	०
१८	बोडिंग स्कुल संचालन	३
१९	ठेक्कापट्टा	२
२०	जुत्ता पसल	८
२१	फोटो स्टुडियो	६
२२	फर्निचर	५
२३	किनारा पसल तथा व्यवसायी	१०३
२४	सि.डि.पसल	४
२५	पुल हाउस	०
२६	अटो वर्कसप	३
२७	कपास उद्योग	०
२८	राइस मिल	६
२९	घडि रेडियो टि.भी मर्मत	६
३०	पेट्रोल पम्प	०
३१	मसला उद्योग	०
३२	चस्मा पसल	०
३३	पस्मिना पसल	०
३४	माटाका भाडा, मुकुण्डो तथा सेरामिक्स	०
३५	खोज अनुसन्धान सेन्टर	०
३६	खाजाघर तथा चिया पसल	६०
३७	ढुवानी सेवा	७
३८	पांगो माटो व्यवसाय	०
३९	टयुसन सेन्टर	०
४०	हाउजिंग	०
४१	कार्पेट पसल	०
४२	सरसफाइ तथा फोहोर मैला संकलन	०
४३	नर्सरी फुल व्यवसायी	०
४४	कुरियर	०
४५	मदिरा व्यवसाय	१०

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

६.२५ : शहरीकरणको स्वरुप

गाँउ तथा नगरमा सडक, विद्युत, संचारजस्ता सुविधाहरू रहेका अधिकांश क्षेत्रमा शहरीकरण प्रक्रियाले तिव्र रुप लिएको देखिन्छ। यस गाँउपालिकाका धेरैजसो वडाहरूमा ग्रामीण विशेषता रहेको पाइन्छन् भने कतिपय प्रमुख वडा र वस्तीहरूमा शहरीकरण भइरहेको शहरोन्मुख अवस्थामा रहेको

पाइन्छ । आदि मुख्य शहरी क्षेत्र विद्यमान छन्। यसका अतिरिक्त अधिकांश क्षेत्रहरू शहरोन्मुख अवस्थामा रहेको देखिन्छन्। यस गाँउपालिकाका धेरैजसो स्थानमा व्यवस्थित नगर योजना बनाएर बाटो, खानेपानी, ढल निकास इत्यादीको समयमै विकास गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

नौमुले बजार

६.२६ : शहरोन्मुख बस्तीहरूको वर्तमान स्वरुप

कर्णाली प्रदेश अन्र्तगतका जिल्लाहरूमध्ये दैलेख जिल्लामा अवस्थित यस नौमुले गाँउपालिकाको आफ्नै ऐतिहासिक महत्व रहेको छ । दैलेखको सदरमुकाम दैलेख बजारदेखि करिव २३ कि.मि. पूर्वमा चारै तिर पहाडै पहाडले घेरिएको पहाडि चट्टानले थुनिएको मनमोहक द्धारी झरना,महाँबु लेख यस गाँउपालिकाकै आर्कषक पर्यटकीय स्थल हो । यसैगरी धार्मिक तथा ऐतिहासिक महत्व बोकेको भुर्सु गुफा, गिद्ध नुहाउने ठाँउ ले यस गाँउपालिका लाई पर्यटकहरूको लागि आकर्षणको केन्द्र बन्न मद्दत गरेको छ । यो गाँउपालिका जलवायुको आधारमा बसोबासको लागि पहाडी जिल्लाहरूमध्ये अधिकतम उपयुक्त मानिएको छ । ग्रामीण क्षेत्रको सडकहरूको सञ्जाल विकासको क्रममा रहेको र शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता सुविधाहरू पनि जिल्लाका अन्य नगरहरूको तुलनामा सुलभ रहेको देखिन्छ ।

६.२७ : बस्ती विकासमा देखिएका चुनौतीहरू

बढ्दो जनसंख्या सँगै तीब्र गतिमा विकास भैरहेको शहरोन्मुख ग्रामिण बस्तीहरूको योजनाबद्ध विकासमा देखिएका चुनौतीहरू निम्नानुसार छन् :

- बस्तीहरूमा सुविधा बर्गिकरण को आधारबाट आवास क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, सार्वजनिक खुला क्षेत्र, हरित क्षेत्र, अस्पताल विद्यालय तथा कार्यालय क्षेत्र आदि गरी शहरी क्षेत्र लगायत शहरोन्मुख एवं ग्रामीण क्षेत्रहरूको किटान गर्न सकिएको छैन । यस सम्बन्धमा बस्तीहरूको गुरुयोजना पहिले नै बनाई आवासिय क्षेत्र व्यावसायिक क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, पार्क, उद्यान र
खेल मैदान जस्ता सार्वजनिक क्षेत्र तथा कार्यालय एवं संघसंस्थाहरूको लागि क्षेत्र पहिले नै निर्धारण गर्नु जरुरी देखिएको छ ।
- बस्तीहरूको प्राकृतिक वातावरणमा सुधारका लागि सार्वजनिक एवं निजी रुपमा बृक्षारोपण गर्न योजनाबद्ध प्रयास हुन सकेको छैन । विकासोन्मुख बस्तीहरूबाट निकास हुने फोहोरमैलालाई संकलन र प्रशोधन गरी बस्तीहरूको वातावरणलाई प्रतिकुल बनाउने कार्य रोक्नु पर्ने र ठुला बस्तीहरूमा छाडा पशुहरूको व्यवस्थापन तथा पशु हाट बजारको समेत व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ । खोलानालामा ढल निकास गरी पानी प्रर्दुषण भइरहेको हुँदा प्रशोधन प्रणालीको विकास हुनुपर्ने देखिन्छ ।
- सार्वजनिक निर्माण कार्यहरूमा सम्बन्धित निकाय एवं कार्यालयहरू बिच समन्वय हुन नसकि पुर्वाधारहरूको दिगो निर्माण हुन सकेको छैन । यस सम्बन्धमा स्थानीय निकाय तथा नागरिक समाजसँग समन्वय हुनु सकेको छैन ।

खण्ड ७ : प्रशासनिक तथा अन्य विवरण

७.१ : गाँउपालिकाको कार्यालयमा हाल कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

सि.नं.	**कर्मचारीको नाम थर**	**पद**	**कार्यरत शाखा**
१	हरि बहादुर खत्री	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	प्रशासन प्रमुख
२	झलक प्रसाद कोइराला	शिक्षा अधिकृत	शिक्षा शाखा प्रमुख
३	भुपेन्द्र शाही	सि.अ.हे.व.	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख
४	हिमालयध्वज मल्ल	सुचना अधिकृत	सुचना शाखा
५	भरत खत्री	हे.अ.	स्वास्थ्य शाखा
६	किरण के.सी.	ईन्जिनियर	प्राविधिक शाखा प्रमुख
७	रत्न बहादुर कटुवाल	ना.सु	प्रशासन शाखा
८	कविराज जैसी	लेखापाल	लेखा शाखा
९	महेन्द्र नेपाली	लेखापाल	लेखा शाखा
१०	कृपाराम रेग्मी	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	पशु सेवा शाखा
११	सुर्य बहादुर वि.सी.	प्राविधिक	पशु शाखा
१२	खगेन्द्र न्यौपाने	ना.प्रा.स.	पशु शाखा
१३	टेक बहादुर कुवर	ना.प्रा.स.	पशु शाखा
१४	योगनारायण सिंह	प्रा.स.	कृषि शाखा
१५	प्रदिप सलामी मगर	ना.प्रा.स.	कृषि शाखा

१६	माया कुमारी राना मगर	ना.प्रा.स.	कृषि शाखा
१७	वेद प्रसाद सञ्जाल	प्रा.स.	आयुर्वेद शाखा
१८	सरोज साह	प्रा.स.	आयुर्वेद शाखा
१९	अनिल के.सी.	सव ईन्जिनियर	प्राविधिक
२०	भरत वस्नेत	सव ईन्जिनियर	प्राविधिक
२१	पदम थापा	सव ईन्जिनियर	प्राविधिक
२२	अनिल कुमार पाण्डेय	वडा सचिव	वडा नं. १
२३	नर बहादुर सलामी	वडा सचिव	वडा नं. २
२४	जगत प्रसाद कोईराला	वडा सचिव	वडा नं. ३
२४	ऋषि रेग्मी	वडा सचिव	वडा नं. ४
२६	शुशिल पण्डित	वडा सचिव	वडा नं. ५
२७	कृष्ण बहादुर खत्री	वडा सचिव	वडा नं. ६
२८	छविलाल राना	वडा सचिव	वडा नं. ७
२९	हेमन्त मल्ल	वडा सचिव	वडा नं. ८
३०	नन्द प्रसाद शर्मा	प्रशासन सहायक	वडा नं. १
३१	टेक प्रसाद शर्मा	प्रशासन सहायक	वडा नं. २
३२	छविराम शर्मा	प्रशासन सहायक	वडा नं. ३
३३	महेन्द्र शर्मा	प्रशासन सहायक	वडा नं. ४
३४	अमृता रामजाली	प्रशासन सहायक	वडा नं. ५
३५	नगेन्द्र शर्मा	सामाजिक परिचालक	वडा नं. १
३६	खम्वीरा बरही	सामाजिक परिचालक	वडा नं. २
३७	पुष्पा सापकोटा	सामाजिक परिचालक	वडा नं. ३
३८	अम्मर रामजाली मगर	सामाजिक परिचालक	वडा नं. ४
३९	छविलाल थापा मगर	सामाजिक परिचालक	वडा नं. ५
४०	भक्ती चालिसे	सामाजिक परिचालक	वडा नं. ६
४१	भक्ती चालिसे	सामाजिक परिचालक	वडा नं. ७
४२	लोक बहादुर चन्द	सामाजिक परिचालक	वडा नं. ८
४३	बल बहादुर सलामी मगर	कार्यालय सहयोगी	गा. पा. कार्यालय
४४	गंग बहादुर पुन मगर	कार्यालय सहयोगी	गा. पा. कार्यालय
४५	दल बहादु बुढा	कार्यालय सहयोगी	कृषि शाखा
४६	लक्ष्मी पाण्डेय	कार्यालय सहयोगी	पशु शाखा
४७	एकता विष्ट	कार्यालय सहयोगी	आयुर्वेद शाखा
४८	खड्क बहादुर राना	वडा कार्यालय सहयोगी	वडा नं. १

४९	भिम बहादुर सलामी	वडा कार्यालय सहयोगी	वडा नं. २
५०	वृर्ष बहादुर रावत	वडा कार्यालय सहयोगी	वडा नं. ३
५१	शुसिल सारु मगर	वडा कार्यालय सहयोगी	वडा नं. ४
५२	खगी सिंजाली मगर	वडा कार्यालय सहयोगी	वडा नं. ५
५३	दिल्ली प्रसाद शर्मा	वडा कार्यालय सहयोगी	वडा नं. ६
५४	दिपक ठकुल्ला	वडा कार्यालय सहयोगी	वडा नं. ७
५५	राम बहादुर चन्द	वडा कार्यालय सहयोगी	वडा नं. ८

श्रोत : प्रशासन शाखा, नौमुले गाँउपालिका,दैलेख ।

७.२ : सरकारी कार्यालयहरुको नाम, टेलिफोन विवरण

सि. नं.	नौमुले गा.पा.का सरकारी कार्यालय	फोन नं. (कार्यालय)	कैफियत
. १	स्वास्थ्य शाखा कार्यालय,नौमुले, दैलेख		
२	कृषि शाखा कार्यालय,नौमुले, दैलेख		
३	पशुसेवा शाखा कार्यालय,नौमुले, दैलेख		
४	महिला तथा वालवालिका शाखा कार्यालय,नौमुले, दैलेख		
५	शिक्षा शाखा कार्यालय,नौमुले, दैलेख		
६	ईलाका प्रहरी कार्यालय,नौमुले, दैलेख		

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

७.३ : स्थानीय राजनैतिक दलहरु

सि.नं.	**दलको नाम**	**प्रमुख व्यक्तिको नाम,थर**	**पद**	**फोन नं.**
१.	नेकपा एमाले	भिम बहादुर गुरुङ	अध्यक्ष	
२.	नेपाली काग्रेस	गंगीराम बुढा मगर	सभापति	
३.	रा.प्र पा .नेपाल	खगीराम घर्ती	अध्यक्ष	
४	माओवादी	पदम गिरी	अध्यक्ष	

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

७.४ : गाँउपालिकासंग साझेदारी गरेका संघ संस्थाहरु (अन्तराष्टि्र्य तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी तथा सामुदायिक संघ संस्थाहरु समेत)

सि.नं.	संघसंस्थाको नाम	कार्यक्रम	स्वीकृत बजेट	कैफियत
१	साना किसान परियोजना	सिंचाई		
२	ग्रागीण जलस्रोत्र व्यवस्थापन परियोजना	खानेपानी, सिंचाई		
३	RAP3	सडक तथा यातायात		
४	वहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रम	स्वास्थ्य		
५	सुहाआरा	पोषण		

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

७.५ : गाँउपालिकाको स्थापनाकालदेखि हालसम्मका प्रमुखहरुको विवरण

सि.नं.	नाम	कार्य अवधि	निर्वाचित र मनोनित	कैफियत
१	भदे बुढा मगर	२०७४	निर्वाचित	

७.६ : गाँउपालिकाको स्थापनाकालदेखि हालसम्मका प्रमुख कार्यकारी हरुको विवरण

सि.नं.	नाम,थर	पद	देखि	सम्म
१	हेमन्त बहादुर मल्ल	नि.कार्यकारी	२०७३/११/३०	२०७३/१२/१०
२	सन्तोष ढुङ्गाना	कार्यकारी अधिकृत	२०७३/१२/१०	२०७५/०२/२६
३	हरी बहादुर खत्री	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	२०७५/०२/२७	

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

७.७ : विगत ३ बर्षको ::MCPM को स्तर

आ.व. २०६८/६९	आ.व. २०६९।०७०	आ.व. २०७०२०७१
पास	पास	पास

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

७.८ : शवदाह, पशु वधशालाको विवरण

सि.नं.	विवरण	स्थान	अवस्था	कैफियत
१	शवदाह	ठुटे सिमल,सिमखेत,पर्का,रचने,रापड र बाङ्गेटिमुरे	राम्रो	
२	पशु वधशाला	०	०	

श्रोत: नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

७.९ : विशेष व्यावसायिक खेती र उत्पादन हुने मुख्य कृषि बाली

मकै, धान , गहु , कोदो
१. पकेट खेतीभए/नभएको (भएको भए उल्लेख गर्ने)
अलौची खेती , आप , अनार , सुन्तला ।
ओखर , किवि, मौरिपालन , तरकारी मोडेल फार्म , मसला वालि

कृर्षि सम्भावित पकेट, ब्लक तथा जोन क्षेत्रको विवरण

- ❖ फलफूल पकेट क्षेत्र :
  - ▪ आंप तथा अनार : वडा नं. १, ५
  - ▪ सुन्तलाजात फलफूल पकेट तथा ब्लक: बडा न.६,७,८
  - ▪ ओखर तथा कीवी पकेट क्षेत्र : वडा नं. २,३,४
  - ▪ अलैंची पकेट : वडा नं.२,३,४ ५
  - ▪ तरकारी पकेट : वडा नं. १,२,३,४,५,६,७,८
  - ▪ मौरी पालन पकेट क्षेत्र वडा नं.२,३,४र ५
- ❖ तरकारी मोडेल फार्म : वडा नं. १
- ❖ अन्न वाली पकेट क्षेत्र : वडा नं.१,२,७,८
- ❖ मसला वाली पकेट : वडा नं.२,३,४,६,

७.१० : प्राकृतिक श्रोत (खानी/खनिज आदि) :

क्र.सं.	विवरण	स्थान
१	तुर्मालिङ्गी ढुङ्गा	वडा न.३ भित्रीखोला
२	काइनेटिङ ढुङ्गा	वडा न.३ उत्तिसेनी
३	स्क्वाईस ढुङ्गा	वडा न. ४ कालिका

श्रोत: नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

७.११ : कृषि तथा पशु सम्बन्धि दक्षसिप सिकेका जनशक्तिको विवरण

वडा न.	पशु सम्बन्धि		कृषि सम्बन्धि		अन्य		जम्मा	
	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.
१.	८	४	६	४	९	४	२३	१२

२.	४	२	७	३	६	३	१७	८
३.	७	३	९	३	५	४	२१	१०
४.	९	४	८	४	७	५	२४	१३
५.	६	२	७	५	३	२	१६	९
६.	७	६	९	६	८	४	२४	१६
७.	९	३	४	५	७	३	२०	११
८.	८	७	९	४	४	५	२१	१६
जम्मा	**५८**	**३१**	**५९**	**३४**	**४९**	**३०**	**१६६**	**९४**

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५

७.१२ : दक्ष सिप सिकेका जनसंख्याको विवरण

वडा न.	सिकर्मी	डकर्मि	अन्य	जम्मा
१	११	१४	५	३०
२	१४	९	२	२५
३	८	११	४	२३
४	१५	१०	६	३१
५	१२	८	३	२३
६	१८	१२	८	३८
७	१४	६	३	२३
८	१३	७	६	२६
जम्मा	**१०५**	**७७**	**३७**	**२१९**

श्रोत : घरधुरी सर्भेक्षण २०७५

दक्ष सिप सिकेका जनसंख्याको विवरण

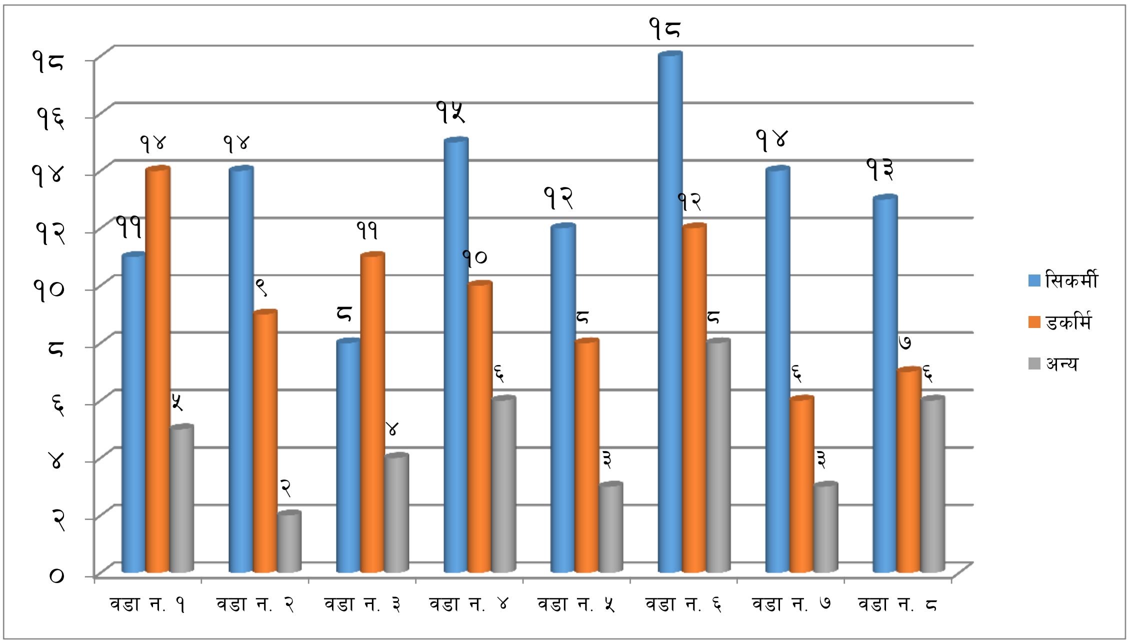

७.१३ : औसत आम्दानी र वचत वडास्तरिय विवरण

वडा न.	औसत मासिक आम्दानी	औसत मासिक वचत	कैफियत
१	६५०– ३००००	१०० –१००००	

२	७९०–३००००	१५० –१५०००
३	१००० –३५०००	२००–२००००
४	१००० –३५०००	२००–२००००
५	१००० –३५०००	२००–२००००
६	१००० –३५०००	२००–२००००
७	१००० –३५०००	२००–२००००
८	१००० –३५०००	२००–२००००

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५

७.१४ : वैदेशिक रोजगारीको विवरण

वडा न.	संख्या	वार्षिक भित्रिने आम्दानी	कैफियत
१	१११	३,६३६०,०००।	
२	८५	३,०६००,०००।	
३	५५	१,३७,५०,०००।	
४	१६	३,९२००,०००।	
५	१४	३८,४०,०००।	
६	४	१०,९०,०००।	
७	१९	४,४८,४०,०००।	
८	१२	२,७०,००,०००।	

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५

७.१५ : मुख्य पेशागत विवरण

वडा न.	कृषि	पशु/कुखुरा पालन	व्यापार	अन्य
१	६८६	१७	७१	८
२	६६४	७६	१२	१७
३	३७५	६५	९	२९
४	४७४	१६	५	५
५	५८०	२१	२१	४
६	३४१	८८	५	५
७	३६३	२३	२६	७
८	३९९	२३	८२	९
जम्मा	**३८८२**	**३२९**	**२३१**	**८४**

श्रोत : घरधुरी सर्भेक्षण २०७५

मुख्य पेशागत विवरण

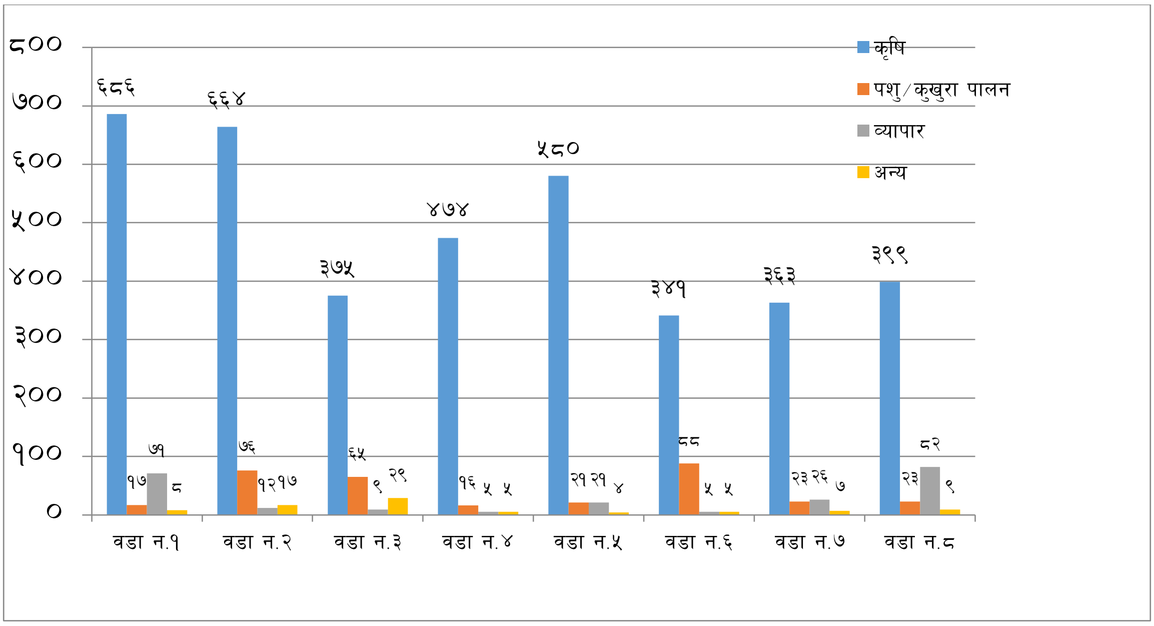

७.१६ : वेरोजगारीको अवस्था विवरण

वडा न.	पुरुष	महिला	जम्मा
१	८०५	९२१	१७२६
२	९१२	१००६	१९१८
३	८५१	९३५	१७८६
४	७४८	८०४	१५५२
५	८३५	९४०	१७७५
६	५७९	६३३	१२१२
७	६३९	६६७	१३०६
८	७२९	७३६	१४६५
जम्मा	**६०९८**	**६६४२**	**१२७४०**

श्रोत : घरधुरी सर्भेक्षण २०७५

वेरोजगारीको अवस्था विवरण

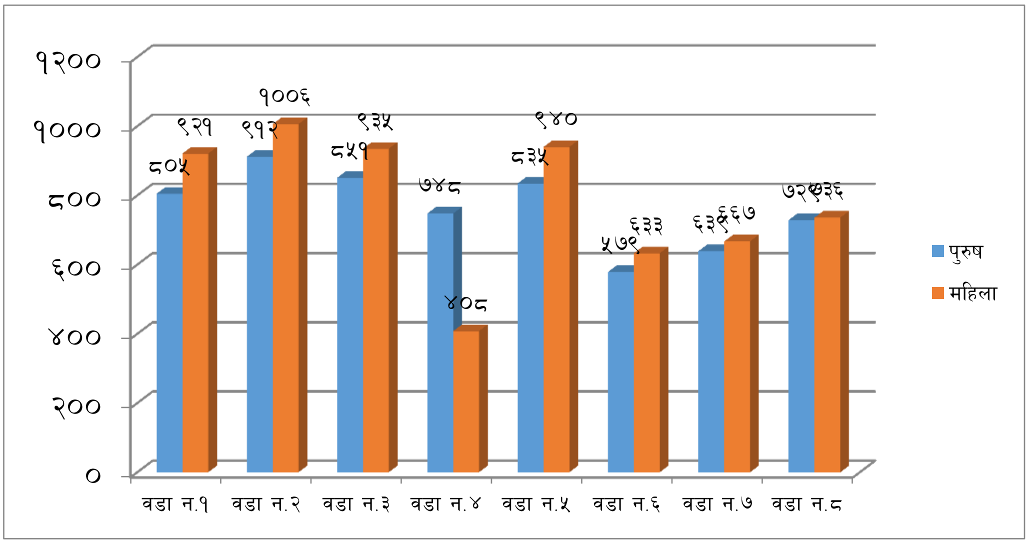

७.१७ : सहकारी संस्थाको विवरण

क.स	नाम, र प्रकार	ठेगाना
१	शिवशक्ति स्वा.ब.तथा ऋण स.सं.लि.	सल्लेरी,८
२	जनसेवा स्वा.ब.तथा ऋण स.सं.लि.	चौराठा,४
३	सृजनसिल स्वा.ब.तथा ऋण स.सं.लि.	तोली,१
४	नव जागरण ब.तथा ऋण स.सं.लि.	तोली,५
५	भृकुटी महिला विकास ब.तथा ऋण स.सं.लि.	चौराठा,४
६	हिमचुली ब.तथा ऋण स.सं.लि.	नौमुले ,१
७	लालीगुराँस ब.तथा ऋण स.सं.लि.	बालुवाटार,९
८	इजिसात्मुले कृषि तथा जडिबुटी स.सं.लि.	चौराठा,५
९	नमुना दियालो कृषि स.सं.लि.	तोली,१
१०	लालीगुराँस दियालो कृषि स.सं.लि.	नौमुले ,१
११	लेकाली कृषि स.सं.लि.	तोली,५
१२	बुलबुले झरना कृषि स.सं.लि.	द्वारी ,७
१३	हिउँछहरा कृषि स.सं.लि.	कालिका, ८
१४	नौमुले भैरब लघुउद्यमी कृषि स.सं.लि.	द्वारी ,८
१५	नवज्योति हिमालय कृषि तथा पशुपालन स.सं.लि.	सल्लेरी, २
१६	वरचुली कृषि स.सं.लि.	बालुवाटार,८
१७	तीनचुले कृषि स.सं.लि.	कालिका, ४
१८	हिमालय उपभोक्ता स.सं.लि.	बालुवाटार,६
१९	नौमुले उपभोक्ता स.सं.लि.	नौमुले ,३
२०	बुलबुले उपभोक्ता स.सं.लि.	द्वारी ,१
२१	याम महाबु जडिबुटी उत्पादन तथा प्रशोधन स.सं.लि.	बालुवाटार, १
२२	तीनचुले जडिबुटी उत्पादन स.सं.लि.	द्वारी ,८
२३	गौतम बुद्ध कृषि स.सं.लि.	द्वारी ,९
२४	सवैको उज्यालो ग्रामिण विद्युत स.सं.लि.	तोली, ५
२५	पिपल चौतारी पशुपालन स.सं.लि.	तोली ,१
२६	नवज्योति दियालो कृषि स.सं.लि.	सल्लेरी, २
२७	श्रीद्वारी उपभोक्ता स.सं.लि.	द्वारी ,१

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

७.१८ : गाँउपालिकाको आ.व.२०७४/०७५ कोनीति, वजेट तथा कार्यक्रम

१. सोच :

क. समुन्नत तथा दिगोविकास सहितको समृद्ध नौमूले गाउँपालिका ।

ख. जलविद्युत, जडिवुटी, पर्यटन, पूर्वाधार ,ब्यवसायिक कृषि, र सुशासन कोमाध्यम बाट

अर्थतन्त्रकोसुदृढिकरण ।

२. लक्ष्य :

क. आर्थिक र पूर्वाधार विकासकोमाध्यमबाट आर्थिक रुपान्तरण गर्ने।

ख. निर्वाह मुखी कृषि र पशुपालनलाई विविधिकरण गर्दैव्यवसायिक उन्नती र आत्मनिर्भर वनाउने।

३. उद्देश्य :

क. सामाजिक रुपान्तरणको प्रमुख आधारशिला रहेकोशिक्षा क्षेत्रमा विद्यमान कमिकमजोरी हटाईसुविधा सम्पन्न शिक्षण संस्थाहरुको विकास गर्ने ।

ख. आधारभुत तहकोस्वास्थ्य सुविधा तथा स्वच्छ खानेपानी र सरसफाई को उचित प्रबन्ध

ग. चौतर्फी विकासको लागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधारहरुका विकास गर्ने ।

घ. कृषि र पशुपालन क्षेत्र कोव्यवसायिक उत्पादन गरि उचित वजारिकरणको लागि कृषि संकलन केन्द्रहरुको निर्माण गर्ने ।

ङ . एक वडा एक उत्पादन कार्यक्रमका सुनिश्चितता गर्ने ।

च. सार्वजनिक, नीजि, साझेदारी कोमाध्यमबाट औद्योगिक विकासको शुरुवात गर्ने **४. अपेक्षित उपलब्धि :**

क. पूर्वाधार विकासको प्रमुख आधारकोरुपमा रहेको सडक सञ्जाल नौमूले बजार बाट दैलेख जिल्ला सदरमुकाम सम्म पुग्नेसडक सञ्जाल साथै नौमुले गाउँप ालिका दैलेख को केन्द्र र गाउँपालिकाकोवडाहरुसम्म पुग्नेसडक सञ्जालको विस्तार र स्तरोन्नती भएको हुने छ ।

ख. सैद्धान्तिक शिक्षा प्रणाली क्रमशः व्यवसायिक र प्रविधियुक्त शिक्षा प्रणालीमा रुपान्तरणकोशुरुवात भएको हुनेछ ।

ग. यस गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न खानीहरुबाट गुणस्तरीय सामाग्रीहरुको उत्खनन र प्रशोध नभई उचित विक्रिवितरणको थालनी हुनेछ ।

घ. सवैवडा हरुमा आधारभुत स्वास्थ्य सेवा सुविधाको प्रत्याभुती हुनेछ ।

ङ .स्वच्छ खानेपानी र सरसफाईकोपहुँच मा बृद्धि हुनेछ ।

च. व्यवसायिक कृषि र पशुपालनबाट उत्पादित कृषि र पशुजन्य उत्पादनकोउचित वजारिकरण बाट निर्यात मा बृद्धि हुनेछ ।

छ. धार्मिक तथा एतिहाँसिक महत्वका सम्पदाहरुकोउचित मर्मत सम्भार, संर क्षण भई पर्यटकिय गन्तव्यकोरुपमा विकास हनेछ ।

५. बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएका प्रमुख आधारहरु :

यस गाउँपालिकाको वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दाप्रत्येक वडाका टोल तथा बस्तीस्तरबाट प्राप्त विषयगत क्षेत्र अनुसार समावेशी र सहभागितामूलक योजना छनौट प्रक्रिया अवलम्बन गरि बार्षिक नीति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरि गाउँसभाले योज ना तथा कार्यक्रम स्वीकृत गर्नेप्रक्रिया अवलम्बन गरिएकोछ । जसलाई तपसिल बमोजिमकोविषय क्षेत्र मा विभाजन गरिएकोछ ।

क. आर्थिक विकास क्षेत्र :- कृषि, उद्योग तथा बाणिज्य, पर्यटन, सहकारी तथा वित्तिय

ख. पूर्वाधार विकास क्षेत्र :- सडक, सिचाई, भवन तथा सहरी विकास, उर्जा, घरेल ु तथा लघुउद्यम र संचार ।

ग. सामाजिक विकास क्षेत्र :- शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति प्रवर्द्धन , लैगिक समानता तथा समावेशिकरण ।

घ.वातावरण तथा विपद्व्यवस्थापन क्षेत्र :- वन तथा भू:संरक्षण, जलाधार संरक्षण, वातावरण संरक्षण, जलवायुपरिवर्तन , फोहोरमैला व्यवस्थापन, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, विपद्व्यवस्थापन ।

ङ . संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह :- मानव संशाधन विकास संस्थागत क्षमता विकास, संस्थागत पूर्वाधार ।

च. वित्तिय व्यवस्थापन र सु-शासन :- नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान, यस गाउँपालिकाकोआन्तरिक आय तथा अन्य गैरसरकारी र दातृ निकायहरुबाट प्राप्त अनुदान र साझेदारी कोषको रकम बाट आवश्यक वित्तिय व्यवस्था गरिनुको साथै वित्तिय सुशासनकोलागि पारदर्शिता र जवाफदेहिताकोनीति अवलम्वन गरिएकोछ ।

६. मुख्य मुख्य आयोजना तथा क्रियाकलापहरु :

क. सहकारी तथा सामुदायिक संस्था मार्फत व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन ।

ख. विकासका प्रमुख पूर्वाधारको रुपमा रहेकोसडक सञ्जाललाईसवैवडामा विस्तार स्तरोन्नती गर्ने।

ग. हाल विद्युतीकरण भैरहेको ना.न.पा. देखि यस गाउँपालिकाको केन्द्र नौमूलेसम्म विद्युत संजाल विस्तार गर्नकोलागि नेपाल विद्युत प्राधिकरणसंग समन्वय गरि कार्य प्रारम्भ गर्ने ।

घ. स्वच्छ खानेपानी आधारभुत स्वास्थ्य सेवा सुविधा र सरसफाईसंग सम्बन्धित कार्यक्रम हरु सम्बन्धित निकायहरु सग समन्वय गरि संचालन गर्ने ।

ङ . विपद्व्यवस्थापन कोषको स्थापना गर्ने ।

च. सवै प्रकारका विभेद र हिंसा मुक्त गाउँपालिका वनाउनकोलागि सम्बन्धित सरोकार वालाहरु संग आवश्यक समन्वय गरि जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।

छ. यस गाउँपालिकाका सबै क्षेत्रमा प्रभावकारी संचार सुविधाकोलागि नेपाल टेकिकमसंग समन्वय गरि तत्काल कार्य थालनी गर्ने ।

ज.गुणस्तरीय शिक्षाको लागि पेशागत दक्षता अभिबृद्धि तालिम, गोष्ठी, सिकाई यात्रा, पढाई मेला जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने

झ.महिला,वालवालिका,दलित,जनजाति,अपाङ्ग र आर्थिक रुपले पिछडिएका वर्गका `सामाजिक र आर्थिक उन्नतीकालागि विभिन्न साझेदार संस्थाहरुसंग समन्वय गरि आयआर्जन मुलक, सिपमुलक तथा चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

७ अनुमानित व्यय र स्रोत व्यवस्थापन :-

उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रमहरुकोकार्यान्वयनको लागी विषयगत क्षेत्र अनुसार गाउँकार्यपालिकामा व्यापक छलफल भै गाउँसभाबाट स्विकृति आ.व. २०७४/०७५ कोअनुमानित आय-व्यय उल्लेख गरिएको छ । यस नौमूले गाउँपालिकामा संघीय सरकारबाट प्राप्त वित्तियसमानिकरण रकम रु. १८ करोड ५१ लाख ३३ हजार,सशस्त्र अनुदान ८ करोड ४१ लाख १५ हजार, कार्यालय व्यवस्थापन वापत प्राप्त ४८ लाख र अनुमानित आन्तरिक आम्दानी १० लाख, गै.स.स. अनुदान ४ करोड ७९ लाख ३८ हजार ८ सय ३० गरि जम्मा रकम ३२ करोड २९ लाख ८६ हजार ८ सय ३० मात्र आय अनुम ान गरेएको छ भनेसोमध्येशिक्षा र स्वास्थ्यका शसत्र रकम (

सोझैजानेरकम) ८ करोड ४१ लाख १५ हजार रकम रहेकोछ ।

७.१९ : गाँउपालीका मा हुनसक्ने संभावित प्रकोपको विवरण

१. भुकम्प भूकम्पीय जोखिमका दृष्टिकोणले नेपाल ११ स्थानमा रहेको र गाँउपालिकामा भुकम्प प्रतिरोधात्मक भवन कम भएको, भवन आचार संहिता पूर्णरुपमा लागु नभएको पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित रहेकोले जुनसुकै समयमा पनि संभावित प्रकोप हुन सक्ने ।

२. भू-क्षय तथा पहिरो गाँउपालिकामा भू-संरक्षण र बनोट जटिल र कमजोर भएको, गाँउपालिकामा भिरपाखाहरू प्रशस्त रहेको तथा विभिन्न पहाड फुट्ने जोखिमका कारण यस गाँउपालिका का धेरै भाग पहिरोको लागि धेरै संवेदनशील छन् ।

३. भिरालो जमिन, जंगल धेरै भएका कारण आगलागीको संभावना रहेको, सचेतनाको अभाव, अग्नी नियन्त्रणको अभाव, आदि कारणले आगलागीका लागी संवेदनशील रहेको छ ।

४. मौसमी कतै सुख्खा भएका कारण कुनै भागहरूमा खेतीपातीका लागि बर्षे पानीमै भरपर्नु पर्ने अवस्था रहेको र पानी नपरेमा कुलाको सिचाईं नपुगेका क्षेत्रहरुमा मौसमी सुख्खा रहने गर्दछ । असार-भदौ सम्म किट आतंक जलवायु परिवर्तनका कारण चट्याङ, असिना,हावा हुरी को संभावना ।

७.२० : भू–क्षय संभावित क्षेत्र

यो गाँउपालिका महाभारत पर्वत श्रृंखलाको मध्य भागमा पर्ने तथा भूक्षयको दृषिकोणले संवेदनशिल क्षेत्रमा पर्दछ । मानिसको बसाई सराईका कारणबाट त्यस क्षेत्रमा परिरहेको वनविनासको चाप अनियन्त्रित डढेलो, चरीचराउ तथा गोठ तथा खर्क राख्ने प्रबृत्ति एवं अव्यवस्थित ढंगले ढुंगाहरू झिक्नाले प्राकृतिक सन्तुलन बिग्रन गई यस क्षेत्रबाट बर्सेनी गेग्रानीहरू तलको नदीहरूमा बग्ने र नदी सतहलाई उकारी बस्ती एवं खेती तर्फ अनियन्त्रित बाढीको प्रकोप केन्द्रीत भएको छ । यसरी महाभारत पर्वत र त्यसको फेदीमा अवस्थित विभिन्न वस्ती र त्यहाँबाट निस्कने खोलाहरू समेत समग्र भू-क्षय प्रणालीमा आबद्ध हुन पुगेका छन्। मूलतः गाँउपालिका प्रमुख नदी प्रणालीहरूको वरिपरी नै केन्द्रीत भएर रहेको मानव बस्तीको मानवीय गतिविधिले र अनुत्पादक पशुहरूको चापले यो संवेदनशिल क्षेत्रमा भूक्षयको दृष्टिकोणले अत्याधिक प्रतिकुल प्रभाव पारेको छ । महाभारत पर्वत श्रृंखलाबाट खस्केर आउने पहिरोको विस्तार क्षेत्रबाट शुरु हुने गेग्रानहरू खोलामा नअटाई नदी क्षेत्र भन्दा बहिर फैलिने र कही कटान र कही भरान गर्दै मरुभुमीहरणको प्रक्रियालाई तीब्र बनाइरहेका छन्। यसक्रमलाई रोक्नको लागि अल्पकालिन, मध्यकालिन र दीर्घकालिन उपायहरू अबलम्बन गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई ध्यानमा राख्दै अल्पकालिन उपायको रुपमा स्पर एवं तटबन्ध निर्माण गर्ने मध्यकालिन उपायको रुपमा प्रभावित क्षेत्रको वरिपरी वृक्षारोपण गर्ने र दीर्घकालिन उपायको रुपमा सम्पूर्ण महाभारत क्षेत्रलाई आरक्षित गर्ने तर्फ अघि बढ्नु पर्ने देखिन्छ । उल्लेखित क्षेत्रलाई मानवीय गतिविधिबाट अप्रभावित पार्ने र सघन जलाधार क्षेत्र संरक्षण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिएको छ

७.२१ : गाँउपालीका आफैले वनाएका नियम विनियमको विवरण

१.विपद व्यवस्थापन तथा आर्थिक सहायता कोष संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि–२०७४

२. प्राविधिक कर्मचारी फील्ड सुविधा कार्यविधि–२०७४

३. नौमुले गाँउपालिका अनुगमन समिति सुविधा कार्यविधि–२०७४
४. नौमुले गाँउपालिकाको संक्रमणकालिन कर्मचारी व्यवस्थापन सम्वन्धि कार्यविधि–२०७४
५. एकिकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या सम्वन्धि कार्यविधि–२०७४
६. नौमुले गाँउपालिकाको आर्थिक कानुन सम्वन्धि कार्यविधि–२०७४
७. घ वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र सम्वन्धि कार्यविधि–२०७४

७.२२ : गाँउपालीकाका विकासका सम्भावनाहरु (कृषि,जलविद्युत,पर्यटन,उद्योग)

कृषि तर्फ	वडा न. १ को नौमुले बजार क्षेत्रमा,आप खेतीको लागी सम्भावना वोकेको क्षेत्र रहेको । **वडा १ देखि ८ सम्म अन्नवालीहरु तर्फ** :- गहुँ,मकै,धान,कोदो,फापर **दलहः**वालीहरुमा भट्टमास,मासमसुरो,वोडी,केराउ,सिमी,कालोमास **तरकारीवाली**:-काउली,वन्दा,मुला,रायो,गोलभेडा,चिचिन्डा,काक्रो,आलु **फलफुलहरुमा** :- वडा न. १,५ आप,अंगुर,केरा,आरु,आरुवखडा,लिचि,ओखर,अनार,सुन्तला,कागती,मेवा, अमिलो,जुनार **मसलाः** :-वेसार,अदुवा,अलैची,लसुन,प्याज,धनिया,खुर्सानी **पशुपालन** :-भेडावाखा,भैसी,कुखुरा,वंगुर,गाई,माछा
जलविद्युत तर्फ	पदम खोलावाट विद्युत उत्पादन ४.५ मेगावाट,लोहोरे खोलावाट ४.५ मेगावाट गर्न सकिने सम्भावना देखिन्छ ।
पर्यटन तर्फ	मालिका बासुकीधारा,भुँसु गुफा,द्धारी झरना,तिन चुले हिमाल,नौमुल,हाईड्रोपावर,वासुकिगुफा,गिद्ध नुहाउने ठाँउ ।
उद्योग तर्फ	तुर्मालिङ्गी ढुङ्गा,काइनेटिङ ढुङ्गा,स्क्वाइस ढुङ्गा, चुना खानी, दाना उद्योग , क्रस उद्योग आदी सम्भावना देखिन्छ ।

श्रोतः नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५

७.२३ : गाँउपालीकाका अवसर, चुनौती, र समस्याहरु

गाँउपालीका अवसरहरु :

- यस गाँउपालिकामा उत्पादित कृषि,पशु ,जडिबुटी,फलफुल,तरकारी,जगदेवाली आदी वस्तुको उत्पादन तथा संकलन केन्द्रको स्थापना गरी सहजरुपमा निर्यात गरी आय-आर्जन को बृद्धि गर्न सकिन्छ ।
- यस गाँउपालिकामा रहेका जलश्रोतको सहि सदुपयोग गरी लघुजलविद्युत आयोजना संचालनका साथै दिर्घायु सिंचाई संचालन गर्न सकिन्छ ।
- **पशुपालन तर्फ** : खसि,बाखा,भैसी, कुखुरा ,हाँस,बुंगुर उत्पादन गरी आम्दानी गर्न सकिन्छ ।
- **पर्यटन तथा उद्योग तर्फ**: विभिन्न किसिमका खानीहरुको अनुसंन्धान तथा

उत्खनन गरी वालुवा , गिट्टी र ढुङ्गाको सहि सदुपयोग गरेर क्रस उद्योग को स्थापना गरेर निकासि र पैठारी गर्न सकिन्छ ।

- नौमुले,द्धारी कालिका क्षेत्र कृषि योग्य भुभाग रहेकाले उक्त भुभागलाई सहि सदुयोगगर्न सकेमा रोजगारी संगै आम्दानीमा वृद्दि हुने गर्न सकिन्छ ।
- गाँउपालीकालाई भौगोलिकरुपले तिन (lower, Miidle and Upper)भागमा विभाजन गरेर त्यसैअनुरुप योजना तयार गरि भौगोलिक अनुकुलताका स्रोत साधनको प्रयोग र सदुपयोग गर्ने हो भने सम्वृद्द गाँउपालीका वनाउन सकिन्छ ।

गाँउपालीकाकाचुनौती :

- नया संरचनाको वारेमा कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुमा अनभिज्ञता ।
- निर्वाहमुखि कृषि प्रणालीलाई व्यावसायिकरण र विविधिकरण गर्नका लागी प्रयाप्त जनशक्ती तथा उपकरणहरुको अभाव ।
- खनिज पर्दाथको उत्खनन् र प्रशोधन गर्न सिपयुक्त जनशक्ति र प्रविधिको अभाव ।
- विकट भौगोलिक अवस्थितिका कारण सवै वडाहरुमा विकासका पूर्वाधारहरुको विस्तार गर्न कठिनाई ।
- आर्थिक मानविय श्रोत साधनको सिमितताका विच जनताहरुका असिमित मागहरुको सम्वोधन गर्नु ।
- संघिय संरचना अनुरुप पद्दती स्थापित गर्न वढि समय खर्चिनु पर्ने देखिन्छ ।
- आधारभुत तथा माध्यामिकतहको शैक्षिक गुणस्तर अभिबृद्धि गर्न प्रयाप्त जनशक्ति तथा आर्थिक श्रोतको कमि ।
  - समुदायमा छिटै प्रतिफलको आशाको विकास हुनु ।
- विगत लामो समय सम्म कर्मचारी मार्फत संचालन भएको विकास निर्माण प्रक्रिया त पद्दतीको अवशेष अझै वाकि रहनु र पद्दतीको अन्त हुने समय वढि खर्चिनु पर्ने ।
- दक्ष तथा दरवन्दि अनुरुप कर्मचारीको अभाव ।
- समुदायमा उपभोक्ता समितिय मानसिकताको वढि विकास भएको ।
- संघिय लोकत्रान्तिक गणतन्त्रिय व्यवस्थाको मुल मर्म र आशयमाथी जनप्रतिनिधिहरु अनभिज्ञता तथा लापरवाहि ।
- जनप्रतिनिधि र कर्मचारी विच काम कार्वाही गर्ने विषयमा एकरुपता तथा समन्वयको अभाव
- वेरोगारीको संख्यामा दिनाउ दिन वृद्दि हुने अवस्था ।

गाँउपालीकासमस्याहरु

- स्थापित व्यवस्थाको मुल मर्म, उदेश्य माथी Righer holder र Service providerगम्भिर नहुनु ।

- साधन तथा स्रोतको सहि सदुपयोगको अभाव ।
- पर्यटक क्षेत्रको पहिचान हुन नसकेको र आन्तरिक पर्यटनलाई प्रर्द्धदन गर्न नसकेको
- धार्मिक तथा ऐतिहाँसि सम्पदाहरुको पहिचान र संरक्षणकोअभाव ।
- जैविक विविधता तथा औषधीजन्य जडिवुटी संरक्षणको अभाव ।
- खनिज पर्दाथ उत्खनन्मा ध्यान नपुर्‍याउनु ।
- जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीमा वर्तमान व्यवस्था अनुरुप सिप क्षमता र दक्षताको अभाव ।
- प्रत्येक नागरिक आप्नो काम, कर्तव्यर अधिकार प्रति गम्भिर नहुनु ।
- समुदायको आवश्यकता अनुरुप स्रोत साधनको अभाव हुनु ।
- संञ्चारको पहुँच सवै ठाँउमा सहजरुपमा उपलब्ध हुन नसक्नु ।
- बार्है महिना यातायातको सहज व्यवस्था नहुनु ।
- सहज रुपमा स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध हुन नसकेको ।
- कृषिमा व्यवसायीकरण र विविधिकरण हुन नसकेको ।
- बेरोजगारीका कारण युवा जनशक्ति विदेश पलायन हुनु ।
- गुणस्तरीय शिक्षा तथा स्वच्छ खानेपानीको उपयुक्त व्यवस्था हुन नसकेको ।
- विद्युतको पहुँच नपुगेको,स्थानिय स्तरमा लघुविद्युतको सम्भावना भएर पनि सो को विकास हुन नसकेको ।